

เปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูระหว่างนักศึกษาที่มารับบริการด้าน
สุขภาพจิตที่โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
กับนักศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

นางสาวชนิษฐ์น้อย แดงเรือน

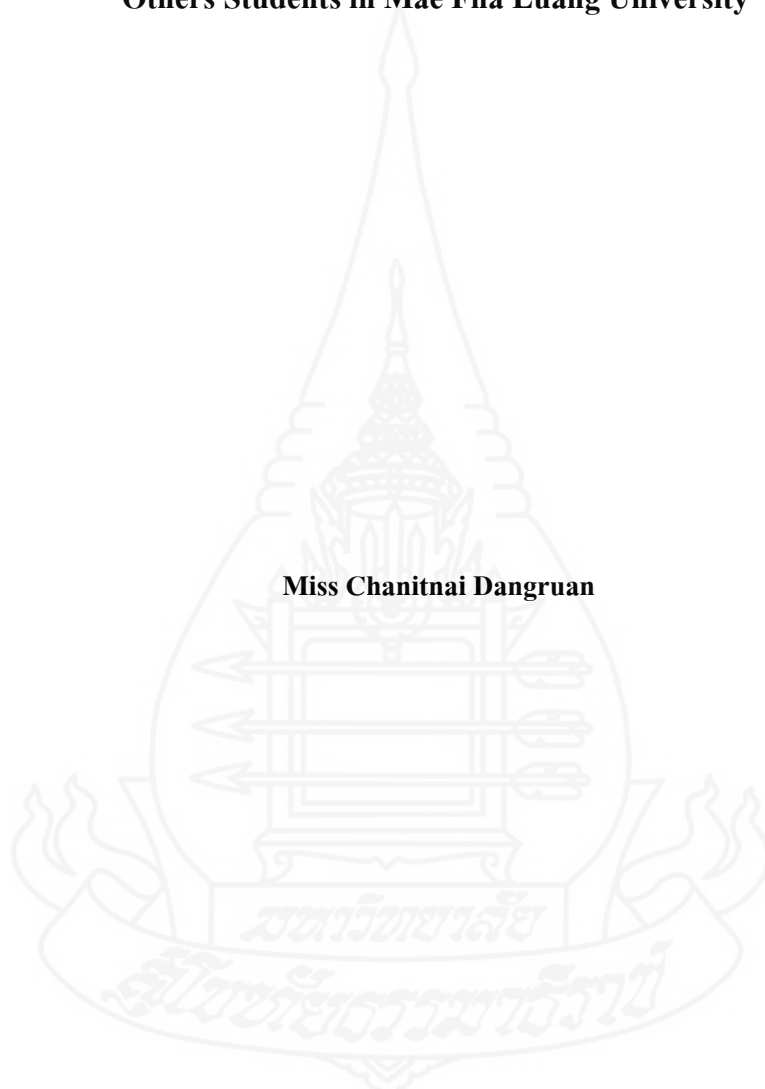

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
วิชาเอกการพัฒนาครอบครัวและสังคม สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554

**A Comparative Child Rearing Practices between Mental Illness Students and
Others Students in Mae Fha Luang University**

Miss Chanitnai Dangruan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Home Economics in Family and Social Development

School of Human Ecology

Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูระหว่างนักศึกษาที่มารับบริการด้าน
สุขภาพจิตที่โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กับนักศึกษาทั่วไป
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ชื่อและนามสกุล นางสาวชนิธรณ์ชัย แดงเรือน

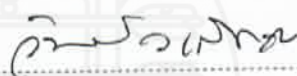
วิชาเอก การพัฒนาครอบครัวและสังคม

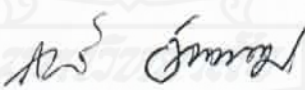
สาขาวิชา มนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. อำไพรัตน์ อักษรพรหม
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ทศนีย์ ชาติไทย

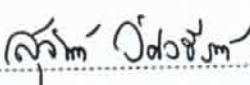
วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2554

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์วันเทีย์ วาติกะสิน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อำไพรัตน์ อักษรพรหม)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทศนีย์ ชาติไทย)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสาริรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ เปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูระหว่างนักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตที่
โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กับนักศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ผู้วิจัย นางสาวชนิตรีณีย์ แดงเรือน **รหัสนักศึกษา** 2507000384 **ปริญญา** คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
(การพัฒนาครอบครัวและสังคม) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. อำไพรัตน์ อักษรพรหม
(2) รองศาสตราจารย์ ดร. ทศนีย์ ชาดิไทย **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองถือเป็นรากฐานสำคัญของการมีสุขภาพจิตที่ดีของบุคคลในอนาคต การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับระหว่างนักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตที่โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กับนักศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวน 7,755 คน แบ่งเป็น 1) นักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวน 47 คน และ 2) นักศึกษาทั่วไป จำนวน 7,708 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ปีการศึกษา 2553 จำนวน 64 คน แบ่งเป็น 1) นักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ที่ให้ความร่วมมือ จำนวน 32 คน และ 2) นักศึกษาทั่วไปที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 32 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามตรวจสอบความเชื่อมั่น ใช้สูตร Cronbach's Alpha Coefficients ได้เท่ากับ .93 วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ใช้ค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มนักศึกษาทั่วไปส่วนใหญ่ได้รับการอบรมแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลอยู่ในระดับมาก แต่กลุ่มนักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลอยู่ในระดับน้อย กลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลน้อยกว่ากลุ่มนักศึกษาทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่านักศึกษาทั่วไปได้รับการอบรมรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมากกว่า ได้แก่ ผู้ปกครองแสดงให้รู้ว่ารักฉันมาก ผู้ปกครองสนใจทุกข์สุขของฉัน ผู้ปกครองชอบที่จะให้ฉันปรึกษาหรือขอคำแนะนำจากท่าน ผู้ปกครองสามารถช่วยให้ฉันหายกลุ่มใจและคลายทุกข์ได้ ผู้ปกครองทำตัวใกล้ชิดฉัน ถ้าผู้ปกครองอยู่บ้านจะทำให้ฉันหายเหงาและไม่ว่าหว่า ผู้ปกครองเป็นที่ปรึกษาที่ดีของฉัน ผู้ปกครองใช้เวลาแก่ฉันไม่น้อยเกินไป ผู้ปกครองให้กำลังใจเมื่อฉันต้องทำสิ่งที่ยากหรือลำบาก ผู้ปกครองอธิบายเหตุผลเมื่อฉันทำผิดก่อนลงโทษฉัน ผู้ปกครองมักให้โอกาสฉันอธิบายก่อนที่ จะดุหรือลงโทษฉัน ถ้าฉันทำความผิดผู้ปกครองจะไม่เพิกเฉยแต่กล่าวชมเชยอย่างเหมาะสม และผู้ปกครองมักให้โอกาสฉันทำความดีเพื่อแก้ตัวใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู สุขภาพจิต นักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Thesis title: A Comparative Child Rearing Practices between Mental Illness Students and Others Students
in Mae Fah Luang University

Researcher: Miss Chanitnai Dangruan; **ID:** 2507000384; **Degree:** Master of Home Economics (Family and Social Development); **Thesis advisors:** (1) Dr. Amphairat Aksornprom, Associate Professor; (2) Dr. Tassanee Chatthai, Associate Professor; **Academic year:** 2011

Abstract

The rearing of the parents is an essential foundation of a person's mental well-being in the future. The purpose of this survey research is to compare a child rearing between students who came for mental health services and other students in Mae Fah Luang University.

The studied population was 7,755 Mae Fah Luang students, which were divided into two groups: 1) 47 students who came to Mae Fah Luang University Hospital for the mental health services and 2) 7,708 bachelor's degree students of Mae Fah Luang University in the 2010 academic year. The sample comprises of 64 students, which are divided into 2 groups as following: 1) 32 students who came to Mae Fah Luang University Hospital for the mental health services and 2) 32 general students taken from multiple random steps. The research tools was questionnaire, which had reliability analyzed by the use of Cronbach's Alpha Coefficients formula, which equals to .93. The data was analyzed by the use of statistics, percentage value, average, standard deviation, and the Independence-Samples T-Test.

The finding of this research was that most of those general students had high scores in being raised with the love oriented parenting styles and the reasoning parenting styles. In contrast, most of the students who came for the mental health service had low scores in the love oriented parenting styles and the reasoning parenting styles. This group of students had lower scores of the love oriented parenting styles and the reasoning parenting styles than the students from the other group at the imperative statistical level of .05. When looking in detail, the research found that general students received loving and rational support parenting styles from their families had high scores, particularly in the following themes. These themes include: my parents show me that they love me very much, my parents do really pay attention to me, my parents do like me to ask for their advice, my parents can help ease my worries and burden, my parents are close to me, it made me feel good and not lonely when my parents are home, my parents are my good counselors/advisors, my parents do give enough of their time for me, my parents support and encourage me when I am facing challenges, my parents will explain to me why they punish me when I do something wrong, my parents will give me compliments when I do good things, and my parents always give me a second chance to do right things. The group of general students had higher scores in these themes than the group of students who came for mental health services at the average statistical level of .05.

Keywords: Child rearing, Mental health, University student, Mae Fah Luang University

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร. อำไพรัตน์ อักษรพรหม และรองศาสตราจารย์ ดร. ทศนีย์ ชาติไทย อาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนช่วย ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ ทั้งยังให้ความรักและ กำลังใจอันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์วันทนี วาสิกะสิน ประธานคณะกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ที่ให้คำปรึกษาแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง กราบขอบพระคุณคณาจารย์ ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาท วิชาความรู้ในระหว่างศึกษา กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการ ปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณหัวหน้าหน่วยงานในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง อันได้แก่ หัวหน้าส่วน พัฒนาศึกษา หัวหน้าส่วนทะเบียนและประมวลผล และหัวหน้าสำนักงานให้คำปรึกษาและ ช่วยเหลือนักศึกษาที่ให้การอนุเคราะห์ข้อมูล รวมถึงเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกเก็บข้อมูลเป็นไป อย่างราบรื่น ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ผู้ปกครองหอพักนักศึกษาทุกท่าน และนักศึกษาช่วยงานทุกคนที่ ช่วยเหลือเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่ให้ความร่วมมือในการ ตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของสาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ที่ช่วยเหลือในการ ประสานงาน ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร และ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่อนุมัติเงินทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณองค์พระผู้เป็นเจ้าที่ประทานครอบครัวอันเป็นที่รัก เพื่อนร่วมงาน ตลอดจนเพื่อน พี่ น้อง ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ เป็นกำลังใจให้เสมอมา ขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่านด้วยใจจริง

ชนิตร์นัยน์ แดงเรือน

สิงหาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ข้อจำกัดในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
การอบรมเลี้ยงดู.....	7
สุขภาพจิต	20
นักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.....	26
โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	41

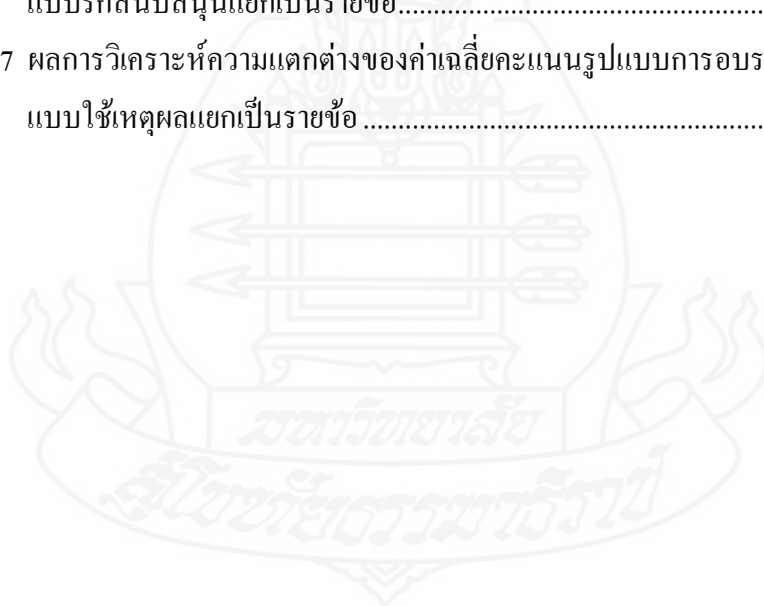
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	43
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู.....	47
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการอบรมเลี้ยงดูระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มารับ บริการด้านสุขภาพจิตของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงกับนักศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	49
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	54
สรุปการวิจัย.....	54
อภิปรายผล.....	57
ข้อเสนอแนะ	62
บรรณานุกรม	64
ภาคผนวก	70
ก แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	71
ข ประวัติผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ	76
ประวัติผู้วิจัย	79

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	43
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลด้านครอบครัว	45
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน จำแนกตามกลุ่มคะแนน	47
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จำแนกตามกลุ่มคะแนน	48
ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ปีการศึกษา 2553 จำแนก ตามการมารับบริการด้านสุขภาพจิตโดยใช้ Independence-Sample T-test.....	49
ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบบรักสนับสนุนแยกเป็นรายชื่อ.....	50
ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบบใช้เหตุผลแยกเป็นรายชื่อ	52

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการบริหารงานโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง..... 30

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้ (พ.ศ. 2553) เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่า แบบแผนการเจ็บป่วยของประชากรไทยมีความแตกต่างจากอดีต กล่าวคือ ในอดีตปัญหาทางด้านสาธารณสุขที่สำคัญนั้นเกิดจากโรคทางเดินอาหารและโรคติดเชื้อ แต่ในปัจจุบันพบว่า ภาวะเจ็บป่วยด้วยโรคติดเชื้อต่าง ๆ ลดลง แต่การเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดเชื้อมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ และสาเหตุส่วนใหญ่ของการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อก่อเกิดจากความเครียดและพฤติกรรมของบุคคล จากการสำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2542 พบว่า 10 อันดับแรกของปัญหาสุขภาพที่คร่าชีวิตคนไทยล้วนเป็นปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรม เช่น โรคเอดส์ โรคมะเร็ง อุบัติเหตุ และการฆ่าตัวตาย เป็นต้น (กรมสุขภาพจิต, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในการจัดกลุ่มสาเหตุการตายของคนไทย ในปีช่วงปี 2546- 2550 แบ่งตามบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศครั้งที่ 10 พบว่า สาเหตุอันดับ 2 ที่ทำให้คนไทยเสียชีวิตคือสาเหตุภายนอก ที่ไม่ใช่การติดเชื้อ หรือเจ็บป่วย (External cause of morbidity and mortality Other accidents, including late effect) เช่น อุบัติเหตุ การถูกทำร้าย และการทำร้ายตนเอง เป็นต้น (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2553) จึงอาจกล่าวได้ว่า ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ปัญหาทางด้านสุขภาพจิตและพฤติกรรมเริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้นในสังคมไทย

ปราโมทย์ สุขนิติก (2548:22-33) ได้อธิบายถึงแนวคิดการเกิดโรคทางจิตเวชไว้ว่า เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างชีววิทยา จิตวิทยา และสังคมวิทยา โดยมองว่า บุคคลที่เกิดมีโรคทางจิตเวชนั้นจะมีความเสี่ยง (diathesis หรือ vulnerability) มาก่อนอยู่แล้วในระดับที่แตกต่างกัน ความเสี่ยงนี้อาจเป็น 1) ทางชีวภาพ เช่น การถ่ายทอดทางพันธุกรรม 2) ทางจิตวิทยา เช่น พื้นอารมณ์ที่ติดตัวมาของบุคคล หรือ 3) ทางสังคมวิทยา เช่น การเลี้ยงดู สภาพครอบครัว เศรษฐกิจ เป็นต้น บุคคลที่มีความเสี่ยงจากปัจจัยทั้ง 3 ข้างต้นสูง เมื่อพบกับภาวะกดดัน (Stress) ซึ่งอาจเป็นการกดดันทางชีวภาพ เช่น การเจ็บป่วย การได้รับยาบางอย่าง หรือความกดดันทางจิตวิทยา หรือ สังคมวิทยา ที่แม้ไม่รุนแรงมาก ก็อาจแสดงอาการของโรคได้ในทางกลับกัน หากบุคคลนั้นมีปัจจัยเสี่ยงทั้ง 3 ค่า ความกดดันไม่ว่าทางใดก็อาจกระตุ้นให้แสดงอาการของโรคออกมาได้ยาก หรือต้องเป็นความ

กตค้นที่รุนแรงเท่านั้นจึงจะทำให้ป่วยได้ จากรูปแบบความสัมพันธ์ของแนวคิดทางจิตเวชที่กล่าวมานั้น หากจะป้องกันไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยทางจิตเวชจากปัจจัยด้านชีวภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยภายในที่ได้รับ การถ่ายทอดมาแต่กำเนิดนั้น เปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ยาก แตกต่างกับปัจจัยทางด้านจิตวิทยา และสังคม ที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่า ผลจากการอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่ในวัยเด็กจากครอบครัว และสิ่งแวดล้อมที่บุคคลนั้นเติบโตขึ้นมาจะ ทำให้การปรับตัว หรือที่เรียกว่าความสามารถในการจัดการ (Coping) กับปัญหาของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ซึ่งความสามารถในการปรับตัวนี้ ถือเป็นปัจจัยสำคัญ ในการป้องกันปัญหาสุขภาพจิตที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับที่ สมรภัท ขวานิชวงศ์ (2552 : บทที่1/1-บทที่1/3) ได้กล่าวไว้ว่า สาเหตุทั่วไปของการเกิดโรคทางจิตเวช แบ่งเป็น 3 ส่วนหลักๆคือ 1) ปัจจัยโน้มเอียงที่มีอยู่ก่อน ได้แก่ พันธุกรรม และพื้นอารมณ์ที่ติดตัวมาของบุคคล 2) ปัจจัยที่เร่งให้เกิดอาการ ได้แก่ ความผิดปกติในการหลั่งสารเคมีในสมอง, การที่สมองถูกทำลายและการทำงานของสมองเสื่อมถอย, ความผิดปกติของการหลั่งฮอร์โมน และความเครียด และ 3) ปัจจัยที่ทำให้อาการป่วยดำเนินต่อไป ได้แก่ การไม่ได้รับการบำบัดรักษาที่เหมาะสม และ บรรยากาศความตึงเครียด ความขัดแย้งในครอบครัว หรือการแสดงออกทางอารมณ์ และการสื่อสารที่ดี จะเห็นได้ว่าครอบครัวมีอิทธิพลอย่างมากต่อสุขภาพจิตของบุคคล

เด็กถูกสร้างมาจากครอบครัว การเลี้ยงดูของพ่อแม่มีส่วนสำคัญในการทำให้เด็กเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป ดารารัตน์ ศิริเลิศสิน และ พัชรินทร์ รงค์ภักดี (2552) : 7-11 ครอบครัวมีหน้าที่หลักในการดูแลและตอบสนองความต้องการของเด็กทางร่างกาย เช่น การได้รับสารอาหาร เครื่องนุ่งห่มหรือการดูแลรักษาโรคตามความเหมาะสม ตามพัฒนาการ รวมถึงการตอบสนองความต้องการด้านจิตใจ การให้ความรักและเอาใจใส่ตามพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย เนื่องจากเด็กยังไม่สามารถดูแลและปกป้องตนเองได้ ยังต้องอาศัยพึ่งพิงครอบครัวเป็นสำคัญ ครอบครัวถือเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในสังคม เพราะทำหน้าที่ในการหล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ทั้งการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม การมองโลกในแง่ดี และถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เป็นคนดีมีคุณภาพ และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ม.ป.ป.)

สภาพสังคมไทยปัจจุบันซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาความเจริญไปสู่ภาคอุตสาหกรรมเพื่อสร้างรายได้ มีผลทำให้สังคมไทยเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมวัตถุนิยม วิถีความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ผู้ปกครองต้องทำมาหากินเลี้ยงดูครอบครัว เป็นผลให้เกิดปัญหาภายในครอบครัว (ศิริรัตน์ พรจำ, 2552: 1) เช่น ความเครียด ครอบครัวเกิดการแตกแยก มีการใช้เวลาและทำกิจกรรมในครอบครัวลดลง มีการใช้ความรุนแรง และตามมาด้วยเด็กถูกทอดทิ้ง หรือ ทารุณกรรม ก่อให้เกิดปัญหา

คุณภาพของเด็กและเยาวชนตามมา อูมาพร ตรังคสมบัติ (2544:78) กล่าวว่าเด็กที่พ่อแม่หย่าร้างมี ปัญหาทางจิตใจสูงกว่าเด็กที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน

ปัญหาการใช้สารเสพติดก็เช่นกัน อูมาพร ตรังคสมบัติ (2544 อ้างใน กัณณิกา สิทธิพงษ์ และ เกษฎาวลัย ต้นริยงค์, 2551:1-2) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการติดยาเสพติดไว้ว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดประการหนึ่ง เกิดจากการเลี้ยงดูของบิดามารดา ในวัยเด็กที่สามารถส่งผลต่อเนื่องไปถึงบุคลิกภาพที่ผิดปกติจึงอาจส่งผลให้มีแนวโน้มในการใช้ยาเสพติด และอาจรวมถึงสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลที่ผลักดันให้ไปใช้ยาเสพติดได้อีกอย่างหนึ่ง ดังนั้นครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวเด็กที่สุดและเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นจุดเริ่มต้นในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก พ่อแม่เป็นบุคคลแรกที่จะอบรมเลี้ยงดูบุตรของตนให้มีพัฒนาการในทุกๆด้าน และเติบโตเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพต่อไป โดยระบบครอบครัวที่มีส่วนผลักดันให้บุคคลใช้ยาเสพติดซึ่งจะพบในครอบครัวที่ห่างเหินกัน ปฏิสัมพันธ์ที่ไม่อบอุ่น ไม่สนใจเมื่อสมาชิกมีพฤติกรรมในทางที่ถูกต้อง แต่จะสนใจเมื่อสมาชิกมีพฤติกรรมในทางตรงกันข้าม การอบรมที่ไม่คงเส้นคงวา ไม่มีกฎที่ชัดเจน ทำให้บุคคลเกิดความสับสนไม่รู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด หรือพฤติกรรมบางอย่างที่ครอบครัวส่งเสริมให้ใช้ยาเสพติดโดยไม่รู้ตัว เช่น จะห้ามก็ไม่ห้าม แต่จะพูดว่าถ้าหากใช้ก็อย่าให้จับได้ก็แล้วกัน ทำให้ลูกก็แอบใช้โดยที่ไม่ให้ผู้ปกครองทราบ บางคนอาจใช้ยาเสพติดเพื่อลดอารมณ์หรือความรู้สึกที่ไม่ดี การเลี้ยงดูแบบตามใจจนทำให้ลูกไม่สามารถเผชิญกับปัญหาได้ ทำให้หันไปพึ่งยาเสพติด จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงอาจสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวถือเป็นปัจจัยทางสังคม ที่สำคัญที่สุดในการหล่อหลอมลักษณะทางจิตวิทยาของบุคคล เริ่มตั้งแต่เรื่องของทัศนคติ วิธีการจัดการกับปัญหาและอารมณ์ จนหล่อหลอมเป็นนิสัยและบุคลิกภาพในที่สุด ซึ่งคุณลักษณะทางจิตวิทยาที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคลนี้ จะส่งผลถึงสุขภาพจิต และพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลนั้น ๆ ด้วย

การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในชีวิตของนักศึกษา นับตั้งแต่การย้ายสถานที่พักอาศัย การปรับตัวกับเพื่อนใหม่ ตลอดจนระบบการศึกษาแบบผู้ใหญ่ที่ต้องรับผิดชอบตนเองมากยิ่งขึ้นเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดในชีวิตได้ ข้อมูลจาก Social Readjustment Rating Scale (SRRS) ของ โฮล์มส์ และ เรย์ (Holms and Rahe อ้างใน พิมพมาศ ตาปัญญา, 2543:95) ได้จัดลำดับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน 43 รายการที่สร้างความเครียดให้แก่บุคคลทั่วไป โดยเรียงจากเหตุการณ์ที่สร้างความเครียดสูงสุด มีคะแนนเท่ากับ 100 ถึงเหตุการณ์ที่สร้างความเครียดต่ำสุด มีคะแนนเท่ากับ 11 พบว่าการเข้าเรียนที่ใหม่หรือเรียนจบ มีคะแนนความเครียดเท่ากับ 26 การเปลี่ยนสภาพความเป็นอยู่ มีคะแนนความเครียดเท่ากับ 26 และการเปลี่ยนที่อยู่ใหม่ มีคะแนนความเครียดเท่ากับ 20 ซึ่งหากบุคคลใดมีคะแนนสะสมมากกว่า 200 คะแนนใน 1 ปี

ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพจิตตามมาได้ ประกอบกับการที่นักศึกษา อยู่ในช่วงเปลี่ยนถ่ายระหว่างวัยรุ่นตอนปลายเข้าสู่ผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีความต้องการแสวงหาการยอมรับในทางการศึกษา ความรัก และการผูกพันใกล้ชิดจากเพื่อนหรือคนรัก จากที่กล่าวมาอาจส่งผลให้นักศึกษาจำนวนหนึ่งไม่สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ เกิดปัญหาทางด้านอารมณ์และการปรับตัวตามมา จากข้อมูลของงานจิตวิทยาคลินิก โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2552 – 31 พฤษภาคม 2553 พบว่า มีผู้เข้ารับบริการด้านสุขภาพจิต จำนวน 146 ราย(ครั้ง) ซึ่งพบว่ามีจำนวน 118 ราย(ครั้ง) ที่เป็นนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 80.82 ของผู้รับบริการด้านสุขภาพจิต เมื่อแบ่งตามปัญหาที่มาพบว่ามีนักศึกษาที่มาด้วยอาการหายใจมากเกินไป (Hyperventilation syndrome) อาการนอนไม่หลับ อาการวิตกกังวล อาการซึมเศร้า และอาการอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 21.23, 4.11, 17.81, 10.95 และ 29.45 ตามลำดับ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบวิธีการอบรมเลี้ยงดูในกลุ่มนักศึกษาที่เข้ารับบริการด้านสุขภาพจิตของ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เปรียบเทียบกับ กลุ่มนักศึกษาทั่วไปที่ไม่ได้รับบริการด้านสุขภาพจิต โดยมุ่งหวังให้ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตให้แก่ศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และแก่ประชาชนทั่วไปได้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับระหว่างนักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กับนักศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

สุขภาพจิต เรียกอีกอย่างได้ว่า พัฒนาการทางจิตใจ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ ความคิด และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ และต่อเนื่องไปตลอดชีวิต เกี่ยวข้องกับปัจจัยทั้งด้านชีวภาพ ปัจจัยภายในจิตใจ และปัจจัยสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการเลี้ยงดู รวมถึงปัจจัยด้านครอบครัว สังคมและวัฒนธรรม และประสบการณ์เรียนรู้

John Bowlby กล่าวว่า พฤติกรรมผูกพันต่อผู้เลี้ยงดูเป็นสัญชาตญาณที่ทำให้มนุษย์อยู่รอด (survival) ตามทฤษฎีวิวัฒนาการของ Charles Darwin และความผูกพันทางอารมณ์ที่มั่นคงต่อผู้เลี้ยงดู (attachment) เป็นพื้นฐานของพัฒนาการทางจิตใจ เด็กที่พ่อแม่เลี้ยงดูด้วยความรัก ความเข้าใจ เอาใจใส่ และไวต่อสัญญาณที่เด็กบอกอย่างทันทีและสม่ำเสมอ จะมีความผูกพันทางอารมณ์

ที่มั่นคงต่อผู้เลี้ยงดู รู้สึกต่อตนเองว่าเป็นคนที่มีคุณค่า และรู้สึกต่อคนอื่นว่าน่าไว้วางใจ สนใจที่จะเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว มากกว่าเด็กที่มีความผูกพันทางอารมณ์ไม่มั่นคง

4. สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผล น้อยกว่านักศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตทางประชากร นักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี จากทุกสำนักวิชา ปีการศึกษา 2553

5.2 ขอบเขตทางด้านเนื้อหา ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

5.3 ขอบเขตด้านเวลา ทำการเก็บข้อมูลจากนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ที่มีสถานภาพเป็นนักศึกษาปกติ ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2553 ถึง 30 พฤศจิกายน 2553

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการที่ผู้ใหญ่ในครอบครัว ซึ่งประกอบไปด้วยพ่อแม่และบุคคลอื่น ๆ ปฏิบัติต่อเด็กเพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และยังให้การแนะนำสั่งสอนฝึกรอบมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่แตกต่างกัน ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งไว้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

6.1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง ผู้ปกครองให้การปฏิบัติต่อตนด้วยการแสดงความรักและหวังดี ทำตัวใกล้ชิด เอาใจใส่และให้ความสำคัญ ให้คำแนะนำปรึกษาสนับสนุน ช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา ให้ความสำคัญในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

6.1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง ผู้ปกครอง อธิบายให้เหตุผลแก่ตน เพื่อให้ทราบว่าพฤติกรรมที่ได้ทำนั้นเป็นที่น่าปรารถนาหรือไม่ ชี้แจงให้ทราบถึงผลดีผลเสียที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำ ที่ส่งผลกระทบต่อบิดา มารดา ผู้ปกครองและคนอื่นๆ ได้รับการส่งเสริม และให้รางวัลเหมาะสมตามอายุเมื่อกระทำดี มีเจตนาดี และได้รับการตักเตือน ลงโทษด้วยความรักและหวังดี เมื่อกระทำผิด หรือมีเจตนาไม่ดี อันเป็นไปอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับพฤติกรรม ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอารมณ์ของผู้ปกครอง

6.2 นักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง หมายถึง นักศึกษาชาวไทย ในระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ปีการศึกษา 2553

6.2.1 กลุ่มผู้มารับบริการ หมายถึง นักศึกษาที่มาใช้บริการด้านจิตวิทยาของ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

6.2.2 กลุ่มทั่วไป หมายถึง นักศึกษาอื่นที่ไม่เคยมาใช้บริการทางด้านจิตวิทยาของ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จากทุกสำนักวิชา

7. ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ที่สามารถตอบแบบสอบถามภาษาไทยได้ เพียงช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น จึงไม่สามารถเป็นตัวแทนของ นักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงได้ทั้งหมด

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ไปเสนอต่อมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เพื่อกำหนดนโยบายแนวทางการปฏิบัติสำหรับอาจารย์ผู้สอน และบุคลากรที่มีส่วนในการดูแลนักศึกษา

8.2 สามารถนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูไปนำเสนอต่อกรมสุขภาพจิต ในการกำหนดนโยบายและการวางแผนโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรของผู้ปกครอง

8.3 สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป ผ่านช่องทางการส่งเสริมสุขภาพได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูระหว่างนักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงกับนักศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ จิตวิทยา และการวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดู
2. สุขภาพจิต
3. นักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
4. โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การอบรมเลี้ยงดู

1.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นสถาบันแรกที่อบรมเลี้ยงดูเด็ก สร้างนิสัยหรือบุคลิกภาพของเด็กตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ จึงจำเป็นต้องมีการอบรมและเลี้ยงดูเด็ก ที่ถูกต้อง มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้ในทำนองเดียวกันว่า เป็นกระบวนการที่ผู้เลี้ยงดูกับเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกัน (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2524 อ้างใน กัณณิกา สิทธิพงษ์และเกษญาวัลย์ ตันริยงค์, 2551:5) เป็นกระบวนการสอนที่มุ่งให้เด็กประพฤติในสิ่งที่เป็นพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และหลีกเลี่ยงการประพฤติในพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา โดยมุ่งหมายให้เด็กได้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่จะสามารถควบคุมตนเองได้ มีความรับผิดชอบและมีระเบียบวินัยในตนเอง (กรรณิการ์ วิจิตรสุคนธ์ และดารณี สายะวัน, 2529:22) ซึ่งผู้ใหญ่ในที่นี้ประกอบด้วยบิดา มารดา รวมถึงบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัวด้วย (อรพินทร์ ชุชม และคณะ, 2527 อ้างใน รัชญญลักษณ์ บุญลือ, 2549: 19) และนอกจากการสั่งสอนแล้ว ยังเป็นการที่ครอบครัวปฏิบัติเพื่อตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตให้มีสุขภาพกายและจิตที่ดี (อัจฉรา สุขารมณณ์และคณะ 2528:4) เป็นลักษณะ วิธีการต่าง ๆ ที่ผู้เลี้ยงดูดูแลเด็ก

มีปฏิสัมพันธ์ต่อเด็ก รวมถึงการปฏิบัติตัวของผู้เลี้ยงเด็ก ความคิดของผู้ใหญ่เกี่ยวกับเด็ก ตลอดจน สื่อ กิจกรรม และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ด้วย (สุมน อมรวิวัฒน์ และอื่น ๆ, 2534)

วิธีการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะการอบรมเลี้ยงดูจะเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความพร้อมและการยอมรับการเลี้ยงดูนั้นด้วย ดังนั้นวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่จะนำมาใช้กับเด็กแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน ตามสภาพความพร้อมทางกายและจิตใจของเด็กแต่ละคน บางครั้งบิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องปรับปรุงวิธีการเลี้ยงดูหลายวิธีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเลี้ยงดูเด็กด้วย (กิติกร มีทรัพย์, 2530: 552) ซึ่งวิธีการเลี้ยงดูปลูกฝังในแบบต่างๆ นี้ รวมแล้วเรียกว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู สามารถวัดได้จากการตอบคำถามในแบบวัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (เพ็ญแข ประจวบปัจฉิม, 2536 อ้างใน ธัญญลักษณ์ บุญลือ, 2549: 19)

1.2 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

รูปแบบหรือวิธีการอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัวนั้นไม่เหมือนกัน ซึ่งถูกกำหนดไว้โดยสภาพแวดล้อมหลายปัจจัย ตั้งแต่การศึกษาของผู้เป็นพ่อแม่ ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม รากฐานชีวิตของพ่อแม่ และความเคยชินที่ได้ปฏิบัติกันมาจากครอบครัวของตน (จรรยา สุวรรณทัต และคณะ 2541: 262-265) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูนั้น มีการศึกษามากกว่า 50 ปี

Schaefer (1959:226-259) แบ่งองค์ประกอบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็น 2 มิติที่เป็นอิสระต่อกัน คือ มิตรรัก-เกลียดชัง (love/hostility) หรือ มิตรรัก-ปล่อยปละละเลย (loving/rejecting) และ มิติควบคุม-เป็นตัวของตัวเอง (autonomy/control) หรือเรียกว่า มิตรรักตามใจ-เข้มงวด (permissiveness/restrictiveness) ต่อมา Becker (1964 : 509-535) ได้ศึกษาจากการวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู เพื่อแยกพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ออกเป็น 3 มิติ คือ ได้แยกย่อยจากมิติควบคุม-เป็นตัวของตัวเอง (control/autonomy) ออกเป็น มิติเข้มงวดกวดขัน-รักตามใจ (restrictiveness/ permissiveness) และ มิติใช้อารมณ์-สงบเยือกเย็น (anxious-emotional involvement/calm-detachment) ส่วนอีกมิติหนึ่งคือ มิตรรัก-เกลียดชัง (love/hostility) แทนที่ด้วย มิติอบอุ่น-เกลียดชัง (warmth/hostility)

จากแนวคิดของ (Schaefer (1959) และ Becker (1964) (อ้างในเกษญาวัลย์ ดันริยงค์, 2550: 35) ได้มีผู้ศึกษาและจัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู โดยยึดหลัก 2 มิติ ในการพิจารณาว่าเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบใด คือ มิตรรักหรือมิติอบอุ่น กับ มิติเข้มงวดกวดขันกับ มิติควบคุม แล้วนิยามออกเป็นรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบต่างๆ ตามแนวคิดของผู้วิจัยแต่ละคน นั่นคือรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้งหมดยังคงใช้ตามแนวคิดในการแบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของ Schaefer และ Becker เป็นหลัก

ตัวอย่างเช่น Rogers (1997 อ้างในแซ่ไซ โหม่เมธี, 2549:8) แบ่งรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าคุณแม่ปฏิบัติต่อตนอย่างยุติธรรม มีความอดทน ไม่ตามใจจนเกินไปและเข้มงวดกวดขันจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตร ให้ความร่วมมือแก่บุตรตามโอกาสอันควร

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าคุณแม่ก้าวท้าวเรื่องส่วนตัวของตน ยับยั้งการก้าวร้าว ทำให้ตนเองรู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของคุณแม่ และคุณแม่ใช้คำพูดที่ทำให้ตนเองรู้สึกละอาย

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าตนเองได้รับความตามใจ และไม่ได้รับการเอาใจใส่ คำแนะนำช่วยเหลือจากคุณแม่เท่าที่ควร

นอกจากนี้ Janice Fletch (อ้างใน กัณณิกา สิทธิพงษ์และเกษญาวัลย์ ตันริยงค์, 2551:5) ได้กล่าวถึงงานของ Baumrind ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของคุณแม่เมื่อ ค.ศ.1971 ซึ่งได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม (Authoritarian) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่คุณแม่ใช้อำนาจควบคุม ออกคำสั่งให้เด็กทำตามที่คุณแม่ต้องการ โดยไม่เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง ไม่ยอมรับความคิดเห็นของเด็ก ห้างเหิน

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบดูแลเอาใจใส่ (Authoritative) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่คุณแม่สนับสนุนให้ลูกมีพัฒนาการตามวุฒิภาวะ โดยกำหนดขอบเขตของพฤติกรรม มุ่งหวังให้เด็กเชื่อฟัง แต่ขณะเดียวกันก็ยังให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง โดยคุณแม่แสดงการยอมรับความคิดเห็นของเด็ก ให้ความอบอุ่นและอธิบายเหตุผล ซึ่งเป็นความสมดุลกันระหว่างการควบคุมและการปล่อยให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ (Permissive) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่คุณแม่ยึดตัวเด็กเป็นศูนย์กลาง สนับสนุนและยอมรับเด็ก ปล่อยให้เด็กทำตามความต้องการของตัวเองโดยไม่มีขอบเขต ตอบสนองต่อความต้องการของเด็กในระดับสูง ให้ความรักไม่มีการควบคุมพฤติกรรมของเด็ก

ในประเทศไทย มีการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กล่าวมาถึงวิธีการหรือรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ที่ครอบครัวใช้ในครอบครัว โดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520 อ้างในเกษญาวัลย์ ตันริยงค์, 2550: 36) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูไว้เป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่เด็กรายงานว่าพ่อแม่ของตนเป็นคนดีมีคุณค่า แสดงความรักใคร่ตนอย่างชัดเจน และยอมให้ลูกร่วมในกิจกรรมต่างๆ และพ่อแม่เข้าใจความรู้สึกของตนเป็นอย่างดี

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การที่เด็กรายงานว่าพ่อแม่ของตนตรวจตรา บังคับและลงโทษพฤติกรรมของตนมากน้อยเพียงใด การแสดงความรู้สึกของเด็กในเรื่องนี้เป็นสิ่งสำคัญที่แสดงถึงสุขภาพจิตของเด็กด้วย โดยอาจคาดได้ว่า เด็กที่ได้รับการควบคุมในปริมาณปานกลางย่อมมีสุขภาพจิตดีกว่าเด็กที่รายงานว่าตนถูกควบคุมมากหรือน้อยเกินไป

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่เด็กรายงานว่าพ่อแม่ของตนได้แจกแจงเหตุผลต่าง ๆ แก่ตนในการสนับสนุนให้ตนกระทำสิ่งต่าง ๆ หรือการห้ามปรามมิให้ตนกระทำสิ่งใด ๆ การใช้เหตุผลนี้เป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับการที่พ่อแม่ใช้อารมณ์เป็นที่ตั้งในการควบคุมพฤติกรรมของบุตร

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต หมายถึง การที่เด็กรายงานว่าผู้ที่เลี้ยงดูใช้วิธีการตัดสิทธิอันเคยมีเคยได้ตามปกติของตน การลงโทษทางจิตนี้ได้ถูกศึกษาในฐานะที่เป็นลักษณะตรงกันข้ามกับการลงโทษทางกาย วิธีการลงโทษทางจิตมากกว่าการลงโทษทางกายนี้พบมากในครอบครัวฐานะปานกลางและสูง และพบว่าพ่อแม่ใช้กับเด็กวัยรุ่นตอนกลางและตอนปลายมากกว่าจะใช้กับเด็กโตหรือวัยรุ่นตอนต้น

และ จรรยา สุวรรณทัต และคณะ (2541: 262-265) ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบอิตตาธิปไตย เป็นวิธีการอบรมแบบพ่อแม่เป็นส่วนใหญ่ เข้มงวดกวดขันมาก พ่อแม่ควบคุมใกล้ชิด เด็กไม่มีโอกาสเป็นอิสระหรือเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีโอกาสตัดสินใจด้วยตัวเอง พ่อแม่จะออกคำสั่งให้ปฏิบัติตามจนกระทั่งเด็กเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่มีอิสระ ต้องตกอยู่ภายใต้กฎข้อบังคับและระเบียบวินัยต่างๆ เด็กจะเกิดภาวะอึดอัดใจ เพราะไม่มีอิสระที่จะกระทำสิ่งที่เขาต้องการ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยหรือทอดทิ้ง เป็นแบบตรงกันข้ามกับประเภทแรก พ่อแม่ไม่สนใจที่จะอบรมสั่งสอนเด็ก ปล่อยให้เด็กมีอิสรภาพมากเกินไป ยอมให้เด็กทำตามใจไม่เคยชี้แนะทางที่ถูกต้องให้ ทำให้เป็นเด็กที่ขาดเหตุผล ไม่เชื่อฟังใครและมักมีอารมณ์ฉุนเฉียวโกรธง่าย ก้าวร้าว

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบทนุถนอมหรือรักมากเกินไป ได้แก่ วิธีที่พ่อแม่ ผู้เลี้ยงคอยเอาใจใส่ปกป้องคุ้มครองช่วยเหลือเด็กมากเกินไป เด็กไม่เคยรับความลำบาก ไม่มีโอกาส

เรียนรู้การพึ่งพาตนเอง เมื่อโตขึ้นเด็กไม่สามารถช่วยตัวเองได้ เอาแต่ใจตนเอง ไม่เคยมีใครขัดใจได้ ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เนื่องจากคิดพึ่งจากผู้อื่นตลอดเวลา

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นลักษณะของการอบรมสั่งสอนด้วยเหตุผล ให้โอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ มีส่วนรับรู้ รับผิดชอบต่อกิจกรรมของครอบครัว สามารถแสดงความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ พ่อแม่คอยแนะนำแนวทางที่ถูกต้องด้วยเหตุผล เด็กเหล่านี้จะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบและมีความมั่นใจในตัวเอง มีคุณลักษณะการเป็นผู้นำที่ดีและพึ่งตนเองได้

นอกจากนี้ ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์ และคณะ (2541: 552-553) ยังได้เป็นแบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบกว้าง ๆ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้อง เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ ผู้ปกครองให้ความดูแลเอาใจใส่เด็กเป็นพิเศษ ที่คนไทยโดยทั่วไปมักเรียกว่า “ไขในหิน” พ่อแม่จะคอยปกป้องไม่ให้เด็กได้รับความกระทบกระเทือนเลยทั้งกายและจิตใจ เด็กที่เคยรับการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องมักขาดความพร้อมที่จะต่อสู้ด้วยตนเอง ชอบที่จะพึ่งพาคนอื่นอยู่เสมอ ไม่เป็นตัวของตัวเอง แต่เด็กเหล่านี้จะเป็นเด็ก “หัวอ่อน” สอนง่ายอบรมง่าย เชื่อฟังผู้ใหญ่ ไม่ดื้อดิ่ง เด็กประเภทนี้มักจะปรับตัวเข้ากับผู้ใหญ่ได้ดี แต่กับเพื่อนรุ่นเดียวกันมักจะเป็นที่รำคาญเพราะเพื่อน ๆ ไม่อยากจะเป็นภาระดูแลเด็กประเภทนี้ เด็กจึงมักรู้สึกโดดเดี่ยว มีเพื่อนน้อย เก็บตัว มีความหวาดกลัวต่อสภาพแวดล้อมง่าย

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดมีความแตกต่างจากการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องในด้านตรงกันข้ามเลยทีเดียว กล่าวคือ พ่อแม่จะมีความเข้มงวดกับภารกิจในชีวิตประจำวัน ตลอดจนความคิด ความเชื่อและการกระทำต่าง ๆ ของเด็กเป็นอย่างมาก จนกระทั่งทำให้เด็กหวาดกลัว ไม่กล้าและไม่แน่ใจในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่าง ๆ ลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่ได้รับการอบรมแบบนี้ อาจแสดงออกได้ 2 ลักษณะคือ มีความหวาดกลัว ไม่กล้าตัดสินใจ และอีกประการหนึ่ง คือ กล้าตัดสินใจอย่างบ้าบิ่น ลักษณะพฤติกรรมทั้งสองประการที่เกิดขึ้นนี้จะมีผลอย่างมากต่อพฤติกรรมของเด็กที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไปในอนาคต เด็กที่ได้รับการอบรมแบบเข้มงวดนี้ จะเป็นเด็กที่เคร่งครัดปฏิบัติตามระเบียบวินัยเพราะไม่กล้าตัดสินใจกระทำด้วยตนเอง แต่บางครั้งเมื่อคราวจะต้องตัดสินใจในเรื่องที่ไม่มีระเบียบใด ๆ รองรับก็จะทำไม่ได้ ส่วนพวกที่ตัดสินใจอย่างบ้าบิ่นก็จะไม่สนใจระเบียบวินัยเลย โดยจะใช้ตนเองเป็นหลักกระทำตามที่ตนเองชอบ ละเลยกฎระเบียบ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมที่ให้อิสระในการกระทำแก่เด็ก เด็กจะได้มีความคิดความอ่านตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการดำรงชีวิต

ในสังคมปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามการฝึกประชาธิปไตยให้แก่เด็กต้องพึงระลึกถึงการสร้างความเข้าใจในเรื่องของประชาธิปไตยให้เด็กเข้าใจอย่างแท้จริง เช่น การที่จะให้เด็กรู้ว่าตนมีสิทธิที่จะทำอะไร ๆ ก็ได้ ก็ต้องให้เด็กเรียนรู้ด้วยว่า การมีสิทธิเช่นนั้นเขาจะต้องมีหน้าที่พึงปฏิบัติอย่างไรบ้าง เพื่อให้มาเพื่อสิทธินั้น ๆ โดยทั่วไปแล้วการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมักจะทำกันอย่างไม่ถูกต้อง คือ แทนที่จะทำความเข้าใจให้กับเด็ก ทำข้อตกลงกันไว้ก่อนให้เด็กยอมรับเสียก่อนกลับปล่อยให้เด็กทำอะไรตามใจชอบ จนในที่สุดเด็กก็จะเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง จะเอาอะไรต้องให้ได้ อย่างไม่พอใจถ้าไม่ได้ก็จะประท้วงแสดงความไม่พอใจ ซึ่งถ้าพ่อแม่ว่ากล่าวเด็กก็จะอ้างว่าพ่อแม่ไม่ให้อิสระ ไม่มีประชาธิปไตย แสดงให้เห็นว่าเด็กยังไม่เข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยดีพอ

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้เลือกที่จะศึกษารูปแบบการอบรม 2 วิธี คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผล ตามการแบ่งของ ดวงเดือน พันธุนาวัน (2520) เนื่องจากเป็นรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทางบวกที่สามารถส่งเสริมให้ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กเพื่อให้เกิดผลดีต่อสุขภาพจิตของเด็ก อันจะนำมาสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพจิตดี มีพลังใจที่เข้มแข็งในอนาคตต่อไปได้

1.3 อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูต่อสุขภาพจิต

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จะเห็นได้ว่าครอบครัวมีอิทธิพลอย่างมากต่อพัฒนาการของบุคคลทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรม โดยเฉพาะวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรในครอบครัว จะเป็นตัวกำหนดสำคัญว่าเด็กจะเติบโตไปในรูปแบบใด และจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าในขณะที่มีการอบรมเลี้ยงดูเด็กเกิดขึ้นนั้น ก็จะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อบรมและผู้ได้รับการอบรมเกิดขึ้นเสมอ มีหลักฐานทางการวิจัยทางจิตวิทยายืนยันว่า การใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่สามารถให้การตอบสนองพื้นฐานทางจิตใจได้จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และซึมซับลักษณะพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพ คือ ความรู้สึกไว้วางใจผู้เลี้ยงดู ซึ่งความรู้สึกสำคัญนี้จะสามารถแผ่ขยายไปยังผู้อื่นและสังคมแวดล้อมอื่นเมื่อเด็กเติบโตขึ้น อีกทั้งยังสามารถปรับตนให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องตระหนักไว้เสมอก็คือสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกครอบครัวยังคงมีอิทธิพลต่อการสร้างปฏิสัมพันธ์ทั้งทางบวกและทางลบต่อครอบครัว โดยเฉพาะต่อบิดามารดาซึ่งเป็นตัวแบบพื้นฐานที่สำคัญให้บุตรได้ซึมซับลักษณะจิตใจและพฤติกรรมต่างๆ ขณะที่อยู่ในกระบวนการอบรมเลี้ยงดูนั้น โดยในที่นี้จะขอกล่าวถึง อิทธิพลของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 วิธี ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1.3.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

การอบรมเด็กด้วยการให้ความรักและการสนับสนุนนี้จัดเป็นรากฐานสำคัญให้บิดามารดาสามารถถ่ายทอดคุณลักษณะต่าง ๆ ลงสู่ตัวเด็กได้ สอดคล้องกับสิ่งสำคัญที่นักจิตวิทยา

ได้ระบุในขั้นพัฒนาการด้านอารมณ์ – สังคม กล่าวคือ ถ้าบุคคลได้รับความสุขความพอใจไว้วางใจ
ผู้เป็นมารดา และเมื่อเติบโตขึ้นก็สามารถแผ่ขยายความรู้สึกไว้วางใจนี้ไปยังบุคคลอื่นและ
สภาพแวดล้อมอื่นได้เป็นอย่างดีด้วย (Erikson 1968 อ้างใน ประมวลสารระชูดวิชา จิตวิทยา
ครอบครัวและครอบครัวศึกษา หน่วยที่ 5-7: 19)

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ประกอบด้วยหลักการและวิธีปฏิบัติ 4
ประการ ดังต่อไปนี้ (งามตา วนิทานนท์, 2551:7)

- 1) แสดงให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่รักและหวังดีต่อเด็ก คือ แสดงให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่ตั้งใจที่จะอบรมให้เด็กเป็นคนดีเพื่อตัวของเด็กเอง ไม่ใช่เพื่อผู้ใหญ่หรือครอบครัว
- 2) ทำตัวใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก คือ ใช้เวลาอยู่กับเด็ก เช่น ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ด้วยกัน ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน
- 3) ให้การเอาใจใส่ เข้าใจเด็ก เช่น สอบถามทุกข์สุข ถามถึงเหตุการณ์ประจำวันที่เกิดขึ้นกับเด็ก รู้เกี่ยวกับเพื่อนของเด็ก และกิจกรรมของเด็ก เป็นต้น
- 4) เป็นที่ปรึกษาที่ดีของเด็ก ไม่เผด็จการ เช่น ให้คำแนะนำปรึกษา ปล่อยให้กำลังใจเวลาเด็กมีปัญหา มีทุกข์ร้อน เปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจด้วยตนเองอย่างมีเหตุผลไม่บังคับฝืนใจ

ผู้ใหญ่ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูดังที่กล่าวมาได้มาก มักเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพจิตดีและมีความเป็นประชาธิปไตยสูง

จากการศึกษางานวิจัย พบว่า วัยรุ่นที่รายงานว่าตนเองถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก จะมีคะแนนในความซื่อสัตย์ การมีสัมมาคารวะ เอื้อเฟื้อ กตัญญูรู้คุณ และการยึด
บาปบุญ สูงกว่าวัยรุ่นที่รายงานว่าตนถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อยอย่างเห็น ได้ชัด
นอกจากนั้นยังพบจากการประมวลผลการวิจัยอีกว่า เด็กปกติรายงานว่าตนถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรัก
สนับสนุนมากกว่าเด็กที่เป็นขูอาชญากร จึงพอสรุปได้ว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก
สนับสนุนของครอบครัวจะเอื้อให้เกิดการพัฒนาลักษณะที่เป็นคุณธรรมและจริยธรรม สุขภาพจิตดี
มุ่งอนาคตสูง ไม่ทำผิดระเบียบบ้านเมือง และอาจจัดเป็นวิธีการที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยมาก
ที่สุดด้วย ทั้งนี้เพราะผู้อบรมเลี้ยงดูได้ให้ความสำคัญต่อตัวเด็กและเยาวชน และพยายามตอบสนอง
ความต้องการพื้นฐานทางด้านจิตใจซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่มนุษย์ทุกคนต้องการ (จรรยา สุวรรณทัต
อ้างใน ประมวลสารระชูดวิชา จิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา หน่วยที่ 5-7: 19-20)

นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธมนาวิน, งามตา วนิทานนท์ และวิลาสลักษณ์
ชวัลลี (2548: 30-40) ยังได้ให้ความหมายของระดับการอบรมเลี้ยงดูที่ได้จากการตอบ
แบบสอบถาม ไว้ออกเป็น 3 ระดับ ดังต่อไปนี้

1.1) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนกลุ่มคะแนนน้อย (15-70 คะแนน)

ความหมาย

เป็นการที่ผู้ปกครองทำตัวห่างเหิน ไม่ให้เวลาดูแลเอาใจใส่เด็ก อ้างว่าต้องทำมาหากินเหน็ดเหนื่อยมากแล้ว ไม่มีเวลาอยู่กับเด็ก ไม่ไปเที่ยวด้วยกัน ไม่พูดคุยปรึกษาหารือกัน เมื่อเด็กมาใกล้ผู้ปกครองมักไม่ให้ความสนใจเด็ก แต่สนใจสิ่งอื่นๆ แทน เด็กขาดคนที่จะให้คำแนะนำปรึกษา อาจคิดว่าผู้ปกครองไม่รัก ผู้ปกครองไม่เห็นว่าเป็นเด็กสำคัญ แม้ผู้ปกครองจะหวังดีต่อเด็ก แต่เด็กก็ไม่ทราบ ไม่เคยเห็นผู้ปกครองแสดงว่าเห็นใจอยากให้อะไรหรือทำอะไร ทำให้เด็กไม่มีความสุขเมื่ออยู่บ้าน

ผลที่เกิดกับเด็ก

การปฏิบัติเช่นนี้ย่อมไม่เป็นผลดีต่อเด็ก เด็กจะรู้สึกขาดความสุข ขาดที่พึ่งทางใจ เมื่อต้องการคำแนะนำปรึกษา เด็กจะเลือกไปปรึกษาเพื่อนหรือคนอื่นที่เป็นคนไม่น่าไว้วางใจ อาจจะได้รับคำแนะนำที่ไม่เหมาะสม บ้านไม่เป็นที่อบอุ่น เด็กหงายว่าแห้ว จนต้องไปเข้ากับกลุ่มเพื่อน อาจออกไปใช้ชีวิตนอกบ้าน กลายเป็นเด็กติดยา เที่ยวเตร่ใช้เงินเปลืองได้

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไปสำหรับผู้ปกครอง

ความหวังของผู้ปกครอง คือ การที่เด็กจะเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข จะเป็นไปได้มากถ้าผู้ปกครองปรับเปลี่ยนการกระทำของตนต่อเด็ก โดยการตั้งใจอย่างจริงจังที่จะใช้เวลาแก่เด็กมากขึ้น พูดคุยในเรื่องที่เด็กอยากฟังมากขึ้น ขอคำแนะนำจากเด็กบ้าง ในบางเรื่องของผู้ปกครอง แสดงให้เด็กเห็นชัดเจนว่าผู้ปกครองรักและหวังดีต่อเขาเสมอ อยากเห็นเขาทำตัวดี มีความสุข เพื่อประโยชน์แก่ตัวเด็กเอง ไม่ต้องอ้างทำดีเพื่อพ่อแม่ โรงเรียน หรืออื่น ๆ ผู้ปกครองต้องเริ่มให้ความสนใจใกล้ชิดเด็กมากขึ้น แล้วเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ขณะอยู่กับเด็ก พูดคุยอย่างมีความสุข ให้คำแนะนำปรึกษาแก่เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ออกคำสั่ง ไม่เผด็จการ ช่วยให้เด็กคิดพิจารณาตัดสินใจทำในสิ่งที่ถูกต้องด้วยตนเอง ถ้าผู้ปกครองเปลี่ยนวิธีปฏิบัติต่อเด็กได้ ก็จะทำให้เด็กค่อย ๆ ดีขึ้น เก่งขึ้น แล้วทุกคนจะมีความสุขกันถ้วนหน้า

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไปสำหรับครู

เพื่อการป้องกันผลเสียต่อลักษณะจิตใจและพฤติกรรมของนักเรียน กลุ่มที่รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูน้อยจากครอบครัว ครูควรปฏิบัติตนทดแทนพ่อแม่ของเด็กสักกระยะหนึ่ง ช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงนี้ด้วยการเอาใจใส่ใกล้ชิดศิษย์มากขึ้น แสดงให้นักเรียนทราบว่าครูรักและปรารถนาดีต่อนักเรียนอย่างจริงใจ พูดคุยให้นักเรียนเข้าใจว่าการที่นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนก็เป็นผลดีต่อนักเรียนเอง ครูควรแสดงความพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็น และให้คำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใกล้ชิด เช่น ร่วมกิจกรรมกับเด็ก

ร่วมเล่นกีฬา ครูท่านใดปฏิบัติต่อศิษย์เช่นนี้ได้มากเท่าใด ก็จะได้รับ การยอมรับและความรักตอบ แทนมากเท่านั้น พบจากการวิจัยไทยหลายเรื่องว่า วัยรุ่นที่ทราบว่าผู้ใหญ่รักและปรารถนาดีต่อตน มาก มักรักตอบกลายเป็นเด็กว่านอนสอนง่าย พร้อมทั้งจะยอมรับและปฏิบัติตามในทุกเรื่อง แม้ใน เรื่องที่ดูยากที่จะปลุกฝังอบรม เช่น การปลุกฝังอบรมทางศาสนาและจริยศึกษาแก่นักเรียนระดับ ประถมศึกษา นอกจากนี้ การได้รับความรักและการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ยังเป็นเสมือนการปกป้อง วัยรุ่นจากการถูกชักจูงให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อีกด้วย

1.2) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนกลุ่มคะแนนปานกลาง (71-80

คะแนน)

ความหมาย

เป็นการที่ผู้ปกครองให้ความใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็กอยู่บ้าง แต่บางที ก็ทำตัวห่างเหินทอดทิ้ง เมื่อเด็กมาพูดคุยขอคำแนะนำปรึกษา ก็ให้บ้าง ไม่ให้บ้าง ทำตัวว่ารัก หวังดี ต่อเด็ก แต่ไม่สม่ำเสมอ บางครั้งก็แสดงว่ารักและหวังดีต่อเด็กมากเกินไปและปฏิบัติต่อเด็กอย่างไม่ ถูกกับอารมณ์ของเด็ก

ผลที่เกิดกับเด็ก

เด็กโตและวัยรุ่นจะรู้สึกว่าผู้ปกครองรักและหวังดีต่อตน แต่ก็ไม่ ชัดเจน มีความสงสัยอยู่บ้างว่า ผู้ปกครองรักและยอมรับตนจริงหรือ เด็กจะรู้สึกต้องการให้ ผู้ปกครองใกล้ชิด ใจเวลา ให้ความเอาใจใส่มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะเด็กที่มีปัญหาในการเรียน หรือคบเพื่อนไม่ดี ผู้ปกครองต้องระวังให้มากขึ้น มิฉะนั้นเด็กอาจหันไปพึ่งพาเพื่อนแก้เหงา ขอ คำแนะนำปรึกษาจากเพื่อนมากกว่าเพื่อนมากกว่าผู้ปกครอง บางครั้งเด็กอาจนึกรำคาญในความ สนใจเอาใจใส่ไม่ถูกกาลเทศะของผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไปสำหรับผู้ปกครอง

ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กถูกต้องได้ครึ่งทางแล้ว ต้องพยายามหาเวลาให้ ความสนใจ เอาใจใส่ ใกล้ชิดกับเด็กให้มากขึ้น โดยผู้ปกครองต้องตั้งใจที่จะรักสนับสนุนเด็กให้มาก ขึ้น ศึกษาว่าเด็กชอบให้ผู้ปกครองปฏิบัติต่อตนอย่างไร จึงจะเข้าใจว่าผู้ปกครองรักและหวังดี อยาก ให้เด็กมีความสุข เป็นคนดี เป็นคนเก่งให้มากยิ่งขึ้น อย่าปล่อยปละละเลย แต่ก็ไม่ควรควบคุมมากจนเด็ก รู้สึกอึดอัดคับใจ

1.3) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนกลุ่มคะแนนมาก (81-90 คะแนน)

ความหมาย

เป็นการที่ผู้ปกครองให้ความอบอุ่นเป็นกันเองกับเด็ก ผู้ปกครองแสดง ให้เด็กรู้อย่างชัดเจนว่ารักและหวังดีต่อเด็กมากเสมอ จะทำอะไรก็ชอบให้เด็กทำด้วย ไปด้วยกัน

ชอบให้คำแนะนำปรึกษาแก่เด็กอย่างเต็มใจ แต่ไม่รู้จัก ไม่เผด็จการกับเด็ก เอาใจใส่ สังเกตอารมณ์เด็กเพื่อช่วยเหลือ ถ้าเห็นว่าเด็กมีปัญหาที่แสดงความเอาใจใส่แนะนำช่วยเหลือ แสดงให้เด็กเห็นว่าเด็กมีความสำคัญต่อผู้ปกครอง และมองเห็นว่าเด็กเป็นเด็กดีน่าภูมิใจ

ผลที่เกิดกับเด็ก

การที่ผู้ปกครองรักสนับสนุนเด็กมากอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้เด็กที่เป็นเด็กโตและวัยรุ่นมีความสุข อยากอยู่ใกล้ชิดผู้ปกครอง ชอบอยู่บ้านมากกว่าที่จะไปที่อื่น เด็กจะรักและหวังดีต่อผู้ปกครองเช่นเดียวกับที่ผู้ปกครองรักและหวังดีต่อเด็ก เด็กจะยอมรับและทำตามแบบอย่างที่ดีของผู้ปกครองอย่างง่ายดาย เช่น ผู้ปกครองเป็นคนขยันเด็กจะขยัน ผู้ปกครองชอบอ่านหนังสือเด็กก็จะอ่านเช่นเดียวกัน การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมากจะช่วยให้เด็กห่างไกลยาเสพติด ไม่คบเพื่อนชั่วมีแต่เพื่อนดี และจะเติบโตเป็นคนดี เก่งและมีสุขได้มาก

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไปสำหรับผู้ปกครอง

ผู้ปกครองทำตนถูกต้องเหมาะสมแล้ว และให้ผลดีต่อจิตใจและความ เป็นอยู่ของเด็ก ผู้ปกครองรักสนับสนุนเด็กมากอย่างถูกกาลเทศะ และอยู่ในทางสายกลาง เด็กอาจเปลี่ยนแปลงไปตามอายุ ต้องสังเกตว่าเขาชอบอะไร ไม่ชอบอะไร ต้องปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติต่อเด็กให้เหมาะสมกับเด็ก แต่ด้วยเจตนาที่รักและหวังดีต่อเขาเช่นเดิม ให้ใช้วิธีรักสนับสนุนมากร่วมกับการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กในเรื่องต่าง ๆ

1.3.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

วิธีการนี้หมายถึง การอธิบายเหตุผลต่อบุตรในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น เมื่อมีการส่งเสริมหรือป้องกันการกระทำของบุตรหรือลงโทษบุตร การใช้เหตุผลของบิดามารดาเป็นไปเพื่อช่วยให้บุตรได้เรียนรู้ในสิ่งที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำ จากการประมวลผลการวิจัยพอสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก และสามารถใช้เป็นตัวทำนายที่ดีที่สุดเกี่ยวกับความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มวัยรุ่นที่มาจากรอบครัวที่มีระดับเศรษฐกิจ-สังคมต่ำ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ คนอื่น ๆ 2520, 2524, 2543 อ้างใน ประมวลสาระชุดวิชา จิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา หน่วยที่ 5-7: 20)

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ประกอบด้วยหลักการและวิธีปฏิบัติ 4 ประการ ดังต่อไปนี้ (งามตา วณิชานนท์, 2551:8)

1) ใช้พระคุณมากกว่าใช้พระเดชกับเด็ก คือ เน้นการให้รางวัล สนับสนุน แสดงความพอใจเมื่อเด็กทำความดี (เจตนาดี) มากกว่าการลงโทษเมื่อเด็กทำผิด โดยลงโทษเท่าที่จำเป็นและทำให้น้อย

2) ให้รางวัลอย่างเหมาะสม คือ เมื่อเด็กทำดี มีเจตนาดี ก็ให้รางวัล ชมเชยอย่างเหมาะสมกับปริมาณความดี เหมาะสมกับเวลา และเป็นรางวัลที่ตรงกับระดับพัฒนาการของเด็ก

3) ไม่ลงโทษเด็กตามอารมณ์ คือ ปรับอารมณ์ให้สงบและปกติเมื่อเข้าใกล้เด็ก ไม่ใช่เด็กเป็นที่รองรับอารมณ์เสียของคน

4) ปฏิบัติเช่นนี้เป็นระบบสม่ำเสมอ คือ ยึดการกระทำและเจตนาของเด็กเป็นหลักในการให้รางวัล (หรือลงโทษ) เมื่อให้รางวัลก็บอกเด็กด้วยว่าให้เพราะเด็กได้ทำดี (เจตนาดี) ในเรื่องใดมาก่อน

จุดสำคัญของวิธีการนี้ คือ การให้รางวัลหรือการลงโทษเด็กต้องกระทำอย่างมีระบบ คงเส้นคงวา สอดคล้องกับการกระทำและเจตนาของเด็ก

และ ดวงเดือน พันธุมนาวิน,งามตา วณิชทานนท์ และวิลาศลักษณ์ ชวัลลี (2548: 30-40) ยังได้ให้ความหมายของระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ไว้ออกเป็น 3 ระดับ ดังต่อไปนี้

2.1) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกลุ่มคะแนนน้อย (15-62 คะแนน)

ความหมาย

เมื่อพบกับเด็ก ผู้ปกครองมักมีอารมณ์ไม่ปกติ หรือเมื่อเห็นหน้าเด็กก็เกิดขุ่นมัวทันที ซึ่งกลายเป็นนิสัยของผู้ปกครองไปแล้ว ไม่ว่าจะเด็กจะทำอะไรก็มักจะไม่ถูกตาถูกใจ ผู้ปกครอง ผู้ปกครองมักบอกไม่ได้ว่าภายใน 2-3 วันมานี้ เด็กได้ทำอะไรที่ดีถูกใจผู้ปกครองบ้าง เพราะผู้ปกครองไม่ได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อการทำความดีของเด็กมากเท่าที่ควร ผู้ปกครองอาจนึกไม่ออกว่าเคยได้ชื่นชมเด็กในเรื่องใดบ้าง การให้สิ่งของเงินทองแก่เด็ก ก็มักเป็นไปตามความสะดวกและตามอารมณ์ของผู้ปกครองมากกว่าที่ผู้ปกครองจะให้เพราะเด็กทำความดี

ผลที่เกิดกับเด็ก

การที่ผู้ปกครองใช้อารมณ์มากกว่าใช้เหตุผลกับเด็ก จะทำให้เด็กหลบเลี่ยงไม่เข้าหน้าผู้ปกครอง ผู้ปกครองอยู่ที่ไหนเด็กจะหลบไปอยู่ที่อื่น จนอาจทำให้เด็กต้องออกจากบ้าน เด็กจะสบายใจมากกว่าอยู่ในบ้านที่ทำให้เขาวิตกกังวล กลัวโดนว่า โดนลงโทษ อย่างไม่รู้ต้นสายปลายเหตุ เด็กของผู้ปกครองอาจจะต้องไปพึ่งกลุ่มเพื่อนและพากันไปในทางที่เสียหาย เด็กจะเป็นคนท้อแท้ เฉื่อยชา เก็บตัว หรือมีความก้าวร้าวอาละวาดกับพี่น้องหรือเพื่อนๆที่โรงเรียนได้มาก เด็กจะไม่อยากทำความดีเพราะทำไปแล้วผู้ปกครองก็ไม่เห็นความดีของเขา จะทำให้เด็กเป็นเด็กที่ขาดความสุข เรียนไม่ดี เป็นเด็กที่ไม่ได้ใส่ใจผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไปสำหรับผู้ปกครอง

ผู้ปกครองสามารถช่วยเด็กได้ ยังไม่สายเกินไป สิ่งที่ผู้ปกครองจะต้องจัดการ คือ เปลี่ยนจิตใจและการกระทำของผู้ปกครองก่อนอย่างอื่น หากผู้ปกครองเป็นคนที่เครียดมากในงานและในครอบครัว ควรหาวิธีคลายเครียดและมองโลกในแง่ดีขึ้นมากว่าเดิม โดยเริ่มที่การสังเกต การพิจารณาหาการกระทำดีของเด็กในแต่ละวันแล้วกล่าวถึง ชมเชยการกระทำนั้นกับเด็ก ควรเลิกนิสัยพบบ่นบ้างที่ว่า ให้กลายเป็นพบบ่นบ้างที่ยอมรับให้ ควรหาโอกาสให้รางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ ในทันทีที่บุตรประพฤติตนเป็นคนที่ดีกว่าเดิม เด็กจะขยันทำความดี จนในที่สุดไม่มีเวลาเหลือไปทำผิด เมื่อถึงเวลานั้นผู้ปกครองจะได้เชื่อว่า เป็นผู้ปกครองที่ดีได้ช่วยสร้างเยาวชนผู้เป็นอนาคตที่ดีของชาติ

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไปสำหรับครู

ครูควรเน้นการให้รางวัลแก่เด็ก ส่วนการลงโทษทำเท่าที่จำเป็นและควรทำแต่น้อย โดยให้รางวัลอย่างเหมาะสมกับเจตนาในการกระทำ ปริมาณ กาลเทศะและวัยของเด็ก เมื่อจะให้รางวัลใด ๆ แก่เด็ก ต้องบอกด้วยว่าให้เพราะทำความดีอะไร ครูควรกระตุ้นให้เด็กช่วยงานแล้วให้รางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ ทำมากขึ้น ได้รางวัลมากขึ้น ขยันทำการบ้านแล้วได้ผลการเรียนดีขึ้นเป็นลำดับ การให้รางวัลเมื่อเด็กทำความดีเปรียบได้กับการใส่ปุ๋ยให้แก่ต้นไม้ที่ยังเล็กอยู่ เมื่อต้นไม้เจริญเติบโต มีรากที่แข็งแรงสามารถหาอาหารตามธรรมชาติได้ เราก็หยุดให้ปุ๋ยได้ หากเด็กทำผิดครูควรพิจารณาเจตนาของเด็กเป็นหลัก ควรให้โอกาสเด็กแก้ตัวกรณีทำผิดครั้งแรก เมื่อจะลงโทษเด็ก ครูต้องปรับอารมณ์ให้สงบก่อนจึงลงโทษ ครูถือเป็นการหวังของสังคมไทยในอันที่จะช่วยเสริมสร้างฟื้นฟูจิตใจและพฤติกรรมในเด็ก ตลอดจนปกป้องเด็กจากปัญหา ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในบางครอบครัว

2.2) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกลุ่มคะแนนปานกลาง (63-74 คะแนน)

ความหมาย

เป็นการที่ผู้ปกครองบางครั้งก็มองเห็นการทำความดีของเด็กแล้วแสดงความชื่นใจ ภูมิใจ ในบางครั้งผู้ปกครองก็อารมณ์เสียมาจากข้างนอก แล้วมาโมโห หงุดหงิดเอากับเด็ก เมื่อเด็กทำดีผู้ปกครองก็ไม่เห็น แต่เมื่อเด็กทำผิดแม้เล็กน้อย บางครั้งผู้ปกครองก็เอ็ดตะโรใส่เด็กอย่างไม่สมควร ผู้ปกครองมักจะมองดูการทำผิดของเด็กว่าเป็นเรื่องสำคัญมากกว่าการทำความดีของเด็ก ดังนั้น เมื่อเด็กทำความดีผู้ปกครองจึงเฉย ๆ แต่เมื่อเด็กทำผิด ผู้ปกครองจะเข้าไปจัดการกับเด็กในทันที

ผลที่เกิดกับเด็ก

การที่ผู้ปกครองใช้เหตุผลกับเด็กได้บ้าง ไม่ได้บ้าง อาจทำให้เด็ก สับสน ไม่ค่อยกล้าเข้ามาใกล้ชิดผู้ปกครอง เพราะคาดเดาอารมณ์ไม่ถูก บางครั้งเด็กอาจทราบดีว่าต้อง ทำตัวอย่างไรผู้ปกครองถึงจะอารมณ์ดี อนุญาตให้เด็กทำตามคำขอ แต่บางครั้งเด็กก็ไม่ทราบว่า จะพูดกับผู้ปกครองอย่างไรแล้วผู้ปกครองถึงจะรับฟังอย่างดี หรือจะเอะอะเอ็ดคะโรก่อนที่เด็กจะพูด จบ เด็กจะมีสุขภาพจิตที่ดีปานกลาง มีความวิตกกังวลแฝงอยู่บ้างเมื่ออยู่ใกล้กับผู้ปกครอง ไม่ค่อย กล้าช่วยเหลือผู้ปกครองในงาน เพราะไม่ทราบว่า จะได้รับคำชมหรือดุด่า แต่เด็กก็ยังอยากอยู่ใกล้ชิด พ่อแม่อยู่บ้าง

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไปสำหรับผู้ปกครอง

ผู้ปกครองได้ทำถูกต้องครั้งหนึ่งของการกระทำแบบมีเหตุผลต่อเด็ก แล้ว ขอให้เพิ่มการทำตัวของผู้ปกครองเองให้มีอารมณ์สงบ มองดูเด็กในด้านดีให้มากขึ้น พยายาม มองและเข้าใจเจตนาที่ดีของเด็ก ถ้าผู้ปกครองรู้ว่าตนอารมณ์เสียมาจากที่อื่น ให้พยายามอยู่ห่างจาก เด็ก จนกว่าอารมณ์จะดีขึ้น สามารถพูดเหตุผลอย่างสมควรกับเด็กได้ ที่เคยคิดว่าเขาอย่างผิดๆและไม่ เหมาะสม ควรพูดคุยยอมรับผิด ขอปรับความเข้าใจกับเด็ก หรือถ้าเป็นไปได้ กล่าว “ขอโทษ” กับเด็ก ได้ เด็กจะนึกเคารพผู้ปกครองทันที แนะนำให้เด็กทำดี มองข้ามความไม่ดี ในที่สุดเด็กจะดีขึ้น เรื่อยๆ ผู้ปกครองเองก็จะสบายใจได้มาก

2.3) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกลุ่มคะแนนมาก (75-90 คะแนน)

ความหมาย

เป็นการที่ผู้ปกครองสนใจ เอาใจใส่ที่การทำความคิด และประพฤติดน อย่างเหมาะสมของเด็กมาก โดยแสดงให้เห็นว่าตนได้เห็นว่าคุณได้ทำความดีอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วแสดงความดีใจและชื่นใจ ให้กำลังใจ ให้รางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ แก่การทำความคิดนั้น ๆ ของเด็ก เสมอ เด็กของผู้ปกครองมักไม่ทำผิด แต่ถ้าพลาดพลั้งผู้ปกครองก็อาจมองข้ามไปบ้าง ถ้าไม่ร้ายแรง หรือหาโอกาสพูดคุยตักเตือนในโอกาสอื่น เมื่อเด็กพร้อมที่จะรับฟัง และผู้ปกครองไม่มีอารมณ์ โมโห ฉุนเฉียว ผู้ปกครองพยายามมีสติ รู้ตัวว่าเมื่ออยู่ใกล้ๆลูก ต้องมีอารมณ์สงบ อารมณ์ดี จะมี ผลดีต่อเด็กมาก ผู้ปกครองสามารถมองเห็นความเจริญเติบโตทางกายและความคิดของเด็ก จึง ปรับเปลี่ยนวิธีพูดและปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับการที่เด็กโตขึ้นเรื่อย ๆ

ผลที่เกิดกับเด็ก

การที่ผู้ปกครองสามารถใช้เหตุผล ไม่ใช่อารมณ์กับเด็กได้สำเร็จเช่นที่ กล่าวมานี้ จะทำให้เด็กทราบดีว่าต้องทำตัวอย่างไร ผู้ใหญ่จึงจะรักและชื่นชมได้มาก จะช่วยให้เด็กมี สุขภาพจิตดี มีความสุขที่บ้าน เรียนได้ผลดีตามสติปัญญา จะเป็นเด็กที่ขยัน ชอบช่วยเหลือ

ผู้ปกครอง รู้ว่าจะไรควรทำและไม่ทำในสิ่งที่ผิด ๆ นอกจากจะพลาดไปบ้างตามประสาเด็ก ซึ่งผู้ปกครองก็จะช่วยตักเตือน แนะนำให้เขากลับมาทำตัวให้ดีดังเดิมได้สำเร็จ เด็บโตเป็นคนที่ดี เก่ง และมีความสุขมากกว่าเด็กคนอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไปสำหรับผู้ปกครอง

ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กได้อย่างเหมาะสมแล้ว ขอให้ทำเช่นนี้ต่อ ๆ ไป โดยยึดหลักการว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญแก่การทำความดีของเด็กเสมอ แต่ถ้าเด็กทำผิด เช่น ทำของเสียหาย ทำร้ายผู้อื่น ให้พยายามดูที่เจตนาว่าเด็กจงใจทำผิดนั้น ๆ หรือไม่ ถ้าเด็กจงใจทำผิด จงใจฝ่าฝืนคำสั่ง คำแนะนำของผู้ปกครอง ก็หาโอกาสที่ผู้ปกครองและเด็กมีอารมณ์สงบในการตักเตือน วิเคราะห์สถานการณ์กับเด็ก แนะนำวิธีทำตัวให้ถูกต้องใหม่ หรือถ้าไม่ใช่ความผิดพลาดร้ายแรง ให้ผู้ปกครองมองข้ามไปในครั้งแรกๆ ที่เด็กทำผิดนั้น นอกจากนี้ ลูกของพ่อแม่จะเด็บโตขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งกายและใจ ผู้ปกครองจะต้องรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ทำในสิ่งที่ลูกเห็นว่าผู้ปกครองมีเหตุผล และเมื่อลูกยอมรับเห็นด้วยกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองก็จะประสบความสำเร็จในการเลี้ยงดูเด็กอย่างมากตลอดไป

นอกจากการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาลักษณะจิตใจในด้านอื่น ๆ อีก ซึ่งพบว่าการอบรมเลี้ยงดูประเภทใช้เหตุผลนี้ พบในวัยรุ่นไทยที่มีสุขภาพจิตดี และเกี่ยวข้องกับลักษณะการมุ่งอนาคตและความเชื่ออำนาจในตนอีกด้วย (ดวงเดือน พันธมนาวิน และคนอื่น ๆ 2529 และทัศนาก ทอภักดี 2528 อ้างใน ประมวลสาระชุดวิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา หน่วยที่ 5-7: 20)

2. สุขภาพจิต

2.1 ความหมายของสุขภาพจิต

มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไปในทางเดียวกัน ว่าเป็นความสามารถของการปรับตัว (เดือน สิริพันธุ์ประทุม 2511 อ้างใน ชินวัตร โชติเกียรติ , 2552 : 20) คนที่มีสุขภาพจิตดี หมายถึง คนที่สามารถปรับตัวได้ (Adjusted Person) เป็นผู้ที่สามารถปรับตนเองอยู่ได้ด้วยความสุข ในโลกซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ได้ (ฝน แสงสิงแก้ว 2522 อ้างใน ชินวัตร โชติเกียรติ , 2552 :19)

สุขภาพจิต คือ ความสามารถของบุคคลที่จะปรับตัวให้มีความสุขอยู่กับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดี มีสัมพันธภาพอันดีงามกับบุคคลอื่น และดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสะดวกอย่างสุขสบาย รวมทั้งสนองความต้องการของตนในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงโดยไม่มีข้อขัดแย้งภายในจิตใจ

(World Health Organization, 1976 อ้างใน อภิชัย มงคล และคณะ, 2546:10) เป็นกระบวนการปรับตัว ที่ความต้องการของบุคคลทั้งจากภายนอกและภายใน ได้รับการผสมผสานให้สัมพันธ์กับความ เป็นจริงและสิ่งแวดล้อมที่เขาอยู่ ทำให้บุคคลปรับตัวได้สามารถทำหน้าที่ของชีวิตได้โดยอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ไม่บิดเบือนความจริง (Kriegh, Perko 1983 อภิชัย มงคล และคณะ, 2546: 12) เป็นสภาวะปรับตัวที่ผาสุกของบุคคล และตระหนักรู้ในความสามารถของตนเอง มีความสามารถในการจัดการความเครียดในชีวิต สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่ดี และสามารถเสียดสเพื่อสังคมของตนเอง (องค์การอนามัยโลก, 2001 อ้างใน อภิชัย มงคล และคณะ, 2546: 12) เป็นการปรับตัวอย่างสมดุลทุกด้านของชีวิตระหว่างสังคม ร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ซึ่งมีผลต่อการจัดการกับสิ่งแวดล้อมและจัดปัญหาในการดำรงชีวิต ตลอดจนเป็นส่วนที่ทำให้ภาวะสุขภาพโดยรวมมีความสมบูรณ์ (North Eastern Health Board ,2003 อ้างใน อภิชัย มงคล และคณะ, 2546: 13)

ในแง่ของการพยาบาล (Burgess (1990) อ้างใน อภิชัย มงคล และคณะ, 2546: 12) ได้อธิบายถึงสุขภาพจิตว่า สุขภาพจิต คือ ความสมดุลระหว่างปัจจัยด้านชีว และจิต สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการศึกษาในสังคม ซึ่งสภาพจิตสมดุลมีลักษณะดังนี้ คือ

1. มีพฤติกรรมตามสภาพที่เป็นจริง และรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
2. สามารถแสดงความรู้สึกได้
3. สามารถสร้างและรักษาสัมพันธภาพให้สืบต่อไปได้
4. สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์

นอกจากนี้ จะต้องสามารถปรับสมดุลระหว่างอารมณ์และการกระทำ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างยืดหยุ่น ไม่มีอารมณ์แปรปรวน หรือมีพฤติกรรม ความคิด อารมณ์ และความรู้สึกที่แปลกไปจากสังคมส่วนใหญ่ สอดคล้องกับที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539:233,853) ได้ให้ความหมาย สุขภาพจิตไว้ว่า หมายถึง จิตใจที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มาจาก สุขภาพ หมายถึง ภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ จิต หมายถึง ใจ สิ่งที่มีหน้าที่รู้ คิด และนึก อย่างไรก็ตามสุขภาพจิตไม่ได้หมายถึงการปราศจากการเจ็บป่วยทางด้านจิตใจเท่านั้น แต่มีอีกหลายมุมมองในชีวิตของเรา ซึ่งรวมถึง 1) เราารู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับตนเอง 2) เราารู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับผู้อื่น 3) เราสามารถได้รับความต้องการของชีวิตเราได้ได้อย่างไร (Mental Health Ireland (2004) อ้างใน อภิชัย มงคล และคณะ, 2546: 13)

จากการทบทวนความหมายของสุขภาพจิตข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า สุขภาพจิตเป็นการปรับตัวของแต่ละบุคคลที่มีต่อตนเอง และมีต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลมีพฤติกรรมที่เป็นที่พึงพอใจ เบิกบานเอาใจใส่ และระลึกถึงบุคคลอื่น มีความสามารถที่จะเผชิญและประสพต่อความเครียดและแสดงออกอย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้

2.2 ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี

ได้มีนักวิชาการ ได้กล่าวถึง รูปแบบ องค์ประกอบหรือลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ดังนี้

กัญญา สุวรรณแสง (2540 อ้างใน อภิชัย มงคล และคณะ, 2546: 16) กล่าวว่า ผู้มีสุขภาพจิตดี นอกจากเป็นผู้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บทั้งร่างกายและจิตใจแล้ว ยังต้อง

1. มีความสามารถที่จะผูกพันกับบุคคลอื่นได้อย่างราบรื่น และวางตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม

2. สามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ หรือทำตนให้มีคุณค่าได้ในสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

3. เมื่อมีอุปสรรคมาขัดขวางความต้องการ ก็สามารถผ่อนปรนหาทางออกที่ราบรื่นถูกต้องกับทำนองคลองธรรมได้ และสามารถปรับจิตใจให้พอใจในผลที่จะได้รับนั้น ๆ ด้วย

อัมพร โอตระกูล (2540 อ้างใน อภิชัย มงคล และคณะ, 2546: 16) กล่าวว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความรู้สึกในคุณค่าของตนเอง โดยคิดว่าตนเองเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ๆ แต่ถ้าเมื่อใดเขารู้สึกเป็นคนที่ไม่มียุทธศาสตร์ต่อใครเลย นั่นคือภาวะที่ผิดปกติ ซึ่งอาจนำไปสู่โรคประสาทซึมเศร้า หรือโรคจิตซึมเศร้าได้

2. มีความรู้สึกมั่นคงทั้งร่างกาย และจิตใจ โดยเชื่อมั่นในครอบครัวว่า เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นครอบครัวจะช่วยเหลือแก้ไขปัญหาและฝ่าวิกฤตต่าง ๆ ได้

3. เป็นคนมองโลกในแง่ดี มีความรักให้กับเพื่อนร่วมโลกและผู้อื่น

4. เป็นคนไม่ตึงเครียดและหวั่นไหวง่าย สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่กดดันตึงเครียดได้

5. มีความยืดหยุ่นในตัวเอง เมื่อเผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่รุนแรง จะสามารถปรับตัวให้อยู่ได้อย่างเหมาะสม

6. มองโลกตามความเป็นจริงว่า โลกนี้มีทั้งดีและไม่ดีปะปนกัน คนเราก็มีทั้งดีและไม่ดีในตัวเอง

7. ไม่ใฝ่ฝันเกินจริง โดยอาจตั้งความหวังที่สามารถทำให้สำเร็จได้ ถ้าทุกท่านสามารถเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดีแล้ว ท่านก็จะอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข

อภิชัย มงคล และคณะ (2544 อ้างใน อภิชัย มงคล และคณะ, 2546: 17) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย (ระดับบุคคล) จากผลการศึกษาดังกล่าว ได้กำหนดองค์ประกอบของผู้ที่มีสุขภาพจิตประกอบด้วย

1. สภาพจิตใจ (Mental state) หมายถึง สภาพจิตใจที่เป็นสุขหรือทุกข์ การรับรู้สถานะของสุขภาพตนเอง ความเจ็บป่วยทางด้านร่างกายที่ส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจ และความเจ็บป่วยทางจิต

2. สมรรถภาพของจิตใจ (Mental capacity) หมายถึง ความสามารถของจิตใจในการสร้าง ความสัมพันธ์กับผู้อื่น และการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อการดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุข

3. คุณภาพของจิตใจ (Mental quality) หมายถึง คุณลักษณะที่ดึงดูดใจของจิตใจในการดำเนินชีวิตอย่างเกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

4. ปัจจัยสนับสนุน (Supporting factors) หมายถึง ปัจจัยที่สนับสนุนให้บุคคลมีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคนในครอบครัว ชุมชน การทำงาน รายได้ ศาสนา ความเชื่อของแต่ละบุคคล ความสามารถในการทำงาน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกันกับนักวิชาการในต่างประเทศ กล่าวคือ

Jahoda (1958 อ้างใน อภิชาติ มงคล และคณะ, 2546: 18) ได้ให้แนวคิด (concept) ในการประเมินสุขภาพจิตของคนทั่วไป โดยพิจารณาจากทัศนคติของบุคคลที่มีต่อตนเอง พัฒนาการด้านจิตใจและอารมณ์ของเขาและการทำตนให้เป็นประโยชน์ ความผสมกลมกลืนกันของบุคลิกภาพ ความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคมเกินไป การรับรู้ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นรอบตัวตนเอง และความสามารถเอาชนะสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้คือดัชนีที่จะบ่งชี้ว่าบุคคลมีสุขภาพจิตดีหรือไม่ดีได้ ดังนี้

1. ทัศนคติที่บุคคลมีต่อตัวเอง (Attitude of an individual toward his own self) เขาคิดอย่างไรกับตัวเอง เช่น ดูถูกตัวเองหรือไม่ หรือว่าหลงตัวเอง เขามีภาพพจน์เกี่ยวกับตัวเองถูกต้องหรือไม่ และเขารู้สึกอย่างไรต่อตนเอง สงสารตนเอง สมเพชตนเอง รู้สึกว่าตนเองต่ำต้อย หรือรู้สึกว่าตนเองยิ่งใหญ่เกินเลยความเป็นจริง

2. มีความต้องการทำตนให้เป็นประโยชน์ (Growth and development or self – actualization) เขาจะต้องมีแรงคลใจในด้านที่จะพัฒนาให้ตนเองเจริญ ก้าวหน้าขึ้น (Growth motivation) ในด้านทำความเจริญให้แก่สังคมที่เขาอยู่ ซึ่งตรงข้ามกับบุคคลที่มีความเจ็บป่วยทางจิตใจ มักเป็นผู้ที่ขาดแรงคลใจ (Deficiency of motivation) จึงคล้ายคนขาดชีวิตชีวาและอยู่ไปอย่างไร้ประโยชน์ บุคคลที่มีพัฒนาการทางอารมณ์ดีจะใช้ชีวิตตนเองอย่างมีคุณค่าทั้งต่อตนเองและสังคม

3. มีบุคลิกภาพที่ประสมประสานดี (Integration) คำว่าประสมประสาน คือ ความสมดุลของพลังคลใจและพลังควบคุม (Balance of psychic forces) ในคนปกติโดยทั่วไปเรามีความ

อยาก ความต้องการ (Need) ด้วยกันทั้งสิ้น และขณะเดียวกันเราก็มีแรงควบคุม (Controlling force) ซึ่งแรงทั้งสองนี้จะต้องสมดุลกัน เราจึงจะมีชีวิตอยู่อย่างสุขสบายได้ หากแรงทั้งสองนี้ขัดแย้งกันเอง ก็จะมีแรงใดแรงหนึ่งมากเกินไป ก็จะทำให้เราหมดความสุข เพราะไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการส่วนตัว หรือตอบสนองความต้องการส่วนตัวมากเกินไปทำให้ขัดแย้งกับสังคมส่วนใหญ่

4. ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy or independence from social influence) มีความสามารถควบคุมความประพฤติของตนให้อยู่ในแบบแผน โดยไม่ต้องอาศัยแรงควบคุมภายนอกและยังประพฤติปฏิบัติตนโดยยึดถือความเชื่อมั่นของตนเองเป็นหลัก ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

5. จะรับรู้สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นจริง (Perception of reality) การรับรู้ของเขาจะไม่ถูกบิดเบือนโดยอคติในตนเอง โดยความต้องการของตนเอง หรือบิดเบือนโดยอารมณ์ส่วนตัว เขาจะสามารถรับรู้เหตุการณ์อย่างที่เป็นจริง

6. สามารถเอาชนะสิ่งแวดล้อมได้ (Environment mastery) ผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่สามารถเอาชนะสิ่งแวดล้อมได้ จะต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลงตนเองให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ ได้อย่างเหมาะสมจะต้องมีทักษะในมนุษย์สัมพันธ์อย่างพอเพียงที่จะให้ชีวิตดำเนินได้อย่างราบรื่น จะต้องเผชิญกับปัญหาชีวิตได้อย่างไม่ย่อท้อ

และ Rollant and Deppoliti (1996 อ้างใน อภิชัย มงคล และคณะ, 2546: 20) ได้จำแนกผู้ที่มีสุขภาพจิตดีตามปัจจัยและลักษณะของบุคคลดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยทางด้านลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลเป็นผู้ที่มีการยอมรับและรักตนเอง มีเป้าหมาย มีความคิดและการกระทำอย่างอิสระ ตระหนักและรู้ถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง สามารถทำงานและมีผลงาน

2. ปัจจัยทางการปรับตัวต่อความเครียด เป็นผู้ที่สามารถควบคุมตัวเองในสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ได้ มีกลไกการเผชิญปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ปัจจัยทางการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล เป็นผู้ที่สามารถยอมรับบุคคล รู้จักรักและดูแลคนอื่น

4. ปัจจัยทางการรับรู้สิ่งแวดล้อมและความจริง เป็นผู้ที่มีการรับรู้ในแง่บวก มุ่งเรื่องที่เป็นจริง สามารถหาความหมายของชีวิตได้

จากที่กล่าวมา จึงพอสรุปได้ว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ต้องเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับปัญหา อุปสรรค ของชีวิตได้ มีการมองตนเองและสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง รู้สึกตนเองมีคุณค่า มีความพอใจในสถานภาพของตนและรู้สึกมั่นคงในชีวิต เรียนรู้จาก

ประสบการณ์ในอดีตแล้วสามารถปรับปรุงแก้ไขตัวเองได้เสมอ สามารถประนีประนอมกับผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับบทบาทของตน

2.3 ลักษณะของผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิต

ในทางจิตวิทยา พิมพ์มาศ ตาปัญญา (2543:4-5) ได้ให้ข้อสังเกตของผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตว่าจะมีความเบี่ยงเบนของพฤติกรรมใน 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. ด้านชีวภาพ กล่าวคือ อารมณ์จะมีผลต่อการทำงานของระบบร่างกาย จนทำให้มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไป เช่น ความเครียดในระดับสูง จะทำให้ความอยากอาหารลดลงและมีการนอนที่ผิดปกติไป เป็นต้น

2. ด้านจิตใจ ข้อบ่งชี้ถึงความผิดปกติทางด้านจิตใจ คือ ความทุกข์ของบุคคลนั้น ความรู้สึกที่ปราศจากความสุข ความไม่พอใจ ที่เป็นอยู่อย่างยาวนานหรือไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง การปรับตัวไม่ได้ของบุคคลถือเป็นการบ่งบอกถึงปัญหาสุขภาพจิตของคน เพราะการปรับตัวที่ไม่ดีนี้จะส่งผลทำให้บุคคลเกิดความทุกข์ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม

3. ด้านสังคม ในบางครั้งที่บุคคลอาจไม่ได้รู้สึกเป็นทุกข์แต่พฤติกรรมที่เขาปฏิบัติทำให้เขามีปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น นักศึกษาไม่ยอมเข้าห้องเรียนที่มีหมายเลขห้องเป็นเลขคู่ เป็นต้น หรือมีพฤติกรรมที่คนในสังคมไม่ทำกัน พฤติกรรมที่สังคมเห็นว่าไม่เหมาะสม และคนส่วนใหญ่ไม่ยอมรับ เช่น การใส่ชุดนอนและเดินพูดพิมพ์คำคนเดียวไปตามถนน เป็นต้น

ในทางเดียวกัน Mental Health Professional Group (2003 อ้างใน อภิชัย มงคล และคณะ, 2546: 22) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีอาการต่อไปนี้เป็นเวลานาน จำเป็นต้องพบบุคลากรทางสุขภาพจิต ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบด้านลบของภาวะสุขภาพจิต ได้แก่

1. สูญเสียความสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เคยทำ
2. ภาวะซึมเศร้าไม่ดีขึ้น
3. ความกดดันในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น
4. มีความยุ่งยากในทางความคิดเรื่องหนึ่งเรื่องใดซึ่งไม่เหมือนเดิม
5. วิตกกังวลสูง
6. ความสามารถในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จลดลง
7. สมาธิลดลง
8. แบบแผนการนอนเปลี่ยนแปลง (หลับยาก ตื่นนอนเร็วกว่าปกติ หลับมากกว่าปกติ)
9. มีการเปลี่ยนของการรับประทานอาหารหรือน้ำหนัก (กินน้อยลง หรือมากขึ้น)
10. ใช้สารเสพติด หรือแอลกอฮอล์ มากขึ้น

11. คิดเกี่ยวกับความตายหรือการฆ่าตัวตาย
12. มีความรู้สึกมองโลกในแง่ร้าย รู้สึกผิด หรือรู้สึกไร้ค่า
13. มีความรู้สึกขมขื่นใจหรือโกรธ

3. นักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการสืบสานพระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรในเขตภาคเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดเชียงราย (มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2541:35) ได้รับการสถาปนาเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐตามพระราช บัญญัติจัดตั้ง เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2541 มีสาขาวิชาที่เปิดสอนรวม 63 สาขาวิชา 22 หลักสูตร (มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, รายงานประจำปี, 2552 :5) โดยใช้การเรียนการสอนด้วยภาษาอังกฤษเป็นหลักในเกือบทุกสาขา ยกเว้นสาขาวิชานิติศาสตร์ที่มีการสอนเป็นภาษาไทย เมื่อจำแนกนักศึกษาใหม่ตามภูมิภาค พบว่า ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมาคือกรุงเทพฯและปริมณฑล ร้อยละ 18 ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้มีจำนวนใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 10 ที่เหลือเป็นนักศึกษาจากภาคกลางกับภาคตะวันออก และภาคตะวันตกกับนักศึกษาต่างประเทศ แยกเป็นร้อยละ 5 และ 4 ตามลำดับ ในระดับปริญญาตรี ภาคการศึกษาที่ 2/2553 มีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 7,755 คน แบ่งออกเป็น 9 สำนักวิชา ประกอบด้วย สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ 321 คน สำนักวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ 787 คน สำนักวิชาการจัดการ 2,054 คน สำนักวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ 765 คน สำนักวิชานิติศาสตร์ 1,456 คน สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ 229 คน สำนักวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง 407 คน สำนักวิชาศิลปศาสตร์ 1,596 คน และสำนักวิชาอุตสาหกรรมเกษตร 140 คน (มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, ส่วนทะเบียนและประมวลผล, 2553 เข้าถึงโดย www.mfu.ac.th) ซึ่งที่ผ่านมามหาวิทยาลัยมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในทุกปี

เมื่อมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้น ปัญหาต่าง ๆ ก็เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานในหลายสาขาวิชา ซึ่งก่อให้เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษาในแง่ของการลาออกก่อนจบการศึกษา และการที่นักศึกษาไม่สามารถสำเร็จการศึกษาเพราะมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ รวมถึงการใช้เวลาเรียนเกินหลักสูตรที่กำหนดไว้ด้วย (สุรัสวดี นางแล, 2551:2) ซึ่งสอดคล้องข้อมูลของสำนักงานให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ในช่วงเดือน มกราคม

ถึง มิถุนายน พ.ศ. 2551 ที่พบว่า ปัญหาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มาขอรับบริการปรึกษา ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาการปรับตัวด้านการเรียน รองลงมาคือปัญหาการปรับตัวด้านสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนในหอพัก และจากข้อมูลของส่วนทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ยังพบว่าสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการลาออกจากการเป็นนักศึกษา คือ การมีปัญหาด้านการเรียน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 28.3 ของจำนวนนักศึกษาที่ลาออกทั้งหมด (สิทธิชัย ทองวร, 2551:2-3)

กนกรัตน์ เอี่ยมอรุณวรรณ (2551) ได้ทำการ ศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายและการใช้เวลาของนักศึกษา จากนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 367 คน โดยการใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาไม่มีการวางแผนด้านการใช้เวลาและการใช้จ่าย โดยนักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 4,501-5,500 บาทต่อเดือน มีค่าใช้จ่ายด้านอาหารและเครื่องคัมสูงที่สุด อยู่ระหว่าง 2,501-3,000 บาทต่อเดือน การใช้จ่ายด้านที่พักอาศัย 1,001-1,500 บาทต่อเดือน และการใช้จ่ายด้านเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย 501-1,000 บาทต่อเดือน ส่วนการใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (ไม่รวมค่าลงทะเบียน) ได้แก่ ค่าอุปกรณ์การเรียน เอกสารสิ่งพิมพ์ ค่าเรียนพิเศษ ไม่เกิน 500 บาทต่อเดือน ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายของนักศึกษาคือ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางจิตวิทยา นักศึกษามีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่าย แต่ไม่มีเงินออม ในด้านการใช้เวลา พบว่า ใช้เวลาในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน 2-3 ชั่วโมงต่อวันในการอ่านหนังสือ ทำการบ้าน และทบทวนบทเรียนด้วยตนเอง ส่วนกิจกรรมในยามว่างส่วนใหญ่คือการเล่นอินเทอร์เน็ต ฟังเพลงและอ่านหนังสือ ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้เวลาของนักศึกษา คือ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านจิตวิทยา ตามลำดับ

นอกจากนี้ สำนักงานให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ยังได้สรุปปัญหาของนักศึกษาที่ได้จากการติดตามให้การปรึกษาและช่วยเหลือนักศึกษาที่มีผลการเรียน (GPAX) ต่ำกว่า 2.00 ประจำภาคการเรียนที่ 2/2553 จำนวน 975 คน พบว่าปัญหาของนักศึกษาเหล่านี้คือ การไม่เอาใจใส่ในการเรียน สนใจในกิจกรรมอย่างอื่น เช่น การเล่นกีฬา เล่นอินเทอร์เน็ต มากกว่าการเรียน ขาดวินัยในตนเอง มีปัญหาในการเรียนเป็นภาษาอังกฤษ มีปัญหาในการเรียนวิชาเอก และขาดการเสาะหาข้อมูลความรู้ในสิ่งที่ต้องปฏิบัติ เช่น การไม่เข้าตรวจสอบประกาศของสำนักทะเบียนด้วยตนเองทางอินเทอร์เน็ตแต่อ้างว่า หาว่าหาไม่พบ เพื่อนบอกมา เป็นต้น (มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, รายงานการประชุมคณะกรรมการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักศึกษา ครั้งที่ 1/2554 : 2)

จากข้อมูลทีกล่าวมาทั้งหมดจึงอาจกล่าวได้ว่า มีนักศึกษามหาวิทยาลัยจำนวนไม่น้อยที่ต้องประสบกับปัญหาการเรียนระหว่างที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย และเมื่อศึกษาในรายละเอียดแล้วมักพบว่า มีปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ

4. โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงจัดตั้งโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มีขนาด 107 เตียง ให้บริการด้านการแพทย์เฉพาะทาง ซึ่งประกอบด้วย การดูแลรักษาผู้ป่วยโรคผิวหนัง ความงาม เวชศาสตร์ชะลอวัย การแพทย์แผนไทยประยุกต์ การแพทย์ทางเลือก ในการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษา และฟื้นฟูสภาพ โดยการผสมผสานกับการแพทย์แผนปัจจุบัน

อีกทั้งมหาวิทยาลัยได้พิจารณาเห็นว่า การเรียนการสอนด้านการแพทย์เฉพาะทางที่สมบูรณ์ และให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในการดูแลรักษาผู้ป่วย ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนั้น จะต้องมีอาคารเรียน และด้านการปฏิบัติการ จึงเป็นความจำเป็นที่มหาวิทยาลัยต้องสร้างโรงพยาบาลขึ้น โดยเริ่มเปิดบริการ ในวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ.2552 จากการดำเนินงานมีผู้ป่วยเข้ารับการรักษาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2552-2553 (ถึงเดือนมิถุนายน 2553) จำนวน 26, 858 คน (มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, คู่มือการปฏิบัติงาน โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2554: 7)

4.1 วัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จัดตั้งขึ้นภายใต้วัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อให้บริการด้านการแพทย์เฉพาะทางซึ่งประกอบด้วย การดูแลผู้ป่วยโรคผิวหนัง ความงาม เวชศาสตร์ชะลอวัย การแพทย์แผนไทยประยุกต์ การแพทย์ทางเลือก ในการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาและฟื้นฟูสภาพ โดยการผสมผสานกับการแพทย์แผนปัจจุบัน
- 2) เพื่อเป็นหน่วยงานที่ให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชน
- 3) เพื่อเป็นสถานที่ค้นคว้า ทดลอง วิจัยทางการแพทย์และสาธารณสุข

4.2 ภารกิจหลักของหน่วยงาน

- 1) เป็นสถานที่ให้บริการระดับ Centers of Excellence ดังนี้
 - 1.1 การแพทย์แผนไทยประยุกต์ การแพทย์ทางเลือก และการฝังเข็มแบบดุลยภาพบำบัด
 - 1.2 Skin Aesthetic & Anti - aging
- 2) ให้บริการการแพทย์ จุกเงิน และการแพทย์พื้นฐานที่จำเป็นในการตรวจวินิจฉัย

และรักษาโรค

- 3) ให้บริการด้านทันตกรรม ภายภาพบำบัด และธาราบำบัด
- 4) เป็นแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ
- 5) สร้างภาคีเครือข่าย ในการช่วยเสริมสร้างป้องกันสุขภาพมีความปลอดภัยจากโรคและ

การบริโภคร

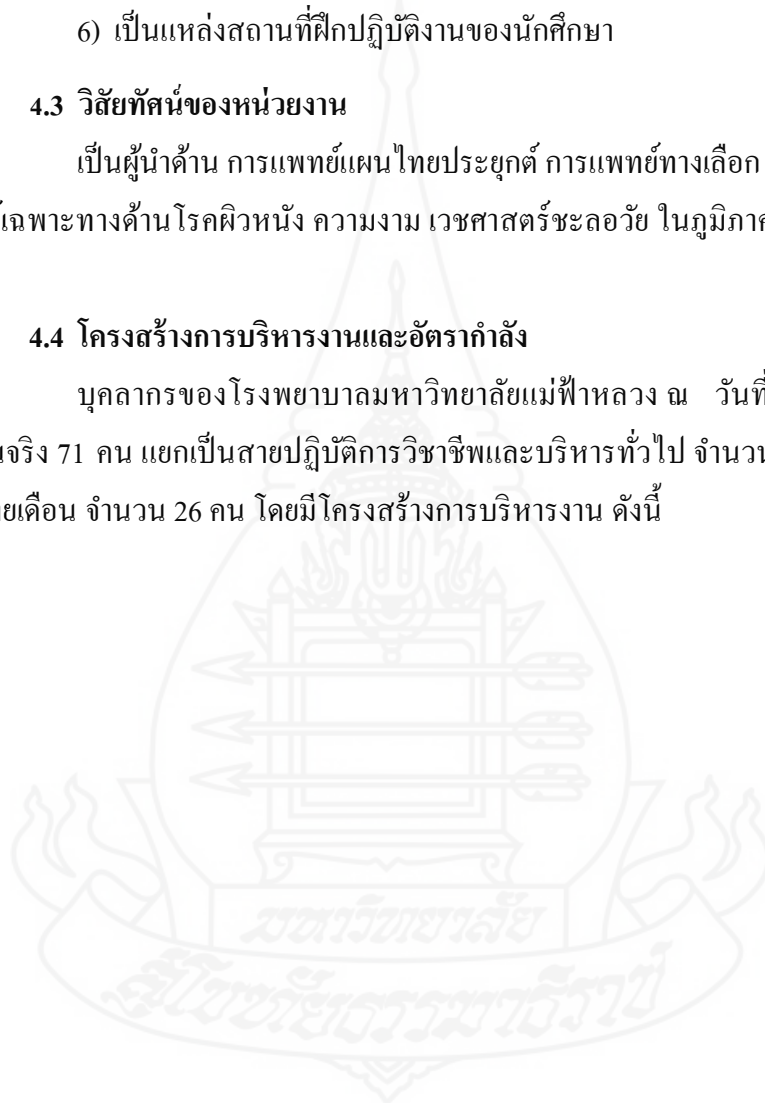
- 6) เป็นแหล่งสถานที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา

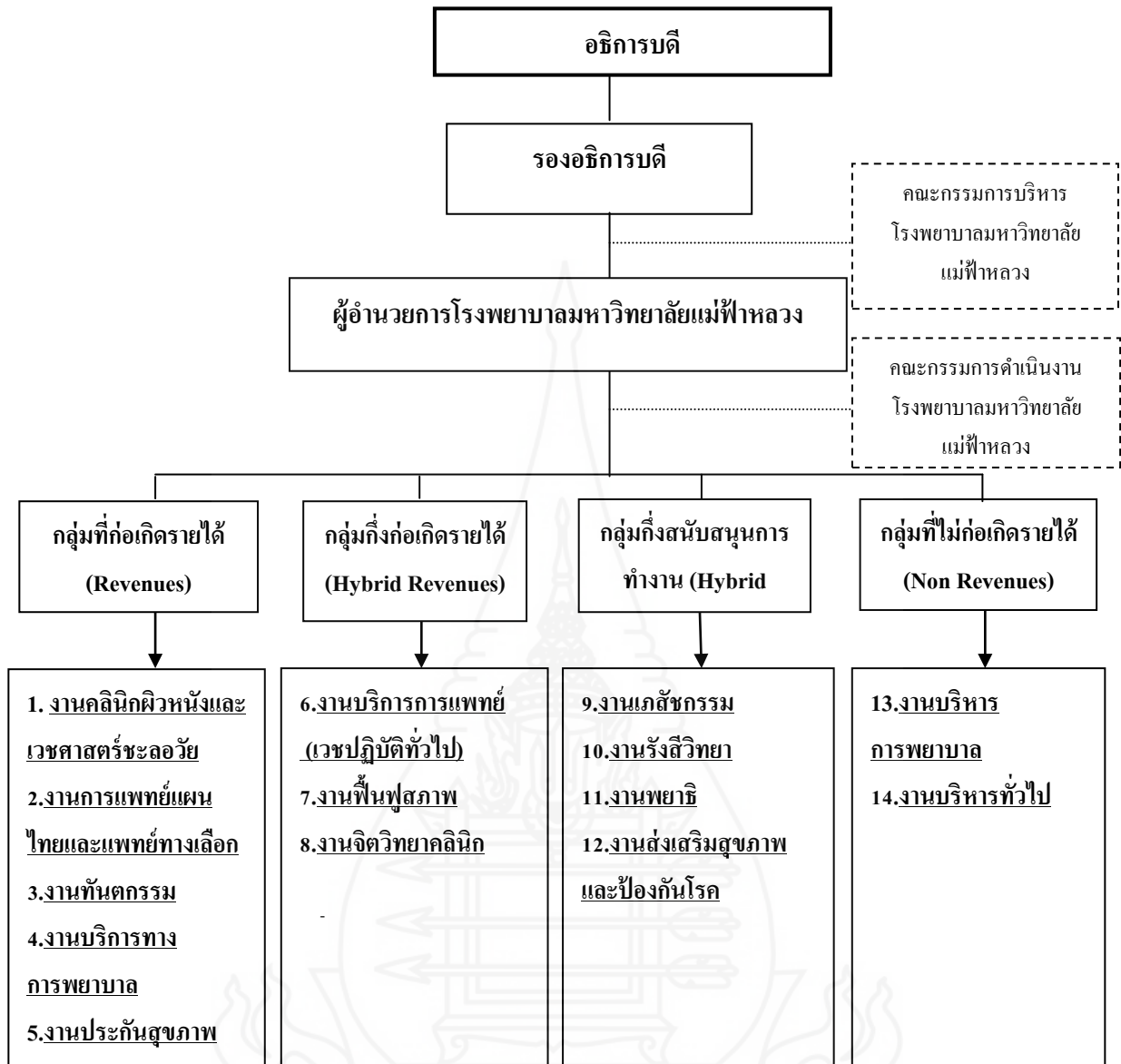
4.3 วิสัยทัศน์ของหน่วยงาน

เป็นผู้นำด้าน การแพทย์แผนไทยประยุกต์ การแพทย์ทางเลือก ดุลยภาพบำบัด และ การแพทย์เฉพาะทางด้าน โรคผิวหนัง ความงาม เวชศาสตร์ชะลอวัย ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ในปี พ.ศ.2560

4.4 โครงสร้างการบริหารงานและอัตรากำลัง

บุคลากรของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2553 ที่ ปฏิบัติงานจริง 71 คน แยกเป็นสายปฏิบัติการวิชาชีพและบริหารทั่วไป จำนวน 45 คน และลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน จำนวน 26 คน โดยมีโครงสร้างการบริหารงาน ดังนี้

ภาพที่ 2.1 แสดงโครงสร้างการบริหารงาน โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

4.5 งานจิตวิทยาคลินิก

งานจิตวิทยาคลินิก โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เป็นหน่วยบริการหนึ่ง ที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์การจัดตั้ง โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ภายใต้เงื่อนไขการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก เพื่อให้บริการทางจิตวิทยาแก่นักศึกษา บุคลากร และประชาชนทั่วไปที่มาใช้บริการ ณ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง โดยมีงานรับผิดชอบ อยู่ 5 ด้าน คือ

(1) งานบริการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยา

ใช้เครื่องมือทดสอบทางจิตวิทยาคลินิกที่เป็นมาตรฐาน ในการประเมินเพื่อตรวจวินิจฉัยพฤติกรรม ศักยภาพ กลไกที่มาหรือสาเหตุทางจิตเวช สุขภาพจิต และความผิดปกติอันสืบเนื่องมาจากพยาธิสภาพทางสมอง ตลอดจนลักษณะบุคลิกภาพและระดับเชาวน์ปัญญาให้กับผู้ป่วย และบุคคลทั่วไป

(2) งานบริการบำบัดทางจิตวิทยา

ใช้เทคนิคทางด้านจิตวิทยา เพื่อบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาสมรรถภาพของผู้รับบริการ ให้มีความเข้าใจ และยอมรับปัญหาของตนเอง สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แนวความคิด วิธีการปรับตัวหรือการแก้ไขปัญหา ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และการใช้ศักยภาพด้านเชาวน์ปัญญาได้อย่างเต็มที่

(3) การวิจัยเพื่อพัฒนางานและระบบงานสุขภาพจิต

มีการจัดเก็บสถิติ ข้อมูลผู้ป่วยและผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ นำมาวิเคราะห์หาปัญหาหลักทางด้านจิตใจของผู้มารับบริการ พร้อมทั้งหาแนวทางในการพัฒนาระบบงานสุขภาพจิตอย่างต่อเนื่อง

(4) งานสอนฝึกอบรมทางจิตวิทยา

ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางจิตวิทยา แก่บุคลากรของโรงพยาบาล พนักงานมหาวิทยาลัย นักศึกษา ตลอดจนองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

(5) งานส่งเสริมสุขภาพจิตในชุมชน

ประยุกต์องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีทางจิตวิทยา เพื่อการวางแผนและดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพจิต ในชุมชน ทั้งแก่กลุ่มนักศึกษาและประชาชนทั่วไป ร่วมกับกลุ่มงานเวชปฏิบัติครอบครัวและชุมชน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรุณี โสตนวินิชย์วงศ์ (2545) ทำการวิจัยเรื่อง “เจตคติต่อปัญหาสุขภาพจิตวัยรุ่นและการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติต่อปัญหาสุขภาพจิตวัยรุ่น และการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อปัญหาสุขภาพจิตวัยรุ่นและการปรับตัว และความสัมพันธ์ ระหว่างเจตคติต่อปัญหาสุขภาพจิตวัยรุ่นและ

การปรับตัว กับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้าน ครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ และ สุ่มอย่างง่าย กลุ่มตัวอย่าง 11 โรงเรียน จำนวน 429 คน โดยส่งแบบสอบถามให้นักเรียน ตอบด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 418 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.44 และ ข้อมูลนำมาวิเคราะห์ โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ และการทดสอบไคสแควร์ ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีเจตคติต่อปัญหาสุขภาพจิตวัยรุ่นและปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง เจตคติต่อปัญหาสุขภาพจิตวัยรุ่น และการปรับตัวมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, ระดับการศึกษา, ผลการเรียนเฉลี่ย ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว, ลักษณะของครอบครัว และวิธีการอบรมเลี้ยงดู

นุชนนตรี เปี่ยมสาดี (2548) ทำการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันของบิดามารดาต่อบุตรกับการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความผูกพันของบิดามารดาต่อบุตรกับการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 412 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือแบบสอบถามความผูกพันของบิดามารดาต่อบุตร (Parental Attachment Questionnaire) และแบบสอบถามการปรับตัวในมหาวิทยาลัย (The Student Adaptation to college Questionnaire) ผลการศึกษาพบว่า ความผูกพันของบิดามารดาต่อบุตรมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในมหาวิทยาลัย และปัจจัยต่อไปนี้ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะสถานศึกษาเดิมก่อนเข้ามหาวิทยาลัย และความผูกพันของบิดามารดาต่อบุตรเกี่ยวข้องกับปรับตัวในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการค้นหา และให้ความช่วยเหลือนิสิตที่อาจมีปัญหาการปรับตัวระหว่างศึกษาในมหาวิทยาลัย

แจไข ใหม่เมธี (2549) ทำการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับ พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมของเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และเพื่อศึกษาอำนาจในการพยากรณ์ของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันที่มีต่อพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 4 ประจำปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 702 คน เครื่องมือวิจัย เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ผลการวิจัยพบว่า

สมมุติฐานที่ 1 ในงานวิจัยครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู 2 รูปแบบคือการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ที่มี

ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนั้นพ่อแม่และผู้ปกครองควรตระหนักว่าถ้าประสงค์จะให้เด็กมีพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ก็ควรดำเนินการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่ปล่อยปละละเลยเกินไป และในขณะเดียวกันก็ควรเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยให้มากควบคู่กันไป

สมมุติฐานที่ 2 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่แตกต่างกันสามารถพยากรณ์ พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนั้นจะส่งผลการแสดงออกพฤติกรรมที่เหมาะสมมีเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ส่วนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยนั้น ส่งผลการแสดงออกพฤติกรรมที่เหมาะสมลดลง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า อำนาจในการพยากรณ์ของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ที่ส่งผลการแสดงออกที่เหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูเพียงอย่างเดียว แต่อาจมีตัวแปรอื่นๆที่มีอิทธิพลร่วมด้วย เช่น พฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียน ตลอดจนหลักสูตรที่อาจช่วยส่งเสริมพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมของเด็กด้วย

ัญญลักษณ์ บุญลือ (2549) ทำการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของอำเภอสันป่าตองจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 325 คน ทำการคัดเลือกด้วยวิธีการคัดเลือกแบบมีชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามลักษณะทางประชากร 2) แบบสอบถามพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ 3) แบบวัดประสบการณ์ทางบ้านฉบับเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($r = -.136$; $p < .05$) และ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($r = -.317$; $p < .01$)

เกษญาวัลย์ ตันริยงค์ (2550) ทำการวิจัยเรื่อง “ความสามารถในการพยากรณ์ของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อทักษะชีวิตของผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัดรักษาแบบบังคับบำบัดในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด เชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อ หาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับทักษะชีวิตของผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษาแบบบังคับบำบัดในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด เชียงใหม่ และอำนาจจำแนกในการพยากรณ์ของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อทักษะชีวิต โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษาแบบบังคับบำบัด

ในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด เชียงใหม่ จำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป 2) แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู 3) แบบวัดทักษะชีวิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการถดถอยแบบพหุคูณแบบ ขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้าน ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และด้านเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ($r = .168, r = .273$ ตามลำดับ) และด้านความตระหนักรู้ในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .214$) ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($r = -.198$) และด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ($r = -.143$)

2) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน สามารถทำนายทักษะชีวิตของผู้ป่วยยาเสพติด ในด้านความเชื่อมั่นในตนเองได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = .27, R^2 = .07$) และการ อบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลสามารถทำนายทักษะชีวิตของผู้ป่วยยาเสพติดในด้านการตัดสินใจได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = -.198, R^2 = .04$)

จุเดือน พันธมนาวิน(2550) ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยเชิงเหตุผลของพฤติกรรมใฝ่รู้และ ใฝ่ดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นตามแนวทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษา ปัจจัยเชิงเหตุผลของพฤติกรรมใฝ่รู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง นักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร จำนวน 739 คน พบว่า ปัจจัยทางสถานการณ์ 2 ด้าน คือ การ รับรู้การสนับสนุนจากครูมาก และการรับรู้การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากและแบบใช้ เหตุผลมากกว่าอารมณ์ เป็นตัวทำนายสำคัญ เมื่อร่วมกับปัจจัยจิตลักษณะเดิมและจิตลักษณะตาม สถานการณ์อีก 7 ด้าน รวม 9 ด้าน สามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ในการเรียนมากได้ ร้อยละ 55.6 ใน กลุ่มนักเรียน โดยรวมทำนายได้ ร้อยละ 68 ในกลุ่มนักเรียนที่มารดามีอาชีพรับจ้าง ยิ่งกว่านั้นยัง พบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมใฝ่รู้ในการเรียนมาก เป็นผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่านักเรียน ที่มีพฤติกรรมใฝ่รู้ในการเรียนน้อย พบอย่างชัดเจนในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงและกลุ่ม นักเรียนที่ครูมีการพัฒนานักเรียนมาก

กัญฉิกา สิทธิพงษ์ และ เกษฎาวัลย์ ตันริยงค์ (2551) ทำการวิจัยเรื่อง “การอบรมเลี้ยงดูและ ความคิดอัตโนมัติด้านลบของผู้ป่วยยาเสพติด ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด เชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการอบรมเลี้ยงดูและความคิดอัตโนมัติด้านลบของผู้ป่วยยาเสพติด ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด เชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยยาเสพติดเพศชายที่เข้ารับการบำบัดรักษาขั้นฟื้นฟูสมรรถภาพ ที่ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดเชียงใหม่ ในเดือนมีนาคม 2549 จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คือ (1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป (2) แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู (3) แบบประเมินความคิดอัตโนมัติด้านลบ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการเลี้ยงดูในรูปแบบที่ต่างกัน มีระดับความคิดอัตโนมัติด้านลบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F=6.788$)

สิทธิชัย ทองวรรณ (2551) ทำการวิจัยเรื่อง “การปรับตัวทางจิตสังคมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ปีการศึกษา 2551” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการปรับตัวรวมทั้งปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงปีการศึกษา 2551 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจาก 9 สำนักวิชา จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และแบบวัดการปรับตัวทางจิตสังคม ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปรับตัวทางจิตสังคมของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ ได้แก่ เพศ สาขาวิชา ระดับผลการศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคต้น ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และศาสนา

งามตา วานินทานนท์ (2552) ทำการวิจัยเรื่อง “ผลการพัฒนาการตลาดด้านจิตลักษณะและทักษะที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการอบรมบุตรของมารดาและความรับผิดชอบการเรียนรู้ของวัยรุ่นตอนต้น: การศึกษาขั้นต้น” มีวัตถุประสงค์ เพื่อทำการวิจัยเชิงทดลองในการฝึกอบรมมารดา โดยในขั้นต้นนี้ ได้ทำการ 1) สร้างต้นแบบชุดฝึกอบรมพัฒนาจิตลักษณะแก่มารดา (ความเชื่ออำนาจในตนในการอบรมเลี้ยงดูบุตร และความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่น) และชุดพัฒนาทักษะ (วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบบูรณาการ รักสนับสนุนมาก ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และเสริมสร้างความรับผิดชอบการเรียนรู้แก่บุตร) 2) สร้างแบบวัดจิตลักษณะและพฤติกรรมของมารดาและบุตร เพื่อประเมินผลของการฝึกอบรม และ 3) ทดลองใช้ชุดฝึกอบรมและแบบวัดที่สร้างขึ้นเพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลเบื้องต้น ผลที่ได้คือ 1) ชุดกิจกรรมพัฒนาจิตลักษณะ 2 ชุด คือ ชุดพัฒนาความเชื่ออำนาจในตนในการอบรมเลี้ยงดูบุตร และชุดพัฒนาความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่น 2) ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบบูรณาการ รักสนับสนุนมาก ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และเสริมสร้างความรับผิดชอบการเรียนรู้แก่บุตร และ 3) แบบวัดจิตลักษณะและทักษะการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่ใช้ได้ดีกับผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 9 ฉบับ แบบวัดเหล่านี้มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .58 ถึง .88 และได้แบบวัดการรับรู้ของบุตรที่เกี่ยวกับการปฏิบัติของมารดาในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมด้านการเรียน 2 ฉบับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .66 ถึง .79 จากนั้นทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 38 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 22 คน โดยให้การฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรมทั้ง 3 ชุดที่สร้างขึ้น และกลุ่มควบคุม 16 คน ที่ไม่ได้รับการอบรมดังกล่าวแต่ให้ทำกิจกรรมอื่น ผลการศึกษาพบว่า

1) ในการวัดระยะแรก (ทันทีหลังฝึกอบรม) พบว่า ผู้ปกครองกลุ่มทดลอง มีความรู้เรื่องพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น และความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม ในปริมาณมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างชัดเจน แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างชัดเจนในด้านพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กระหว่างกลุ่มผู้ปกครองทั้งสองกลุ่ม

2) ในการวัดระยะที่สอง (หลังฝึกอบรมแล้ว 1 เดือน) พบว่า ถ้าผู้ปกครองได้รับการพัฒนาจิตใจ 3 ด้าน (โดยเฉพาะความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม) จากการฝึกอบรมครั้งนี้มากเท่าใด ก็จะมีพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมาก แบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และให้การสนับสนุนเด็กด้านการเรียนมากเท่านั้น

กล่าวได้ว่าชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้เรื่องพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น และชุดพัฒนาทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพอย่างชัดเจนในการวัดระยะแรก (วัดทันทีหลังฝึกอบรม) อย่างไรก็ตาม การเพิ่มจำนวนกิจกรรมในการพัฒนา และจำนวนเวลาที่ใช้ในการพัฒนาเป็นเรื่องที่ควรได้รับการพิจารณาในการนำชุดฝึกอบรมเหล่านี้ไปใช้ในครั้งต่อไป เพื่อเพิ่มประสิทธิผลการพัฒนาให้ชัดเจนและยั่งยืนถึงระดับที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมด้วย

นิตตะยา จิตรราพันธ์, ณัฏฐา ม้วนสุธา และคณะ (2553) ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3 พื้นที่ศูนย์สุขภาพชุมชนโพธารวาส เครือข่ายบริการสุขภาพ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และสร้างสมการพยากรณ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ อัตตมโนทัศน์ และปัจจัยด้านครอบครัว ด้านรูปแบบการเลี้ยงดูสัมพันธภาพภายในครอบครัว และสภาพครอบครัว กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3 พื้นที่ศูนย์สุขภาพชุมชนโพธารวาส เครือข่ายบริการสุขภาพ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 800 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 60 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ระหว่าง 0.89 ถึง 0.94 และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 52 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.80 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนนักเรียนกับวัยรุ่น ความเหมาะสมของเนื้อหาของสื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับวัยรุ่น การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เพศ รายได้ต่อเดือนของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเข้มงวดของสถานศึกษา

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการแข่งขันทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

Hickman, Gregory P, Bartholomae, และคณะ (2000) ทำการวิจัยเรื่อง “Influence of parenting styles on the adjustment and academic achievement of traditional college freshmen” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอิทธิพลของการเลี้ยงดูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัย Midwestern ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 101 คน โดยใช้แบบสอบถาม (The Parental Authority Questionnaire (PAQ)) และแบบสอบถามการปรับตัวในมหาวิทยาลัยของนักศึกษา (The Student Adaptation to College Questionnaire (SACQ)) (Baker & Siryk, 1989) ผลการศึกษาพบว่า การเลี้ยงดูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในมหาวิทยาลัยของนักศึกษา โดยที่วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจ (ควบคุมเข้มงวด) มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียน

Feenstra, Jennifer S, Banyard และคณะ (2001) ทำการวิจัยเรื่อง “First-year students’ adaptation to college : The role of family variables and individual coping” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของครอบครัวและการเผชิญปัญหาที่มีต่อการปรับตัวในวิทยาลัยของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยขนาดกลางในนิวอิงค์แลนด์ จำนวน 139 คน โดยใช้แบบสอบถามสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว (The Family Environment Scale (FES)) แบบสอบถามความขัดแย้ง (Conflict subscale (Moos & Moos, 1986)) แบบสอบถาม Family Crisis Orientation Personal Scale (FCOPES) (McCubbin, Thompson, & McCubbin, 1996)) แบบสอบถามการเผชิญปัญหา (Coping scale (Holahan and Moo’s 1987)) และแบบสอบถามการปรับตัวในมหาวิทยาลัยของนักศึกษา (The student Adaptation to College Questionnaire (SACQ)) (Baker & Siryk, 1989)) ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของครอบครัวและการเผชิญปัญหาของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในมหาวิทยาลัยของนักศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ แบบสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับระหว่างนักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กับนักศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

1) นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ในระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2553 ถึง 30 พฤศจิกายน 2553 จำนวน 47 คน ประกอบด้วย สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ 1 คน สำนักวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ 9 คน สำนักวิชาการจัดการ 12 คน สำนักวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ 5 คน สำนักวิชานิติศาสตร์ 6 คน สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ 1 คน สำนักวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง 2 คน สำนักวิชาศิลปศาสตร์ 9 คน และสำนักวิชาอุตสาหกรรมเกษตร 2 คน

2) นักศึกษาทั่วไประดับปริญญาตรี ภาคปกติ ในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ปีการศึกษา 2553 จำนวน 7755 คน (ข้อมูลส่วนทะเบียน เมื่อ 30 พฤศจิกายน 2553) ตัดออกจำนวน 47 คน เหลือประชากร 7,708 คน ประกอบด้วย สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ 320 คน สำนักวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ 778 คน สำนักวิชาการจัดการ 2,042 คน สำนักวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ 760 คน สำนักวิชานิติศาสตร์ 1,450 คน สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ 228 คน สำนักวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง 405 คน สำนักวิชาศิลปศาสตร์ 1,587 คน และสำนักวิชาอุตสาหกรรมเกษตร 138 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Samples) ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

1) นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ในระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2553 ถึง 30 พฤศจิกายน 2553 ที่ให้ความร่วมมือ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 68.09 ของประชากร

2) นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ปีการศึกษา 2553 การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มแบบหลายขั้นตอนเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คนให้เท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละสำนักวิชา โดยการเทียบมาตราส่วนจากสมการ

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสำนักวิชา} = \frac{(\text{ประชากรนักศึกษาทั่วไป}) \times 32}{7708}$$

ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 9 สำนักวิชา ดังนี้ สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ 1 คน สำนักวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ 3 คน สำนักวิชาการจัดการ 8 คน สำนักวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ 3 คน สำนักวิชานิติศาสตร์ 6 คน สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ 1 คน สำนักวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง 2 คน สำนักวิชาศิลปศาสตร์ 7 คน และสำนักวิชาอุตสาหกรรมเกษตร 1 คน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มอย่างง่าย แบบบังเอิญ จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามโควตาที่กำหนดในแต่ละสำนักวิชา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 วิธีการสร้างเครื่องมือวิจัย

2.1.1 **ศึกษาเอกสารและงานวิจัย** โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทางเอกสาร อินเทอร์เน็ต รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือ

2.1.2 **สอบถามผู้เชี่ยวชาญในด้านการทำวิจัย และสุขภาพจิต** เพื่อให้ได้แนวคิดทิศทาง ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

2.2 องค์ประกอบของเครื่องมือวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

- บัณฑิตส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สำนักวิชา ชั้นปีที่กำลังศึกษาประเภทการเป็นนักศึกษาว่า เป็นนักศึกษารหัสปกติหรือ Re-ID การเริ่มต้นเป็นนักศึกษา

- ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ใครคือผู้ปกครองที่ใกล้ชิดในวัยเด็ก ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ต่อเดือนของครอบครัว

ส่วนที่ 2 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

พัฒนาจากแบบวัดการอบรมเลี้ยงดู ของดวงเดือน พันธมนาวินและคนอื่น ๆ (2548) เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินค่า แต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วย ประกอบจาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 30 ข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 15 ถึง 90 คะแนน แบ่งเป็น

1) ตัวแปรด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน 15 ข้อ (ข้อ 1-15) ค่าสัมประสิทธิ์แบบแอลฟา = .91 ประกอบด้วย

ข้อคำถามเชิงบวก จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ข้อ 1, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 13, 14, 15

ข้อคำถามเชิงลบ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ข้อ 2, 4, 7, 11, 12

การแปลผล

แหล่งที่มา : ดวงเดือน พันธมนาวิน, งามตา วนิทานนท์ และวิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี (2548: 30-40)

ช่วงคะแนน	กลุ่มคะแนน	มาตรการปฏิบัติ
15 – 70	น้อย	ให้ความช่วยเหลือ แก้ไข
71 – 80	ปานกลาง	เสริมสร้าง แก้ไข
81 – 90	มาก	ส่งเสริมให้ยั่งยืน ยกย่องครอบครัวเป็นแบบอย่างในสังคม

2) ตัวแปรด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล 15 ข้อ (ข้อ 16 – 30) ค่าสัมประสิทธิ์แบบแอลฟา = .87 ประกอบด้วย

ข้อคำถามเชิงบวก จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ข้อ 16, 19, 20, 21, 24, 27, 28, 29

ข้อคำถามเชิงลบ จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ข้อ 17, 18, 22, 23, 25, 26, 30

การแปลผล

แหล่งที่มา : ดวงเดือน พันธมนาวิน, งามตา วนิทานนท์ และวิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี (2548: 30-40)

ช่วงคะแนน	กลุ่มคะแนน	มาตรการปฏิบัติ
15 – 62	น้อย	ให้ความช่วยเหลือ แก้ไข
73 – 74	ปานกลาง	เสริมสร้าง แก้ไข
75 – 90	มาก	ส่งเสริมให้ยั่งยืน ยกย่องครอบครัวเป็นแบบอย่างในสังคม

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.3.1 *ตรวจสอบความแม่นยำเชิงเนื้อหา* ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ผู้เชี่ยวชาญด้านการอบรมเลี้ยงดูและสุขภาพจิต จำนวน 5 คน ได้แก่ จิตแพทย์ นักจิตวิทยาคลินิก และอาจารย์ด้านการพยาบาลจิตเวช

2.3.2 *นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง* ที่มีคุณสมบัติเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงภายใน (Coefficient of Internal Consistency) แบบ Cronbach's Alpha Coefficients ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามพบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขออนุญาตส่วนพัฒนานักศึกษา และขอความร่วมมือจากผู้ปกครองหอพัก

3.2 เตรียมนักศึกษาช่วยงาน จำนวน 5 คน และผู้ปกครองหอพัก ให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ รวมถึงวิธีการแนะนำตัว เพื่อความเป็นมาตรฐานอันเดียวกัน

3.3 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาทั่วไประดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง โดยผู้ปกครองหอพัก และ นักศึกษาช่วยงาน

3.4 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ที่มารับบริการ และให้ความร่วมมือ ด้วยตนเอง และการส่งเอกสารทางอีเมลล์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2 ข้อมูลรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.3 ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน ใช้ค่าที

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวน 64 คน แบ่งเป็น 1) นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ในระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน ถึง 30 พฤศจิกายน 2553 จำนวน 32 คน 2) นักศึกษาทั่วไประดับปริญญาตรี ภาคปกติ ในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ปีการศึกษา 2553 จำนวน 32 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ได้พัฒนาขึ้น ในระหว่างวันที่ 17 มกราคม ถึง 17 กุมภาพันธ์ 2554 โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และทดสอบค่าที เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independence-Samples t-test)

ซึ่งจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดัง ต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กับนักศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มผู้มารับบริการ (N=32)		กลุ่มนักศึกษาทั่วไป (N=32)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	13	40.6	11	34.4
หญิง	19	59.4	21	65.6
อายุ (ปี)				
18	1	3.1	18	2
19	5	15.6	19	11
20	11	34.4	20	7
21	7	21.9	21	5
22	2	6.3	22	5
23	4	12.5	23	2
24	2	6.3	0	0
	(\bar{x} =20.75,SD=1.545)		(\bar{x} =20.19,SD=1.401)	
ชั้นปีที่กำลังศึกษา				
ชั้นปีที่ 1	3	9.4	10	31.3
ชั้นปีที่ 2	11	34.4	8	25.0
ชั้นปีที่ 3	12	37.5	7	21.9
ชั้นปีที่ 4	2	6.3	7	21.9
เรียนหลักสูตรเดิมมากกว่า 4 ปี	4	12.5	0	0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มผู้มารับบริการ (N=32)		กลุ่มนักศึกษาทั่วไป (N=32)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สำนักวิชา				
อุตสาหกรรมเกษตร	1	3.1	1	3.1
ศิลปะศาสตร์	6	18.8	7	21.9
เทคโนโลยีสารสนเทศ	3	9.4	3	9.4
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	6	18.8	3	9.4
พยาบาลศาสตร์	1	3.1	1	3.1
นิติศาสตร์	5	15.6	6	18.8
วิทยาศาสตร์	1	3.1	1	3.1
วิชาการจัดการ	7	21.9	8	25.
วิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง	2	6.3	2	6.3
ประเภทการรับเข้าเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1				
นักศึกษารหัสปกติ	28	87.5	32	100
นักศึกษาเดิมกลับเข้าเรียนใหม่	4	12.5	0	0
การเริ่มต้นเป็นนักศึกษาเมื่อเข้าปี 1				
ครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	31	96.9	32	100
ย้ายมาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น	1	3.1	0	0
ผู้ดูแลใกล้ชิดที่สุด				
บิดา	4	12.5	4	12.5
มารดา	18	56.3	15	46.9
บิดาและมารดา	4	12.5	7	21.9
ปู่ย่า ตายาย หรือคนใดคนหนึ่ง	2	6.3	3	9.4
ลุง ป้า น้า อา หรือคนใดคนหนึ่ง	1	3.1	2	6.3
บิดา มารดา และญาติพี่น้อง	0	0	1	3.1
อื่นๆ	3	9.4	0	0

จากตารางที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวน 64 คน แบ่งเป็นกลุ่มผู้มารับบริการจำนวน 32 คน และกลุ่มทั่วไปจำนวน 32 คน พบว่า ทั้งกลุ่มผู้มารับบริการ และกลุ่มทั่วไป เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 18-25 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยใกล้เคียงกันคือ 20.75 ปีและ 20.19 ปี ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการ โดยส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 รองลงมาคือชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 37.5 และ 34.4 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในสำนักวิชาการจัดการ ร้อยละ 21.9 รองลงมาคือสำนักวิชาศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีอัตราส่วนที่เท่ากันคิดเป็นร้อยละ 18.8 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาใหม่รหัสปกติ ร้อยละ 87.5 เริ่มเรียนระดับอุดมศึกษาครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ร้อยละ 96.9 และมีผู้ดูแลใกล้ชิดที่สุดคือมารดา ร้อยละ 56.3

กลุ่มตัวอย่างทั่วไป มีจำนวนที่ใกล้เคียงกันในชั้นปีที่ 1,2,3 และ 4 คือ ร้อยละ 31.3, 25.0, 21.9 และ 21.9 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในสำนักวิชาการจัดการ รองลงมาคือสำนักวิชาศิลปศาสตร์และสำนักวิชานิติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 25 , 21.9 และ 18.8 ตามลำดับ ทั้งหมดเป็นนักศึกษาใหม่รหัสปกติ และเริ่มเรียนระดับอุดมศึกษาครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มีผู้ดูแลใกล้ชิดที่สุดคือมารดา คิดเป็นร้อยละ 46.9

1.2 ข้อมูลครอบครัว

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลด้านครอบครัว

ปัจจัยด้านครอบครัว	กลุ่มผู้มารับบริการ (N=32)		กลุ่มนักศึกษาทั่วไป (N=32)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษาของผู้ให้การเลี้ยงดูใกล้ชิด				
ไม่ได้รับการศึกษา	0	0	2	6.3
ประถมศึกษาปีที่ 1-6	8	25.0	8	25.0
มัธยมศึกษาปีที่ 1-6, ปวช.	6	19.4	10	31.3
อนุปริญญา, ปวส.	2	6.5	2	6.3
ปริญญาตรี	11	35.5	7	21.9
สูงกว่าปริญญาตรี	5	16.1	3	9.4

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ปัจจัยด้านครอบครัว	กลุ่มผู้มารับบริการ (N=32)		กลุ่มนักศึกษาทั่วไป (N=32)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพของผู้ให้การเลี้ยงดูใกล้ชิด				
เกษตรกร	3	9.7	3	9.4
รับราชการ	8	25.8	3	9.4
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	15	48.4	17	53.1
พนักงานบริษัทหรือหน่วยงานเอกชน	1	3.2	2	6.3
รับจ้างทั่วไป	3	9.7	4	12.5
ว่างงาน	1	3.2	2	6.3
อื่น ๆ	3	9.7	1	3.1
รายได้ต่อเดือนของครอบครัว				
0 - 5,000 บาท	2	6.3	1	3.1
5,001 - 10,000 บาท	1	3.1	3	9.4
10,001 - 15,000 บาท	6	18.8	4	12.5
15,001 - 25,000 บาท	10	31.3	6	18.8
25,001 - 50,000 บาท	7	21.9	9	28.1
50,001 - 100,000 บาท	3	9.4	5	15.6
มากกว่า 100,000 บาท	3	9.4	4	12.5

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ให้การเลี้ยงดู กลุ่มผู้มารับบริการส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 35.5 รองลงมา คือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 คิดเป็นร้อยละ 22.6 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มทั่วไปพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 / ปวช. คิดเป็นร้อยละ 31.3 รองลงมา คือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 และระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 25 และ 21.9 ตามลำดับ

การประกอบอาชีพของผู้ให้การเลี้ยงดู พบว่าทั้งกลุ่มผู้มารับบริการ และกลุ่มทั่วไปส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 48.4 และ 53.1 ตามลำดับ รองลงมาในกลุ่มผู้

มารับบริการผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 25.8 ส่วนในกลุ่มทั่วไปผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 12.5

รายได้ครอบครัวต่อเดือน พบว่ากลุ่มผู้มารับบริการส่วนใหญ่มีรายได้ครอบครัวต่อเดือนอยู่ที่ 15,001 - 25,000 บาท รองลงมาอยู่ที่ 25,001 - 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.3 และ 21.9 ตามลำดับ ในกลุ่มทั่วไปส่วนใหญ่มีรายได้ครอบครัวต่อเดือนอยู่ที่ 25,001 - 50,000 บาท รองลงมาอยู่ที่ 15,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.1 และ 18.8 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

2.1 การเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน จำแนกตามกลุ่มคะแนน

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน	กลุ่มผู้มารับบริการ (N=32)		กลุ่มนักศึกษาทั่วไป (N=32)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มคะแนน				
น้อย (15-70 คะแนน)	17	53.1	6	18.8
ปานกลาง (71-80 คะแนน)	6	18.8	11	34.4
มาก (81-90 คะแนน)	9	28.1	15	46.9
	(\bar{x} =68.66,SD =15.06)		(\bar{x} =78.59,SD=10.55)	
คะแนน	ต่ำสุด 33 สูงสุด 90		ต่ำสุด 48 สูงสุด 90	

จากตารางที่ 4.3 พบว่ากลุ่มผู้มารับบริการส่วนใหญ่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนอยู่ในกลุ่มคะแนนน้อย ร้อยละ 53.1 รองลงมาคือกลุ่มคะแนนมาก ร้อยละ 28.1 และกลุ่มคะแนนปานกลาง ร้อยละ 18.8 ตามลำดับ

ส่วนกลุ่มทั่วไปพบว่าส่วนใหญ่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนอยู่ในกลุ่มคะแนนมาก ร้อยละ 46.9 รองลงมาคือกลุ่มคะแนนปานกลาง ร้อยละ 34.4 และกลุ่มคะแนนน้อย ร้อยละ 18.8 ตามลำดับ

ทั้งกลุ่มผู้มารับบริการมีค่าเฉลี่ยคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนอยู่ในกลุ่มคะแนนน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 68.66 คะแนน และกลุ่มทั่วไปมีค่าเฉลี่ยคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนอยู่ในกลุ่มคะแนนปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 78.59 คะแนน

2.2 การเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จำแนกตามกลุ่มคะแนน

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล	กลุ่มผู้มารับบริการ (N=32)		กลุ่มนักศึกษาทั่วไป (N=32)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มคะแนน				
น้อย (15-62 คะแนน)	12	37.5	6	18.8
ปานกลาง (62-74 คะแนน)	11	34.4	10	31.3
มาก (75-90 คะแนน)	9	28.1	16	50.0
	$(\bar{x}=65.78, SD=12.27)$		$(\bar{x}=71.78, SD=10.34)$	
คะแนน	ต่ำสุด 42	สูงสุด 85	ต่ำสุด 52	สูงสุด 89

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มผู้มารับบริการส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล อยู่ในกลุ่มคะแนนน้อย ร้อยละ 37.5 รองลงมาคือกลุ่มคะแนนปานกลาง ร้อยละ 34.4 และกลุ่มคะแนนมาก ร้อยละ 28.1 ตามลำดับ

กลุ่มทั่วไป ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล อยู่ในกลุ่มคะแนนมาก คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือกลุ่มคะแนนปานกลาง ร้อยละ 31.3 และกลุ่มคะแนนน้อย ร้อยละ 18.8ตามลำดับ

ทั้งกลุ่มผู้มารับบริการและกลุ่มทั่วไปมีค่าเฉลี่ยคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล อยู่ในกลุ่มคะแนนปานกลาง โดยมีคะแนนใกล้เคียงกันเฉลี่ยอยู่ที่ 65.78 และ 71.78 คะแนน

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการอบรมเลี้ยงดูระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มารับ
บริการด้านสุขภาพจิตของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงกับนักศึกษา
ทั่วไปมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ปีการศึกษา 2553 จำแนกตามการ
มารับบริการ ณ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง โดยใช้ Independence-Sample
T-test

รูปแบบ การอบรมเลี้ยงดู	กลุ่มผู้มารับบริการ (N=32)		กลุ่มนักศึกษาทั่วไป (N=32)		t	df	Sig (2-tailed)
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD			
	การอบรมเลี้ยงดู แบบรักสนับสนุน	68.41	15.379	78.59			
การอบรมเลี้ยงดู แบบใช้เหตุผล	65.66	12.479	71.78	10.335	-2.138	59.92	.037*

*p < .05

จากตารางที่ 4.5 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน
และค่าเฉลี่ยคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการด้าน
สุขภาพจิต และกลุ่มทั่วไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ p < .05 โดยกลุ่ม
นักศึกษาทั่วไปมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและค่าเฉลี่ยคะแนนรูปแบบ
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มากกว่ากลุ่มผู้มารับบริการ

ตารางที่ 4.6 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบ
รักสนับสนุนแยกเป็นรายชื่อ

ข้อความรูปแบบ การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุน	กลุ่มนักศึกษา ผู้มารับบริการ (N=32)		กลุ่มนักศึกษา ทั่วไป (N=32)		t	df	Sig (2-tailed)
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD			
	1. ผู้ปกครองแสดงให้เห็นรู้ว่า ท่านรักฉันมาก	4.81	1.176	5.59			
2. ผู้ปกครองไม่ค่อยสนใจ ทุกข์สุขของฉัน	4.22	1.699	5.09	1.058	-2.473	51.911	.017*
3. ผู้ปกครองแสดงให้เห็นรู้ว่า ท่านภูมิใจมากที่มีลูกอย่างฉัน	5.28	1.054	5.59	.946	-1.546	62	.127
4. ผู้ปกครองไม่ชอบที่จะให้ ฉันปรึกษาหรือขอคำแนะนำ จากท่าน	4.47	1.319	5.34	.787	-3.221	50.594	.002*
5. ผู้ปกครองสามารถช่วยให้ ฉันหายเครียดและคลายทุกข์ได้	4.09	1.228	5.06	1.134	-3.279	62	.002*
6. ผู้ปกครองยอมรับฟังความ คิดเห็นของฉัน	4.44	1.366	5.06	1.105	-2.012	59.408	.049*
7. ผู้ปกครองทำตัวห่างเหิน จากฉัน	4.41	1.456	5.19	1.355	-2.222	62	.030*
8. ถ้าผู้ปกครองอยู่บ้าน จะทำ ให้ฉันหายเหงาและไม่ว่าห่วย	4.16	1.347	4.88	1.070	-2.364	62	.021*
9. ผู้ปกครองเป็นที่ปรึกษาที่ดี ของฉัน	4.63	1.157	5.28	1.054	-2.371	62	.021*
10. ผู้ปกครองอบรมสั่งสอน เพื่อต้องการให้ฉันเป็นคนดี	5.28	1.054	5.66	.754	-1.643	55.787	.106
11. ผู้ปกครองใช้เวลาแก่ฉัน น้อยเกินไป	4.13	1.519	5.00	.916	-2.791	50.912	.007*

*p < .05

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อความรูปแบบ การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุน	กลุ่มนักศึกษา ผู้มารับบริการ (N=32)		กลุ่มนักศึกษา ทั่วไป (N=32)		t	df	Sig (2-tailed)
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD			
	12. ผู้ปกครองมักอารมณ์เสีย เมื่อนั่งเข้าไปใกล้ชิดท่าน	4.50	1.503	5.19			
13. ผู้ปกครองจะให้กำลังใจ เมื่อนั่งต้องทำสิ่งที่ยากหรือ ลำบาก	4.53	1.414	5.22	1.157	-2.129	59.657	.037*
14. ผู้ปกครองช่วยเหลือดูแล นินอย่างเต็มที่	5.03	1.204	5.50	1.047	-1.661	62	.102
15. ผู้ปกครองรักและหวังดี ต่อฉัน	5.28	1.054	5.59	.946	-1.248	62	.217

*p < .05

จากตารางที่ 4.6 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการด้านสุขภาพจิต และกลุ่มนักศึกษาทั่วไป ในข้อความที่ 1,2,4,5, 6, 7, 8, 9, 11 และ 13 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ โดยกลุ่มนักศึกษาทั่วไปมีค่าเฉลี่ยของคะแนน มากกว่ากลุ่มผู้ที่มารับบริการ แต่ไม่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ในข้อความที่ 3, 10, 12, 14 และ 15

ตารางที่ 4.7 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ใช้เหตุผลแยกเป็นรายชื่อ

ข้อความรูปแบบ การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุน	กลุ่มนักศึกษา ผู้มารับบริการ (N=32)		กลุ่มนักศึกษา ทั่วไป (N=32)		t	df	Sig (2-tailed)
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD			
	16. ผู้ปกครองจะอธิบายเหตุผล เมื่อนั้นทำผิดก่อนลงโทษฉัน	4.31	1.120	4.94			
17. ผู้ปกครองจะลงโทษฉันมาก หรือน้อยขึ้นอยู่กับอารมณ์ของท่าน	4.00	1.270	4.50	1.270	-1.575	62	.120
18. เมื่อผู้ปกครองอารมณ์เสีย ท่านมักจะพาลลงโทษฉันด้วย	4.59	1.132	4.78	1.408	-.587	62	.559
19. ผู้ปกครองมักให้โอกาสฉัน อธิบายก่อนที่จะดุหรือลงโทษฉัน	4.13	1.157	4.94	.914	-3.118	62	.003*
20. ผู้ปกครองจะพยายามทำ อารมณ์ให้แจ่มใสเมื่อพูดจากับฉัน	4.28	.851	4.27	1.402	.038	39.380	.970
21. ถ้านั้นทำความดี ผู้ปกครอง จะไม่เพิกเฉย แต่กล่าวชมเชยฉัน อย่างเหมาะสม	4.09	1.489	4.73	.827	-2.060	50.074	.045*
22. ผู้ปกครองของฉันมักไม่ยอม ฟังคำอธิบายหรือเหตุผลจากฉัน	4.34	1.494	5.06	1.045	-2.230	55.479	.030*
23. ผู้ปกครองของฉันมักอารมณ์ เสียโดยขาดเหตุผล	4.50	1.344	5.00	1.191	-1.575	62	.120
24. เมื่อผู้ปกครองให้สิ่งของใดๆ แก่ฉัน ท่านมักจะบอกด้วยว่า ท่านให้เพราะฉันทำความดีอะไรไว้	3.66	1.638	4.00	1.344	-.918	62	.362

*p < .05

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อความรูปแบบ การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุน	กลุ่มนักศึกษา ผู้มารับบริการ (N=32)		กลุ่มนักศึกษา ทั่วไป (N=32)		t	df	Sig (2-tailed)
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD			
	25. ผู้ปกครองมักจะลงโทษฉัน มากเกินไปเหตุ	4.47	1.270	5.13			
26. บ่อยครั้งที่ฉันโดน ผู้ปกครองลงโทษ โดยที่ฉันไม่ รู้ตัวว่าทำอะไรผิดมาก่อน	4.94	1.413	5.13	1.385	.173	62	.863
27. ผู้ปกครองมักให้ออกาสฉัน ทำความดีเพื่อแก้ตัวใหม่	4.53	1.107	5.06	.878	-2.128	58.939	.038*
28. ผู้ปกครองมักเตือนฉันใน ครั้งแรกที่ฉันทำผิดโดยไม่ ลงโทษ	5.09	.893	5.09	.995	.000	62	1.00
29. ผู้ปกครองจะพยายามระงับ อารมณ์ขณะที่สั่งสอนฉัน	4.22	1.211	5.09	1.058	-1.534	62	.130
30. ผู้ปกครองมักจะสนใจฉัน เฉพาะเมื่อนั้นทำผิด	4.50	1.270	4.72	1.464	-.638	62	.526

*p < .05

จากตารางที่ 4.7 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการด้านสุขภาพจิต และกลุ่มนักศึกษาทั่วไป ในข้อความที่ 16, 19, 21, 22 และ 27 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ โดยกลุ่มนักศึกษาทั่วไปมีค่าเฉลี่ยของคะแนน มากกว่ากลุ่มผู้ที่มารับบริการ แต่ไม่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ในข้อความที่ 17, 18, 20, 23, 24, 25, 26, 28, 29 และ 30

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่อง เปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับระหว่างนักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กับนักศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจ โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับระหว่างนักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตที่ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กับนักศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวน 7,755 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2553) คน แบ่งเป็น 1) นักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ในระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน ถึง 30 พฤศจิกายน 2553 จำนวน 47 คน และ 2) นักศึกษาทั่วไปที่ไม่มารับบริการด้านสุขภาพจิต จำนวน 7,708 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวน 64 คน แบ่งเป็น 1) นักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ในระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน ถึง 30 พฤศจิกายน 2553 ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 32 คน และ 2) นักศึกษาทั่วไปที่ไม่มารับบริการด้านสุขภาพจิต จำนวน 32 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอนเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับจำนวนกลุ่มนักศึกษาที่มารับบริการ

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาได้แก่ เพศ อายุ สำนักวิชา

ชั้นปีที่กำลังศึกษาประเภทการเป็นนักศึกษาว่าเป็นนักศึกษารหัสปกติหรือ Re-ID การเริ่มต้นเป็นนักศึกษา ใครคือผู้ปกครองที่ใกล้ชิดในวัยเด็ก ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ต่อเดือนของครอบครัว 2) แบบวัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ของดวงเดือน พันธมนาวิน และคนอื่น ๆ (2548) เป็นแบบวัดประเภทมาตราประเมินค่า จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น ตัวแปรด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน 15 ข้อ และ ตัวแปรด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล 15 ข้อ จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความแม่นยำเชิงเนื้อหา ของแบบสอบถามทั้งฉบับ และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาจำนวน 30 คนนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับพบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในระหว่างวันที่ 17 มกราคม ถึง 17 กุมภาพันธ์ 2554 โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเองในกลุ่มนักศึกษาผู้มารับบริการด้านจิตวิทยาโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ใช้วิธีการประสานงานทางโทรศัพท์ทำให้เข้ามาตอบแบบสอบถามหรือตอบทางอีเมลล์ ส่วนในกลุ่มนักศึกษาทั่วไปได้ขอความร่วมมือจากส่วนพัฒนานักศึกษา ให้ผู้ปกครองหอพักและนักศึกษาช่วยงานเป็นผู้ช่วยในการเก็บข้อมูล

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และ เปรียบเทียบคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูระหว่างนักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กับนักศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เปรียบเทียบค่าที ของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independence-Samples t-test)

1.3 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป คะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับระหว่างนักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กับนักศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1.3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าทั้งกลุ่มผู้มารับบริการ และกลุ่มทั่วไป เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 18-25 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยใกล้เคียงกันคือ 20.75 ปีและ 20.21ปี ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาใหม่รหัสปกติ เริ่มเรียนระดับอุดมศึกษาครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และมีผู้ดูแลใกล้ชิดที่สุดคือมารดา และศึกษาในสำนักวิชาการจัดการ ซึ่ง

เป็นสำนักวิชาที่มีจำนวนมากที่สุด พบความแตกต่างคือ กลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการ โดยส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 แต่กลุ่มทั่วไป มีจำนวนที่ใกล้เคียงกันในชั้นปีที่ 1,2,3 และ 4 คือ ร้อยละ 31.3, 25.0, 21.9 และ 21.9 ตามลำดับ

ระดับการศึกษาของผู้ให้การเลี้ยงดู กลุ่มผู้มารับบริการส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี รองลงมา คือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในกลุ่มทั่วไปพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 / ปวช. รองลงมา คือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 และระดับปริญญาตรี ตามลำดับ

การประกอบอาชีพของผู้ให้การเลี้ยงดู พบว่าทั้งกลุ่มผู้มารับบริการ และกลุ่มทั่วไปส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว รองลงมาในกลุ่มผู้มารับบริการผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการ ส่วนในกลุ่มทั่วไปผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ด้านรายได้ครอบครัวต่อเดือน พบว่ากลุ่มผู้มารับบริการส่วนใหญ่มีรายได้ครอบครัวต่อเดือนอยู่ที่ 15,001 - 25,000 บาท รองลงมาอยู่ที่ 25,001 – 50,000 ในกลุ่มทั่วไปส่วนใหญ่มีรายได้ครอบครัวต่อเดือนอยู่ที่ 25,001 - 50,000 บาท รองลงมาอยู่ที่ 15,001-25,000 บาท

1.3.2 ข้อมูลรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

1) การเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน พบว่ากลุ่มผู้มารับบริการส่วนใหญ่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนอยู่ในกลุ่มคะแนนน้อย กลุ่มทั่วไปส่วนใหญ่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนอยู่ในกลุ่มคะแนนมาก กลุ่มผู้มารับบริการมีค่าเฉลี่ยคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน 68.66 คะแนน จัดอยู่ในกลุ่มคะแนนน้อย และกลุ่มทั่วไปมีค่าเฉลี่ยคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน 78.59 คะแนน จัดอยู่ในกลุ่มคะแนนปานกลาง

2) การเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล พบว่า กลุ่มผู้มารับบริการส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล อยู่ในกลุ่มคะแนนน้อย กลุ่มทั่วไปส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล อยู่ในกลุ่มคะแนนมาก ทั้งกลุ่มผู้มารับบริการและกลุ่มทั่วไปมีค่าเฉลี่ยคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลอยู่ในกลุ่มคะแนนปานกลาง โดยมีคะแนนใกล้เคียงกันเฉลี่ยอยู่ที่ 65.78 และ 71.78 คะแนน

1.3.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการอบรมเลี้ยงดูระหว่างกลุ่มนักศึกษา ที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กับนักศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และค่าเฉลี่ยคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการด้านสุขภาพจิต และกลุ่มทั่วไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ โดยกลุ่ม

นักศึกษาทั่วไปมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและค่าเฉลี่ยคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มากกว่ากลุ่มผู้ที่มารับบริการ

2. อภิปรายผล

2.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่าทั้งกลุ่มผู้มารับบริการ และกลุ่มทั่วไป เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย สอดคล้องกับข้อมูลของส่วนทะเบียนและประมวลผลของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จากจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ทั้งหมด 7,755 คน แบ่งเป็น เพศชาย 2,432 คน และเพศหญิง 5,323 คน คิดเป็นร้อยละ 31.36 และ 68.64 ตามลำดับ นอกจากนี้ข้อมูลทั่วไปด้านอื่น ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งในส่วนของอายุเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันมาก และการเริ่มเรียนระดับอุดมศึกษาครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง อยู่ในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน ข้อมูลเหล่านี้ล้วนสอดคล้องกับข้อมูลทั่วไปของส่วนทะเบียนและประมวลผลของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง แสดงให้เห็นว่าปัจจัยการเข้ารับบริการด้านจิตวิทยาของนักศึกษานั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศ อายุ สถานภาพการเป็นนักศึกษาใหม่ หรือ การย้ายที่เรียนมาจากที่อื่นแต่อย่างใด แต่เป็นที่น่าสนใจว่า ในกลุ่มนักศึกษาที่มารับบริการด้านจิตวิทยามีถึงร้อยละ 12.5 ที่เป็นนักศึกษาเดิมที่กลับเข้าศึกษาใหม่ (Re-ID) แต่ไม่พบการ Re-ID ในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาทั่วไป ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่าสาเหตุที่ทำให้ต้องพ้นสภาพนักศึกษา มี 3 รายที่มีการเจ็บป่วยด้วยโรคทางจิตเวช ตั้งแต่ก่อนเข้าเรียนเป็นนักศึกษา ได้แก่ โรคซึมเศร้า 2 ราย และโรคจิตเภท 1 ราย และเหตุผลที่กลับเข้าเรียนซ้ำเนื่องจากมีความภาคภูมิใจในสถาบันและความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน

เมื่อพิจารณาในส่วนสำนักวิชาที่เรียนและชั้นปีของพบว่ามี ความแตกต่างกันในอัตราส่วน ของกลุ่มผู้มารับบริการ และกลุ่มทั่วไป ซึ่งกลุ่มทั่วไปมีอัตราส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่สอดคล้องกับข้อมูลทั่วไปของมหาวิทยาลัย คือ ส่วนใหญ่เรียนอยู่ในสำนักวิชาการจัดการ รองลงมาคือ ศิลปะศาสตร์ และนิติศาสตร์ ตามลำดับ แต่ในส่วนของกลุ่มผู้มารับบริการนั้น มีอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกันระหว่างสำนักวิชาการจัดการ ศิลปะศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 21.9, 18.8 และ 18.8 ตามลำดับ เช่นเดียวกับชั้นปีที่กำลังศึกษาอยู่ในกลุ่มทั่วไปมีจำนวนที่ใกล้เคียงกันในชั้นปีที่ 1,2,3 และ 4 แต่ในกลุ่มผู้มารับบริการพบว่าส่วนใหญ่เรียนอยู่ในชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 34.4 และ 37.5 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นันทพร กุลชนะธารา (2551) ที่พบว่าเมื่ออยู่ในชั้นปีที่สูงระดับความเครียดที่รุนแรงจะมีจำนวนเพิ่มขึ้น นักศึกษาชั้นปีที่ 1,2,3,4 และปีอื่น ๆ มีจำนวนผู้มีความเครียดรุนแรงคิดเป็นร้อยละ 24.6, 23.2,27.4,31.4 และ 21.4 ตามลำดับ

และ สิทธิชัย ทองวร (2551) ที่พบว่าสาขาวิชามีความสัมพันธ์ต่อการปรับตัวด้านการเรียน ด้านส่วนตัวและอารมณ์ รวมทั้งด้านความผูกพันกับสถานศึกษาและความมุ่งมั่นในเป้าหมาย ซึ่งหากนักศึกษาที่มีความเครียดในระดับรุนแรงและมีความสามารถในการปรับตัวต่ำ ก็จะนำไปถึงการใช้บริการทางจิตวิทยาได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าสำนักวิชาที่เรียน และชั้นปีที่เรียนนั้นมีความสัมพันธ์กับการมารับบริการด้านจิตวิทยาของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ข้อมูลผู้ดูแลใกล้ชิดวัยเด็กพบว่ามีความคล้ายคลึงกันของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งกลุ่มผู้มารับบริการและกลุ่มทั่วไป คือส่วนใหญ่ได้รับการดูแลใกล้ชิดจากมารดา คิดเป็นร้อยละ 56.3 และ 46.9 ตามลำดับ แต่พบความแตกต่างในระดับรองลงมาคือกลุ่มนักศึกษาผู้มารับบริการได้รับการเลี้ยงดูใกล้ชิดจากทั้งบิดาและมารดา และได้รับการเลี้ยงดูใกล้ชิดจากบิดา คิดเป็นร้อยละที่เท่ากันคือ 12.5 แต่ในกลุ่มของนักศึกษาทั่วไปพบว่าได้รับการเลี้ยงดูใกล้ชิดจากทั้งบิดาและมารดา คิดเป็นร้อยละ 21.9 และได้รับการเลี้ยงดูใกล้ชิดจากบิดาคิดเป็นร้อยละ 12.5 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยว่าใครคือผู้ดูแลใกล้ชิดอาจไม่เกี่ยวข้องข้องกับการมารับบริการด้านสุขภาพจิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าในกลุ่มตัวอย่างทั่วไป มีจำนวนของผู้ที่ได้รับการเลี้ยงดูใกล้ชิดจากบิดามารดามากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการ และในกลุ่มตัวอย่างผู้มารับบริการมีถึงร้อยละ 9.4 ที่ตอบว่าตนได้รับการดูแลใกล้ชิดจากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คนในครอบครัว และในจำนวนนี้มี 2 รายได้รับการวินิจฉัยว่าเป็น โรคมึมเศร้า (Major depressive disorder) ให้คำตอบว่าตนถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังตั้งแต่เด็ก ไม่มีความผูกพันใกล้ชิดทางอารมณ์กับใครเลย ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างทั่วไปที่ไม่มีใครตอบว่าตนได้รับการดูแลใกล้ชิดจากบุคคลที่ไม่ใช่คนในครอบครัว

ส่วนของปัจจัยครอบครัว ไม่พบความแตกต่างของระดับการศึกษาและการประกอบอาชีพของผู้ปกครองที่ดูแลใกล้ชิดกลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการและกลุ่มทั่วไป กล่าวคือส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว รองลงมาคือประกอบอาชีพรับราชการ แต่พบความแตกต่างในเรื่องของรายได้ครอบครัวต่อเดือน คือ กลุ่มผู้มารับบริการส่วนใหญ่มีรายได้ครอบครัวต่อเดือนอยู่ที่ 15,001 - 25,000 บาท ส่วนกลุ่มทั่วไปส่วนใหญ่มีรายได้ครอบครัวต่อเดือนอยู่ที่ 25,001 - 50,000 บาท จึงอาจกล่าวปัจจัยเรื่องระดับการศึกษาและอาชีพของผู้ปกครองที่ให้การดูแลใกล้ชิดไม่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้บริการด้านสุขภาพจิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง แต่เป็นที่น่าสังเกตในเรื่องรายได้ต่อเดือนของครอบครัว สะท้อนถึงฐานะทางเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างระหว่างนักศึกษากลุ่มผู้มารับบริการและกลุ่มทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปราณี ธนกำธร (2545) ที่พบว่าการมีรายได้ส่วนตัวมากมีผลต่อการลดปัญหาการปรับตัวด้านอารมณ์และสังคม

2.2 ข้อมูลรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

2.2.1 การเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน พบว่ากลุ่มผู้มารับบริการส่วนใหญ่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนอยู่ในกลุ่มคะแนนน้อย มีค่าเฉลี่ย 68.66 คะแนน โดยดวงเดือน พันธมนาวิน และคณะ (2548: 34) ได้ให้ความหมายของกลุ่มคะแนนน้อยไว้ว่า คือการที่ผู้ปกครองทำตัวห่างเหินไม่ให้เวลาดูแลเอาใจใส่เด็ก อ้างว่าต้องทำงานหนักเหน็ดเหนื่อยมากแล้ว ไม่มีเวลาอยู่กับเด็ก ไม่ไปเที่ยวด้วยกัน ไม่พูดคุยปรึกษาหารือกัน เมื่อเด็กมาใกล้ผู้ปกครองมักไม่ให้ความสนใจเด็ก แต่สนใจสิ่งอื่น ๆ แทน เด็กขาดคนที่จะให้คำแนะนำปรึกษา อาจคิดว่าผู้ปกครองไม่รัก ผู้ปกครองไม่เห็นใจเด็กสำคัญ แม้ผู้ปกครองจะหวังดีต่อเด็ก แต่เด็กก็ไม่ทราบ ไม่เคยเห็นผู้ปกครองแสดงว่าเห็นใจอยากให้รู้สึกอบอุ่นใจ ทำให้เด็กไม่มีความสุขเมื่ออยู่บ้าน การปฏิบัติเช่นนี้ย่อมไม่เป็นผลดีต่อเด็ก เด็กจะรู้สึกขาดความสุข ขาดที่พึ่งทางใจ เมื่อต้องการคำแนะนำปรึกษา เด็กจะเลือกไปปรึกษาเพื่อนหรือคนอื่นที่เป็นคนไม่น่าไว้วางใจ จะได้รับคำแนะนำที่ไม่เหมาะสม บ้านไม่เป็นที่อบอุ่น เด็กหงาวหง่าว จะต้องไปเข้ากับกลุ่มเพื่อน และออกไปใช้ชีวิตนอกบ้าน กลายเป็นเด็กติดยา เที่ยวเตร่ใช้เงินเปลืองได้

แตกต่างจากกลุ่มทั่วไปที่ส่วนใหญ่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนอยู่ในกลุ่มคะแนนมาก มีค่าเฉลี่ย 78.59 คะแนน ซึ่งดวงเดือน พันธมนาวินและคณะ (2548:32) ได้ให้ความหมายของกลุ่มคะแนนมากไว้ว่า เป็นการที่ผู้ปกครองให้ความอบอุ่นเป็นกันเองกับเด็ก ผู้ปกครองแสดงให้เด็กรู้อย่างชัดเจนว่ารักและหวังดีต่อเด็กมากเสมอ จะทำอะไรก็ชอบให้เด็กทำไปด้วยกัน ชอบให้คำแนะนำปรึกษาแก่เด็กอย่างเต็มใจ แต่ไม่จู้จี้ ไม่เผด็จการกับเด็ก เอาใจใส่ สังเกตอารมณ์เด็กเพื่อช่วยเหลือ ถ้าเห็นว่าเด็กมีปัญหาก็แสดงความเอาใจใส่ ช่วยแนะนำ แสดงให้เด็กเห็นว่าเด็กมีความสำคัญต่อผู้ปกครอง และมองเห็นว่าเด็กเป็นเด็กดีน่าภูมิใจ การที่ผู้ปกครองรักสนับสนุนเด็กมากอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้เด็กที่เป็นเด็กโตและวัยรุ่นมีความสุข อยากอยู่ใกล้ชิดผู้ปกครอง ชอบอยู่บ้านมากกว่าที่จะไปที่อื่น เด็กจะรักและหวังดีต่อผู้ปกครองเช่นเดียวกับที่ผู้ปกครองรักและหวังดีต่อเด็ก เด็กจะยอมรับและทำตามแบบอย่างที่ดีของผู้ปกครองอย่างง่ายดาย เช่น ผู้ปกครองเป็นคนขยันเด็กจะขยัน ผู้ปกครองชอบอ่านหนังสือเด็กก็จะเป็นเช่นเดียวกัน การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมากจะช่วยทำให้เด็กห่างไกลยาเสพติด ไม่คบเพื่อนชั่วมีแต่เพื่อนดี และจะเติบโตเป็นคนดี เก่งและมีสุขได้มาก

จากการแปลความหมายดังกล่าวข้างต้น จึงอาจสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่รายงานว่าได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนอยู่ในกลุ่มคะแนนน้อย มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาด้านการปรับตัวและพฤติกรรมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนในกลุ่มคะแนนมาก สอดคล้องกับการศึกษาของธัญญลักษณ์ บุญลือ (2550) ที่กล่าวไว้ว่า

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งหากการมีปัญหาด้านการปรับตัวและพฤติกรรมนี้รุนแรง เกินกว่าที่จะจัดการด้วยตนเองได้ จนทำให้รู้สึกว่าตนเองไม่มีความสุขในชีวิตประจำวัน ก็จะนำมาสู่การมารับบริการด้านจิตวิทยาของนักศึกษาได้

2.2.2 การเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มผู้มารับบริการ ส่วนใหญ่ได้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลอยู่ในกลุ่มคะแนนน้อย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 65.78 คะแนน ซึ่งดวงเดือน พันธุมนาวินและคณะ (2548:39) ได้ให้ความหมายของกลุ่มคะแนนน้อยไว้ว่า เมื่อพบกับเด็ก ผู้ปกครองมักมีอารมณ์ไม่ปกติ หรือเมื่อเห็นหน้าเด็กก็เกิดขุ่นมัวทันที ซึ่งกลายเป็นนิสัยของผู้ปกครองไปแล้ว ไม่ว่าจะเด็กจะทำอะไรก็จะไม่ถูกตาถูกใจผู้ปกครอง ผู้ปกครองมักบอกไม่ได้ว่าภายใน 2-3 วันมานี้ เด็กได้ทำอะไรที่ถูกต้องใจผู้ปกครองบ้าง เพราะผู้ปกครองไม่ได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อการทำความดีของเด็กมากเท่าที่ควร ผู้ปกครองอาจนึกไม่ออกว่าเคยได้ชื่นชมเด็กในเรื่องใดบ้าง การให้สิ่งของเงินทองแก่เด็ก ก็มักเป็นไปตามความสะดวกและตามอารมณ์ของผู้ปกครองมากกว่าที่ผู้ปกครองจะให้เพราะเด็กทำความดี การที่ผู้ปกครองใช้อารมณ์มากกว่าใช้เหตุผลกับเด็ก จะทำให้เด็กหลบเลี่ยงไม่เข้าหน้าผู้ปกครอง ผู้ปกครองอยู่ที่ไหนเด็กจะหลบไปอยู่ที่อื่น จนอาจทำให้เด็กต้องออกจากบ้าน เด็กจะสบายใจมากกว่าอยู่ในบ้านที่ทำให้เขาวิตกกังวล กลัวโดนว่า โดนลงโทษ อย่างไม่รู้ต้นสายปลายเหตุ เด็กของผู้ปกครองอาจจะต้องไปพังกุ่มเพื่อนและพากันไปในทางที่เสียหาย เด็กจะเป็นคนท้อแท้ เฉื่อยชา เก็บตัว หรือมีความก้าวร้าวอาละวาดกับพี่น้องหรือเพื่อนๆ ที่โรงเรียนได้มาก เด็กจะไม่อยากทำความดีเพราะทำไปแล้วผู้ปกครองก็ไม่เห็นความดีของเขา จะทำให้เด็กเป็นเด็กที่ขาดความสุข เรียนไม่ดี เป็นเด็กที่ไม่ได้ตั้งใจผู้ปกครอง

กลุ่มทั่วไปส่วนใหญ่ได้รับคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลอยู่ในกลุ่มคะแนนมาก มีค่าเฉลี่ย 71.78 คะแนนซึ่งดวงเดือน พันธุมนาวินและคณะ (2548:37) ได้ให้ความหมายของกลุ่มคะแนนมากไว้ว่า เป็นการที่ผู้ปกครองสนใจ เอาใจใส่ที่การทำ ความดี และประพฤติตนอย่างเหมาะสมของเด็กมาก โดยแสดงให้เด็กทราบว่าตนได้เห็นว่าเด็กได้ทำความดีอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วแสดงความดีใจและชื่นใจ ให้กำลังใจ ให้รางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ แก่การทำ ความดีนั้นๆของเด็กเสมอ เด็กของผู้ปกครองมักไม่ทำผิด แต่ถ้าพลาดพลั้งผู้ปกครองก็อาจมองข้ามไปบ้าง ถ้าไม่ร้ายแรง หรือหาโอกาสพูดคุยตักเตือนใน โอกาสอื่น เมื่อเด็กพร้อมที่จะรับฟัง และผู้ปกครองไม่มีอารมณ์โมโห ขุนเขี้ยว ผู้ปกครองพยายามมีสติ รู้ตัวว่าเมื่ออยู่ใกล้ๆลูก ต้องมีอารมณ์สงบ อารมณ์ดี จะมีผลดีต่อเด็กมาก ผู้ปกครองสามารถมองเห็นความเจริญเติบโตทางกายและความคิดของเด็ก จึงปรับเปลี่ยนวิธีพูดและปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับการที่เด็กโตขึ้นเรื่อย ๆ การที่ผู้ปกครองสามารถใช้เหตุผล ไม่ใช่อารมณ์กับเด็กได้สำเร็จเช่นที่กล่าวมานี้ จะทำให้เด็กทราบว่าต้องทำตัวอย่างไร ผู้ใหญ่จึงจะรักและชื่นชมได้มาก จะช่วยให้เด็กมีสุขภาพจิตดี มีความสุขที่บ้าน เรียนได้ผลดีตาม

สติปัญญา จะเป็นเด็กที่ขยัน ชอบช่วยเหลือผู้ปกครอง รู้ว่าอะไรควรทำและไม่ทำในสิ่งที่ผิดๆ นอกจากจะพลาด ไปบ้างตามประสาเด็ก ซึ่งผู้ปกครองก็จะช่วยตักเตือน แนะนำให้เขากลับมาทำตัวให้ดีดั้งเดิมได้สำเร็จ เติบโตเป็นคนที่ดี เก่ง และมีความสุขมากกว่าเด็กคนอื่น ๆ ได้

ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกันกับคะแนนการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน คือผู้ที่ได้คะแนนการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในกลุ่มคะแนนมาก มีแนวโน้มที่จะมีสุขภาพจิตดีและมีพฤติกรรมที่เหมาะสมมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลอยู่ในกลุ่มคะแนนน้อย สอดคล้องกับผลการศึกษาของจุงเคือน พันธุมนาวิน (2550) ที่พบว่านักเรียนที่ที่รับรู้การสนับสนุนจากครูมาก และรับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ สามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ในการเรียนมากได้ เช่นเดียวกับ การศึกษาของ เกษฎาวัลย์ ตันริยงค์ (2550) ที่พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลสามารถทำนายทักษะชีวิตของผู้ป่วยยาเสพติดในการตัดสินใจได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = -.198, R^2 = .04$)

2.3 การเปรียบเทียบคะแนนการอบรมเลี้ยงดูระหว่างกลุ่มนักศึกษา ที่มารับบริการด้านสุขภาพจิตของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กับนักศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ผลการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และค่าเฉลี่ยคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการด้านสุขภาพจิต และกลุ่มทั่วไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ โดยกลุ่มนักศึกษาทั่วไปมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและค่าเฉลี่ยคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มากกว่ากลุ่มผู้ที่มารับบริการ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับวัยรุ่นไทยจำนวนมาก ยกตัวอย่าง เช่น ผลการศึกษาของ กัญฉิกา สิทธิพงษ์และเกษฎาวัลย์ ตันริยงค์ (2551) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการเลี้ยงดูในรูปแบบที่ต่างกัน มีระดับความคิดอัตโนมัติด้านลบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F=6.788$) เช่นเดียวกับ การศึกษาของทิพย์ฉิมพร เกษโกมล และคณะ (2551) ที่พบว่าพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรชายแบบรักสนับสนุนมากและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ของบิดาที่เป็นตำรวจมีความเกี่ยวข้องกับการที่บุตรมีจิตลักษณะและพฤติกรรมเคารพกฎหมายโดยส่วนตัว และยังช่วยส่งเสริมสนับสนุนเพื่อนของตนให้เคารพกฎระเบียบด้วย เป็นต้น จึงอาจกล่าวการได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนในวัยเด็กนั้นเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการปรับตัวในการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยด้วย แต่อย่างไรก็ตามการปรับตัวในมหาวิทยาลัยนั้น ไม่ได้เป็นผลจากการอบรมเลี้ยงดูเพียงอย่างเดียว อาจมีปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องเช่น ความยากง่ายของสำนักวิชาที่เรียน ชั้นปีที่กำลังศึกษาอยู่เข้ามาเกี่ยวข้องได้ ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกันกับการศึกษาของแซ่ไซ ไหมเมธิ (2549) ที่ชี้ให้เห็นว่า อำนาจในการพยากรณ์ของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูเพียง

อย่างเดียว แต่อาจมีตัวแปรอื่นๆที่มีอิทธิพลร่วมด้วย เช่น พฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียน ตลอดจนหลักสูตรที่อาจช่วยส่งเสริมพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมของเด็กด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ นิตตะยา จิตรร่าพันธ์ และคณะ(2553 อ้างใน ฝาคกลิ่นวิฤตสุขภาพจิต 2554 :181) ที่กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนนักเรียน กับวัยรุ่น ความเหมาะสมของเนื้อหาของสื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับวัยรุ่น การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เพศ รายได้ต่อเดือนของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 สามารถนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของนักศึกษาไปเสนอต่อมหาวิทยาลัย เพื่อกำหนดนโยบายแนวทางปฏิบัติสำหรับอาจารย์ผู้สอน และบุคลากรที่มีส่วนในการดูแลนักศึกษาให้ใช้วิธีการแบบรักสนับสนุนในการปฏิบัติต่อนักศึกษา เช่น การให้เวลาพบปะกันมากขึ้นระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษา การปรับเปลี่ยนรูปแบบการรับน้องใหม่ให้มีการใช้เหตุผลมากขึ้น เป็นต้น เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ในการแก้ไขปัญหา สามารถปรับตัวในด้านต่าง ๆ ได้ดีขึ้นต่อไป

3.1.2 สามารถนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูไปนำเสนอต่อกรมสุขภาพจิต ในการกำหนดนโยบายและการวางแผน โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรของผู้ปกครอง โดยเฉพาะในช่วงต้นของชีวิต เช่น การสนับสนุนโครงการพ่อแม่เลี้ยงบวก

3.1.3 สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป ผ่านช่องทางการส่งเสริมสุขภาพ เช่น จัดโครงการอบรมเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผลให้แก่บุคลากรหรือบุคคลที่สนใจในจังหวัดเชียงราย เป็นต้น

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีขนาดเล็ก เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรนักศึกษามหาวิทยาลัยทั้งหมด เนื่องจากนักศึกษาที่มารับบริการด้านจิตวิทยาของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงนั้นมีเพียง 47 คน อีกทั้งบางส่วนยังได้ลาออกไปจากการเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงแล้วในช่วงที่ทำการเก็บข้อมูล เป็นสาเหตุให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบตามจำนวน ดังนั้นในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณจึงยังได้ข้อมูลไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริงการมารับบริการทางด้านจิตวิทยา ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการ

เก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและปัจจัยอื่น ๆ ในกลุ่มผู้มารับบริการเพิ่มเติม

3.2.2 อาจมีนักศึกษาที่มีปัญหาสุขภาพจิตแต่ไม่มารับบริการทางจิตวิทยาของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จึงควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ภาวะสุขภาพจิต การสนับสนุนของกลุ่มเพื่อน รวมถึงตัวแปรเกี่ยวกับบุคลิกภาพแบบต่าง ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับการมาใช้บริการด้านสุขภาพจิตหรือไม่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ เอี่ยมมอญวรรณ (2551) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ยาและการใช้เวลาของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี ตรีศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง” การค้นคว้าโดยอิสระ
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- กันยา สุวรรณแสง (2540) *จิตวิทยาทั่วไป* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร อักษรพิทยา
- กัณณิกา สิทธิพงษ์และเกษฎาวัลย์ ดันริยงค์ (2551) “การอบรมเลี้ยงดูและความคิดอัตโนมัติด้านลบ
ของผู้ป่วยยาเสพติด ศูนย์บำบัดยาเสพติด เชียงใหม่” รายงานการวิจัย ศูนย์บำบัด
ยาเสพติดเชียงใหม่ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
- กรรณิการ์ วิจิตราสुकนธ์ และดารณี สายะวัน (2529) *คู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก*
กรุงเทพมหานคร เทพรัตน์การพิมพ์
- กิติกร มีทรัพย์ (2530) *คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับครู*
กรุงเทพมหานคร ชูวีเนียร์
- เกษฎาวัลย์ ดันริยงค์ (2550) “ความสามารถในการพยากรณ์ ของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อ
ทักษะชีวิตของผู้ป่วยที่เข้ารับบริการบำบัดในศูนย์บำบัดรักษาเสพติดเชียงใหม่”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการปรึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- แจไข ใหม่เมธี (2549) “สัมพันธระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับพฤติกรรมการแสดงออก
ที่เหมาะสมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย” การค้นคว้าโดยอิสระ ปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เครือข่ายวิจัยและพัฒนาสุขภาพจิต (2537) *สรุปรายงานการวิเคราะห์ นิยามความหมายสุขภาพจิต
และองค์ประกอบของสุขภาพจิต* นนทบุรี สถาบันสุขภาพจิต
- งามตา วณิชานนท์ (2552) *ผลการพัฒนาการตลาดด้านจิตลักษณะและทักษะที่มีต่อพฤติกรรม
อบรมบุตรของมารดาและความรับผิดชอบการเรียนของบุตรวัยรุ่นตอนต้น : การศึกษา
ขั้นต้น* รายงานการวิจัยฉบับที่ 121 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร กรุงเทพมหานคร
- จรรยา สุวรรณทัต, ลาดทองใบ ภูอภิรมย์ และภัทรา สุคนธ์ทรัพย์ (2514) *อิทธิพลของสังคมต่อ
พัฒนาการของเด็ก เล่ม 4* รายงานการวิจัย ฉบับที่ 13 กรุงเทพมหานคร สถาบัน
ระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก

- จรรยา สุวรรณทัต และคณะ (2547) “กระบวนการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอบรมขัดเกลาทางสังคม” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา หน่วยที่ 6 หน้า 19-20 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาคหกรรมศาสตร์
- ชินวัฒน์ โชติเกียรติ (2553) คุณภาพชีวิตและสุขภาพจิตของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคอารมณ์แปรปรวน ณ สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา รายงานการวิจัย สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
- ชมนาด วรรณพรศิริ (2535) “ความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายทางสังคม การสนับสนุนทางสังคม และสุขภาพจิตของพยาบาลในโรงพยาบาลพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก” วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์ และศัลยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะบัณฑิตวิทยาลัย
- ดารารัตน์ สิริเลิศสิน และ พัชรินทร์ รงค์ภักดี (2552) “สถานการณ์เด็กไทยรอบปี 2551” วารสารเพื่อการคุ้มครองเด็ก 3,3 (ตุลาคม) : 7-11
- ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์ และคณะ (2541) “พัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู” พิมพ์ครั้งที่ 12 ใน เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 8-15 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520) “วิธีการอบรมเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมลักษณะของเยาวชนไทย” วารสารจิตวิทยาคลินิก 8,3: 24-31
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 : จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์ (2524) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น รายงานการวิจัยฉบับที่ 26 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร กรุงเทพมหานคร
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน, งามตา วนินทานนท์ และวิลาศลักษณ์ ชวีวัลลี (2548) “แบบวัดประเภทมาตรฐานประเมินรวมค่า ชุด 2 (ข.) นักเรียนมีพ่อแม่ (ครู) ที่ดีเพียงใด” ใน คู่มือครูกิจกรรมเรียนรู้และเข้าใจนักเรียนวัยรุ่น ด้วยดัชนีวัดคุณภาพของสังคมแวดล้อม ใน การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การประยุกต์ผลวิจัยด้านครอบครัวสู่ นโยบายและปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนไทย วันที่ 4 พฤษภาคม 2548 อาคารวิจัยและการศึกษาต่อเนื่อง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หน้า 12-15, 30-39

- คุณเดือน พันธมนาวิน (2550) ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยเชิงเหตุผลของพฤติกรรมใฝ่รู้และใฝ่ดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นตามแนวทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม” ใน *เปิดขอบฟ้าคุณธรรมจริยธรรมปีที่ 2* ใน *การประชุมวิชาการเผยแพร่บทความคัดย่อประเด็นคุณธรรม 3 ประการ ชื่อสัจย์ รับผิดชอบ และพอเพียง งานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติครั้งที่ 5* วันที่ 23 กรกฎาคม 2554 อิมแพคเมืองทองธานี หน้า 79
- ทัศนีย์ ดวงดี (2543) “ลักษณะการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏเชียงใหม่” การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ธัญญลักษณ์ บุญลือ (2549) “สัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย” การค้นคว้าโดยอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นิตตะยา จิตรรำพัน, ณีฎฐา ม้วนสุธา, จันทน์ แสงศรี และจินตนา คำหวาน (2553) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3 พื้นที่ศูนย์สุขภาพชุมชนโพธารวาส เครือข่ายบริการสุขภาพ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี” ใน *ฝ่าคลื่นวิกฤตสุขภาพจิต* ใน *การประชุมวิชาการสุขภาพจิตนานาชาติ ครั้งที่ 10 และการประชุมวิชาการพัฒนาสติปัญญาเด็กไทย ครั้งที่ 8 ประจำปี 2554* วันที่ 17-19 สิงหาคม 2554 โรงแรมปรีณซ์พาเลซ กรุงเทพมหานคร หน้า 181
- นุชเนตร เปี่ยมสาลี (2548) “ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันของบิดามารดาต่อบุตรกับการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปราโมทย์ สุขนิษฐ์ (2548) “แนวความคิดเกิดโรคทางจิตเวช” ใน *มาโนช หล่อตระกูล และ ปราโมทย์ สุขนิษฐ์ บรรณาธิการ จิตเวชศาสตร์รวมาริบัติ* หน้า 21-25 กรุงเทพมหานคร ปิยอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์
- ฝน แสงสิงแก้ว (2522) *เรื่องของสุขภาพจิต* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชวนพิมพ์
- พิมพ์มาศ ตาปัญญา (2543) “พฤติกรรมผิดปกติอันเนื่องมาจากความเครียด” ใน *เอกสารการสอนจิตวิทยาความผิดปกติทางจิต* บทที่ 7 หน้า 80-101 เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์

- พรเพ็ญ ชัยมงคล (2537) “ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ลักษณะความเป็นผู้นำและ
 อ้อมโนทัศน์กับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อำเภอเมือง
 จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เพ็ญแข ประจณปัจจนิก (2536) “รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับความสามารถในการแก้ปัญหา”
 รายงานการวิจัย กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (2552) รายงานประจำปี 2552 เชียงใหม่ เอราวัณการพิมพ์
 ราชบัณฑิตยสถาน (2539) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พิมพ์ครั้งที่ 6
 กรุงเทพมหานคร อักษรเจริญทัศน์
 โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (2553) คู่มือการทำงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554
 เชียงราย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- วรภรณ์ รักวิจัย (2540) การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย กรุงเทพมหานคร แสงศิลป์การพิมพ์
 วีระ ไชยศรีสุข (2539) สุขภาพจิต พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร ดันอ้อ แกรมมี
 สมรัก ชูวานิชวงศ์ (2552) การทำความเข้าใจกับโรคจิตเวช ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 หลักสูตรสายใย
 ครอบครัว โรงพยาบาลศรีธัญญา
- ลิทธิชัย ทองวร (2552) การปรับตัวทางจิตสังคมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
 ปีการศึกษา 2551 รายงานการวิจัยสถาบัน มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เชียงราย
- สุมน อมรวิวัฒน์ และคนอื่น ๆ (2534) การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย กรุงเทพมหานคร
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุรัสวดี นางแล (2550) “สถิติวิเคราะห์และแบบจำลองของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนของกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย
 แม่ฟ้าหลวง” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์
 เชิงคำนวณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- อภิชัย มงคล, วัชณี หัตถพนม, ภัสรา เขษมัฐโชติศักดิ์, วรณา ชะลอกุล และ ละเอียด ปัญญาใหญ่
 (2544) การศึกษาค้นคว้าสุขภาพจิตคนไทย (ระดับบุคคล) รายงานการวิจัย
 โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
- อภิชัย มงคล, ทวี ตั้งเสรี และคณะ (2546) การพัฒนาและทดสอบดัชนีวัดสุขภาพจิตคนไทย
 ฉบับใหม่ รายงานการวิจัย โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น กรมสุขภาพจิต กระทรวง
 สาธารณสุข

- อรพินทร์ ชูชม, วันเพ็ญ พิศาลพงศ์, อัจฉรา สุขารมณ และงามตา วรินทานนท์ (2527)
 “ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความพร้อมทางการเรียน และผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1” กรุงเทพมหานคร สถาบันวิจัย
 พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อรุณี โสถถิวนิชย์วงศ์ (2545) “เจตคติต่อปัญหาสุขภาพจิตและการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษา
 ตอนปลาย กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญา
 แพทยศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย
- อัจฉรา สุขารมณ (2544) *รวมบทความทางวิชาการ (เล่ม 2) อีคิว: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ*
 กรุงเทพมหานคร เดสทอป
- อัมพร โอตระกุล (2536) “ปัจจัยด้านระบาคติวิทยาต่อการเกิดโรคทางจิตเวช” ใน เกษม ดันติผลาชีวะ
 บรรณาธิการ *ตำราจิตเวชศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 2* 230-36 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อัมพร โอตระกุล, ชรินทร์ เจริญกุล, ชูชัย สมितिไกร, ประเวศ ดันติพิวัฒนสกุล และมยุรี
 กลับวงศ์ (2540) *การพัฒนาคัดชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย* กรุงเทพมหานคร คณะ
 สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- Becker W. C. (1964). “Consequences of different kind of parental discipline. In M. L. Hoffman &
 L. W. Hoffman (Eds.)” *Review of Child development research* (Vol.1) (pp. 509-535).
 New York : Russell Sage Foundation.
- Feenstra, Jenifer S, Banyard, Victoria L and et.al. (2001) “First-year student’s adaptation to
 college: The role of family variables and individual coping”. *Journal of College
 Student Development*. ปีที่ 5, ฉบับที่ 2, (Mar/April,2001):
<http://www.highbeam.com/doc/1P3-76524057.html>
- Hickman, Gregory P, Bartholomae and et.al. (2000) “Influence of parenting styles on the
 adjustment and academic achievement on traditional college freshmen”. *Journal of
 College Student Development*. ปีที่4, ฉบับที่1, (Jan/Feb) :
<http://www.highbeam.com/doc/1P3-68709812.html>
- Schaefer E.S. (1959). “A circumflex model for maternal behavior”. *Journal of Abnormal and
 Social Psychology*. 59, (September) 226-259.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แบบสอบถาม

เรื่อง

เปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูระหว่างนักศึกษาที่มารับบริการด้านสุขภาพจิต
ที่โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กับนักศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา วิชาเอกการพัฒนาคอร์สและสังคม สาขาวิชา
มนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านตอบ
แบบสอบถามตามจริงมากที่สุด คำตอบของท่านถือเป็นความลับ และไม่มีผลเสียใดๆต่อตัวท่าน
ผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านมาใช้วิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เท่านั้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดเติมข้อมูลลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย X ในช่อง [] ที่ตรงกับตัวท่าน

1. เพศ [] ชาย [] หญิง
2. อายุ ปี
3. - ท่านกำลังศึกษาชั้นปีที่.....
[] รหัสปกติ [] re-ID
- ท่านศึกษาระดับปริญญาตรีมาแล้ว ปี
- ท่านเป็นนักศึกษาของ ม.แม่ฟ้าหลวง
[] ตั้งแต่ปีที่ 1 [] ย้ายมาจากที่อื่น
4. สำนักวิชา
[] อุตสาหกรรมเกษตร [] นิติศาสตร์
[] ศิลปศาสตร์ [] วิทยาศาสตร์
[] เทคโนโลยีสารสนเทศ [] วิชาการจัดการ
[] วิทยาศาสตร์สุขภาพ [] วิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง
[] พยาบาลศาสตร์
5. ในวัยเด็กผู้ที่อบรมเลี้ยงดูใกล้ชิดกับท่าน **มากที่สุด** คือ
[] พ่อ [] แม่
[] ปู่ ย่า ตา ยาย หรือคนใดคนหนึ่ง [] ลุง ป้า น้า อา หรือคนใดคนหนึ่ง
[] คนอื่นๆ ระบุ.....

6. บุคคลในข้อ 5 มีระดับการศึกษา

☐ ไม่ได้รับการศึกษา	☐ ประถมศึกษาปีที่ 1-6
☐ มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 , ปวช.	☐ ปวส. , อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรี	☐ สูงกว่าปริญญาตรี

7. บุคคลในข้อ 5 มีอาชีพ

☐ เกษตรกรรม	☐ รับราชการ
☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	☐ พนักงานบริษัทหรือหน่วยงานเอกชน
☐ รับจ้างทั่วไป	☐ ว่างาน
☐ อื่นๆ /ระบุ.....	

8. ครอบครัวของท่านมีรายได้รวมทั้งสิ้นเดือนละ

☐ 0 – 5,000 บาท	☐ 5,001 – 10,000 บาท
☐ 10,001 – 15,000 บาท	☐ 15,001 – 25,000 บาท
☐ 25,001 – 50,000 บาท	☐ 50,001 – 100,000 บาท
☐ มากกว่า 100,000 บาท	

ส่วนที่ 2 การอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย X ลงในช่องที่ตรงกับความจริงมากที่สุด แต่ละข้อไม่มี ถูกหรือผิด กรุณาตอบให้ครบทั้ง 30 ข้อ “ผู้ปกครอง” ในที่นี้หมายถึงพ่อแม่หรือผู้อบรมเลี้ยงดูใกล้ชิดปฏิบัติกับ ท่าน

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
1. ผู้ปกครองแสดงให้เห็นว่าคุณรักฉันมาก						
2. ผู้ปกครองไม่ค่อยสนใจทุกข์สุขของฉัน						
3. ผู้ปกครองแสดงให้เห็นว่าคุณภูมิใจมากที่มีลูกอย่างฉัน						
4. ผู้ปกครองไม่ชอบที่จะให้ฉันปรึกษาหรือขอคำแนะนำจากท่าน						
5. ผู้ปกครองสามารถช่วยให้ฉันหายกลัวและคลายทุกข์ได้						
6. ผู้ปกครองยอมฟังความคิดเห็นของฉัน						
7. ผู้ปกครองทำตัวห่างเหินจากฉัน						
8. ถ้าผู้ปกครองอยู่บ้าน จะทำให้ฉันหายเหงาและไม่รำคาญ						
9. ผู้ปกครองเป็นที่ปรึกษาที่ดีของฉัน						
10. ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนเพื่อต้องการให้ฉันเป็นคนดี						
11. ผู้ปกครองใช้เวลาแก่ฉันน้อยเกินไป						
12. ผู้ปกครองมักอารมณ์เสียเมื่อฉันเข้าไปใกล้ชิดท่าน						
13. ผู้ปกครองจะให้กำลังใจเมื่อฉันต้องทำสิ่งที่ยากหรือลำบาก						
14. ผู้ปกครองช่วยเหลือดูแลฉันอย่างเต็มที่						
15. ผู้ปกครองรักและหวังดีต่อฉัน						
16. ผู้ปกครองจะอธิบายเหตุผลเมื่อฉันทำผิดก่อนลงโทษฉัน						

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
17. ผู้ปกครองจะลงโทษฉันมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับอารมณ์ของท่าน						
18. เมื่อผู้ปกครองอารมณ์เสีย ท่านมักจะพาล ลงโทษฉันด้วย						
19. ผู้ปกครองมักให้โอกาสฉันอธิบายก่อนที่จะ ดุหรือลงโทษฉัน						
20. ผู้ปกครองจะพยายามทำอารมณ์ให้แจ่มใส เมื่อพูดจากับฉัน						
21. ถ้าฉันทำความดี ผู้ปกครองจะไม่เพิกเฉย แต่ กล่าวชมเชยฉันอย่างเหมาะสม						
22. ผู้ปกครองของฉันมักไม่ยอมฟังคำอธิบาย หรือเหตุผลจากฉัน						
23. ผู้ปกครองของฉันมักอารมณ์เสียโดยขาด เหตุผล						
24. เมื่อผู้ปกครองให้สิ่งของใดๆแก่ฉัน ท่าน มักจะบอกด้วยว่าท่านให้เพราะฉันทำความดี อะไรไว้						
25. ผู้ปกครองมักจะลงโทษฉันมากเกินไป						
26. บ่อยครั้งที่ฉันโดนผู้ปกครองลงโทษ โดยที่ ฉันไม่รู้ตัวว่าทำอะไรผิดมาก่อน						
27. ผู้ปกครองมักให้โอกาสฉันทำความดีเพื่อแก้ ตัวใหม่						
28. ผู้ปกครองมักเตือนฉันในครั้งแรก ๆ ที่ฉัน ทำผิดโดยไม่ลงโทษ						
29. ผู้ปกครองจะพยายามระงับอารมณ์ขณะที่สั่ง สอนฉัน						
30. ผู้ปกครองมักจะสนใจฉัน เฉพาะเมื่อฉันทำ ผิด						

ภาคผนวก ข

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

ประวัติผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. นายประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์

ตำแหน่งปัจจุบัน

นายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ สาขาจิตเวช หัวหน้ากลุ่มงานจิตเวช โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

ที่อยู่สำหรับติดต่อ:

กลุ่มงานจิตเวช โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์
1039 ถนนสถานพยาบาล ต.รอบเวียง อ.เมือง จ.เชียงราย 57000
โทร 0-5371-1300 อีเมลล์: prasertppp@yahoo.com

2. นางพิมพ์มาศ ตาปัญญา

ตำแหน่งปัจจุบัน

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นักจิตวิทยาคลินิก ได้รับอนุญาตการประกอบโรคศิลป์สาขาจิตวิทยาคลินิก (ประเทศไทย)

ที่อยู่สำหรับติดต่อ:

สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
โทรที่ทำงาน 053943233 มือถือ 0815687720
อีเมลล์: ptapanya@gmail.com

3. นางสาวธิดารัตน์ ศรีสุโข

ตำแหน่งปัจจุบัน

- นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานจิตวิทยา โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่
- นักจิตวิทยาคลินิก ได้รับอนุญาตการประกอบโรคศิลป์สาขาจิตวิทยาคลินิก (ประเทศไทย)

ที่อยู่สำหรับติดต่อ:

กลุ่มงานจิตวิทยา โรงพยาบาลจิตเวชสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่ 50100
โทร 053-276153 # 338 มือถือ 089-8387795
อีเมลล์: tsrisukho@hotmail.com

4. นางสาวอัศวินี นามะกันคำ

ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ สาขาสุขภาพจิต และการพยาบาลจิตเวชศาสตร์ สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ที่อยู่สำหรับติดต่อ:

สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
333 หมู่ 1 ต.ท่าสูด อ.เมือง จ.เชียงราย 57100
โทรที่ทำงาน 053-916881 อีเมลล์: a_namakan@hotmail.com

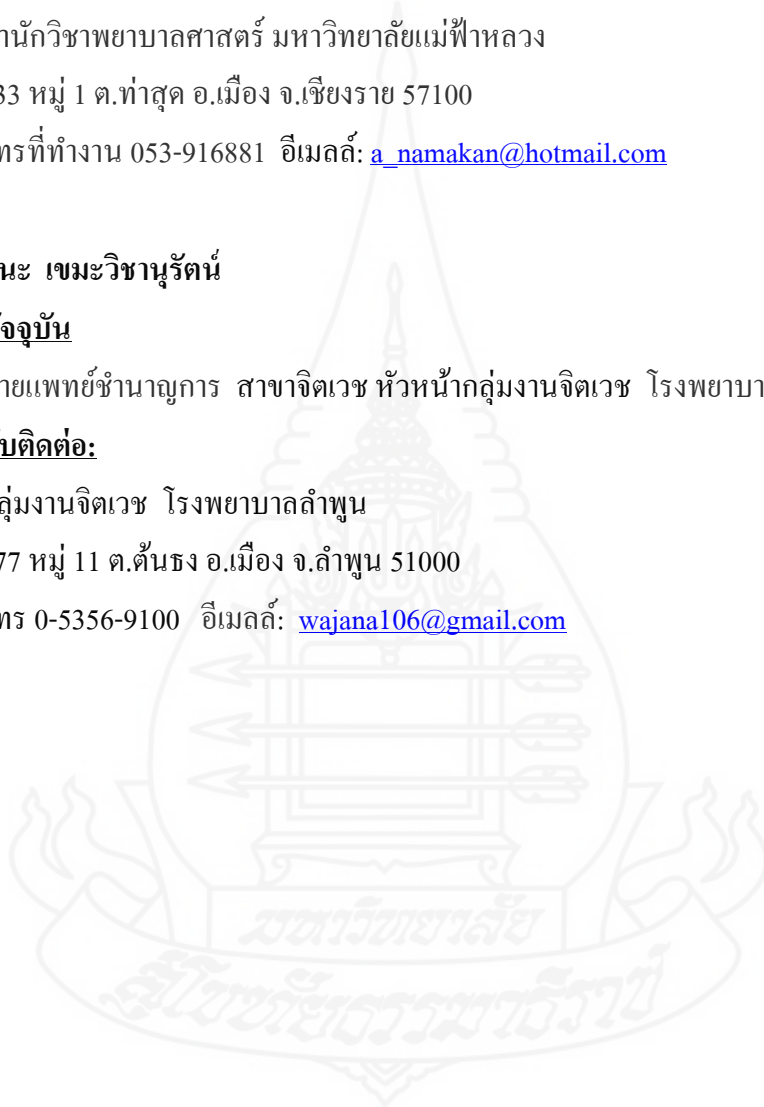
5. นายวณะ เขมะวิชานุรัตน์

ตำแหน่งปัจจุบัน

นายแพทย์ชำนาญการ สาขาจิตเวช หัวหน้ากลุ่มงานจิตเวช โรงพยาบาลลำพูน

ที่อยู่สำหรับติดต่อ:

กลุ่มงานจิตเวช โรงพยาบาลลำพูน
177 หมู่ 11 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน 51000
โทร 0-5356-9100 อีเมลล์: wajana106@gmail.com

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวชนิทรณ์ย์น์ แดงเรือน
วัน เดือน ปีเกิด	14 กันยายน พ.ศ. 2524
สถานที่เกิด	อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (จิตวิทยา) เกียรตินิยมอันดับสอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2547
สถานที่ทำงาน	โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
ตำแหน่ง	นักจิตวิทยาคลินิก

